Anansi. Surinaamse volksverhalen

Simon Franke

Editie Anneke Huyser

bron
Simon Franke, *Anansi. Surinaamse volksverhalen* (ed. Anneke Huyser). Binkey Kok Publications, Havelte 2006

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/fran018anan01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

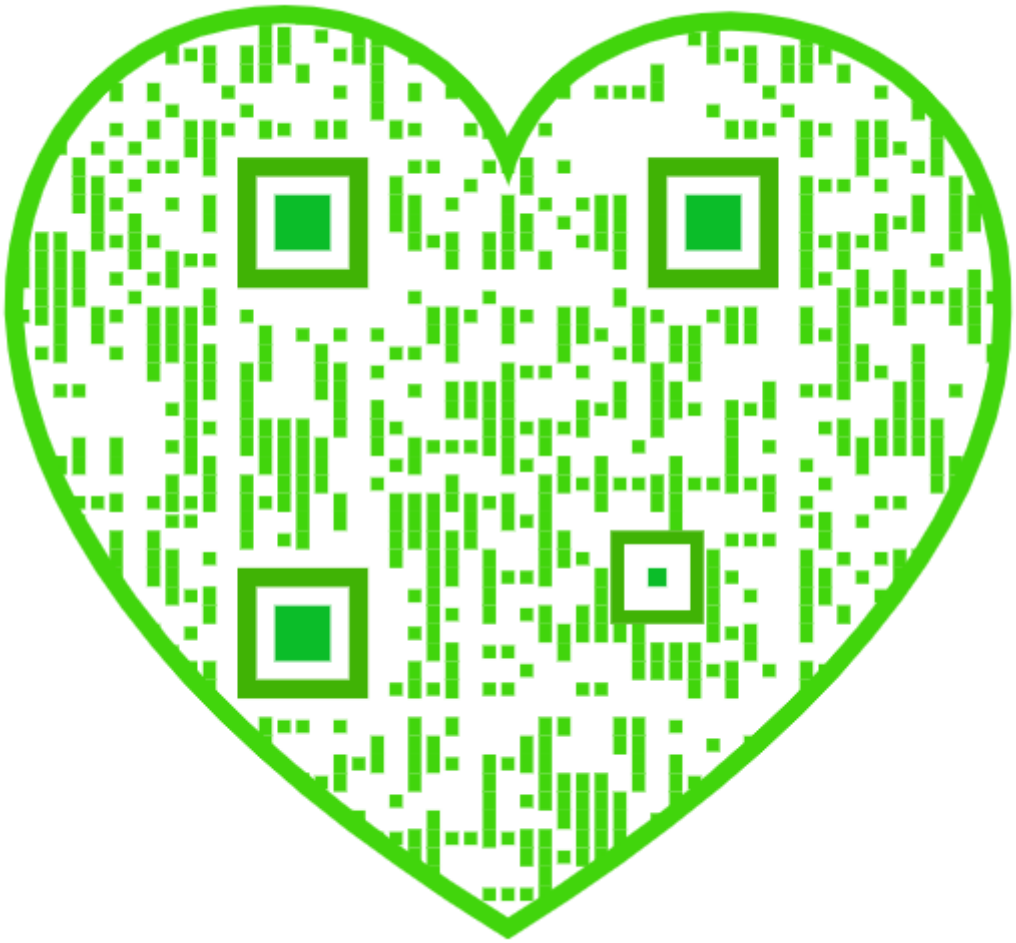

Woord vooraf

Ga met mij mee naar de plantage van mijn Grootouders van vaders zijde. *Plantage Brunswijck* aan de *Cottica* rivier in *Suriname*. Een kolossaal stuk grond van ongeveer drie à vier hectaren open gekapt bos met een brede aanlegsteiger in de vorm van een lange brug. Aan het einde was een trap die behoorlijk diep en stevig in de kleigrond stond. Er lagen vier korjalen waarvan één met overkapping tegen de dijk aangemeerd. De dijk was van klei. Twee gebouwen stonden tegenover elkaar. Het ene deed meer denken aan een vrij lange loods waarvan het deel dat tegenover het woonhuis stond de keuken voorstelde. Er waren veel kippen en via een pad ging je het donkere bos in. Wat ten strengste verboden was. Heel veel bomen en ook allerlei vruchtbomen stonden er. Het statige woonhuis stond op stenen neuten met een schitterend balkon over de gehele breedte. Slechts twee schommelstoelen in de ene hoek en in de andere hoek een hangmat, sierden het balkon. Via een mini bordesachtige stoep van vier treden en een platje, kon je het huis binnengaan. Zittend op dat platje speelden de talrijke vertelsessies van mijn Grootmoeder zich tegen de avondschemering af.

De grote vakantie - zoals die in Suriname genoemd wordt - is te vergelijken met de Hollandse zomervakantie. In mijn herinnering zijn die vakanties op plantage bij mijn Grootouders een groot vertel- en spel festijn geweest. Nichtjes en neefjes van veschillende ooms en tantes, eveneens uit Pamaribo, waren van de partij. Mijn Opa ging vissen of op jacht en het leek alsof mijn Oma de gehele dag aan het bakken en braden was. Telkens werd ons iets lekkers toegestopt. Ze zat bijna geen moment stil.

En dan was daar die prachtige knal-oranje zonsondergang. Het werd schemerig. Waggelend als een gans kwam ze aangelopen. Gekleed in haar koto[1] en jaki[2]. Mooie frisse kleuren. In haar ene hand droeg ze de smokopatu[3], in de andere de olielamp. Dan zeeg ze neer op het platje. De smokopatu kreeg op aanwijzing van mijn Oma een plek - links van haar op de grond - waardoor de wind zachtjes de rook de juiste richting opblies en wij van de muggen geen last hadden. Het flikkerende licht van de olielamp bescheen de gezichten van ons allemaal. Ook dat bijna rimpelloze, maar van grootse mimiek vertrokken gezicht van mijn Oma.

Een ieder was fris gebaad met slaapjurk of pyjama aan. De bordjes waar het avondeten op gelegen had, waren stuk voor stuk schoongelikt. Alleen als je bord leeg was mocht je erbij zijn. In gespannen houding zaten wij zo dicht mogelijk om haar heen, hangend aan haar lippen. Dan begon mijn Grootmoeder met een hoge stem ...*Ajoo ...Eertintin Ba Anansi bin di*, oftewel Lang lang geleden of er was eens Broeder Spin... Ohja, we werden dan getrakteerd op soms wel drie tori's[4] voordat we naar bed hoefden. Naarmate het donkerder werd verloor ik oogcontact met mijn Oma. Slechts de contouren van haar gezicht kon ik waarnemen. Ik keek naar haar op vanwege de plek - de onderste stoeptree - waar ik meestal zat. De hemel, met haar tapijt van sterren leek een lijst om het gezicht van mijn Oma. Die koele avondbries en het gestoei van de dag zorgden ervoor dat je al gauw slaap kreeg. Terwijl mijn Oma aan het favoriete verhaal over hoe de wijsheid op de wereld kwam begon, droeg mijn Opa sommigen behoedzaam naar bed.

Nyankopon - de god der goden - wilde zijn wijsheid terug en stuurde Ba Anansi langs alle huizen om die op te halen. Anansi stopte alle wijsheid in een grote kalebas.[5] Maar Anansi zou Anansi niet zijn als hij niet zeer hebberig werd. Hij besloot alle wijsheid zelf te houden en in de Kankantri - de hoogste boom - te gaan wonen. Hij hing de kalebas om zijn nek hangend op zijn buik en hij begon de moeizame klim naar de top. Telkens gleed hij terug vanwege die grote kalebas op zijn buik waardoor hij zich nauwelijks aan de stam kon vasthouden. Onder aan de boom stond een jochie van een jaar of acht dat steeds om Anan-

si's aandacht vroeg maar geen gehoor kreeg. Ba Anansi was weer eens een stuk lager gegleden, toen hij besloot te vragen waarom dat jochie hem lastig viel.

Toen de jongen zei dat het slimmer was de kalebas op zijn rug te hangen dan op zijn buik, schrok Anansi zo heftig dat hij met kalebas en al naar beneden tuimelde. De kalebas brak en de wijsheid viel in miljarden stukjes over de hele wereld. Een ieder kreeg een piepklein stukje en het is aan jou wat je met je stukje doet.

Op schitterende wijze is in dit boek met de reeds bestaande kennis van Anansi Tori's omgesprongen. Wijsheid toegepast om te inspireren en zo voortbordurend op de culturele ontwikkeling van Suriname. Het innovatieve karakter om behendig de lezer wat historisch besef bij te brengen maakt het boek dubbel interessant.

Ook de Anansi Tori's uit dit boek lenen zich voor alle mogelijke situaties om verteld te worden. Denk maar aan het vertellen als activiteit bij de dementerende mens. Het is dan ook toe te juichen dat de uitgever een deel van de opbrengst van dit boek ten gunste doet komen van de *Stichting Wiesje*, die bouwt aan vierentwintiguurse warme zorg voor mensen met dementie in Suriname.

Epse, november 2005
- *Gerda Havertong*

Eindnoten:

1 *Koto* - speciale lange rok met blousende taillepartij horend bij de KotoMisi klederdracht.
2 *Jaki* - net onder de buste en schouderbladen kort vallend blousje/jakje.
3 *Somokotapu* - letterlijk: rookpot. Gietijzeren pot gevuld met brandend sprokkelhout of houtskool. Smeulend vuurtje met veel rook om muskieten/muggen en ander ongedierte te verjagen.
4 *Tori's* - verhalen.
5 *Kalebas* - (meestal) ronde gedroogde vrucht met harde schaal.

Inleiding

Mijn eerste ontmoeting met Ba Anansi dateert van zo'n veertig jaar geleden, toen ik als achttienjarig meisje voor een maand in Suriname op vakantie was. In het huis waar ik logeerde ging ik naar het toilet en toen ik het weer wilde verlaten, zat er een zes centimeter grote zwarte spin met harige poten bij het haakje van de deur die ik weer moest openen. Nu weet ik dat dit typisch een streek van Ba Anansi is om zo'n Bakra met de cultuur van zijn land te laten kennismaken, maar toen stond ik, net zoals Ba Anansi dat soms in de verhalen doet, te bibberen op mijn benen. Ik voelde echter toch een heilig ontzag voor de spin. Voorzichtig om hem niet te storen, lichtte ik het haakje op, deed de deurkruk naar beneden en ik was weer vrij! Sindsdien ben ik nooit meer bang geweest voor spinnen en kijk ik altijd gefascineerd toe wanneer een spin een web weeft.

Het boek van Simon Franke, ‘Anansie, de avonturen van Heer Spin in Suriname’ dateert van 1954.

Simon Franke werd geboren in Middelie (Noord-Holland) en leefde van 1880 tot 1957. Hij was een bekende Nederlandse schrijver van jeugd- en kinderboeken en romans. Daarnaast verzamelde hij een groot aantal sagen en legenden, die in diverse boeken gebundeld werden. De stof voor het verhaal van Anansie werd ontleend aan de West-Indische legendenschat. Want Ba Anansi is niet alleen een Surinaams fenomeen. Naast de oorspronkelijke verhalen uit West-Afrika zijn ook zijn schelmenstreken in het gehele Caribische gebied bekend, waar zij vermengd werden met de legenden van de oorspronkelijke bewoners, de indiaanse bevolking. Simon Franke had een enorme interesse in

en kennis van allerhande streekgebruiken en -verhalen uit binnen- en buitenland, wat vooral naar voren kwam in zijn historische romans over het toenmalig Nederlands-Indië, Nederlandse streekromans, de verzameling ‘Legenden van de Noordzee’, en bekende kinderboeken als ‘Tula de kleine houtsnijder’. Voor het jeugdboek ‘De wajangpop op school’ ontving hij in 1936 van de Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut de Garuda-prijs ter waarde van honderd gulden.

Nog steeds zijn de avonturen van Ba Anansi heel populair in West-Afrika, in het Caribische gebied met name in Suriname, en ook in Nederland door de komst van de vele Surinamers. De oorspronkelijke tekst van Simon Franke, die in feite in een notendop de geschiedenis vertelt van de slavernij in Suriname, is geheel opnieuw bewerkt en aangepast aan het huidige taalgebruik. Er is een kleine woordenlijst opgenomen van begrippen en termen die specifiek Surinaams zijn.

Af en toe had ik het gevoel dat Ba Anansi over mijn schouder zat mee te loeren of ik wel de juiste woorden gebruikte en vaak fluisterde hij mij wat modernere uitdrukkingen in de oren. Al met al heb ik met spanning zijn avonturen en schelmenstreken gevolgd, waarbij ik vaak hartelijk moest lachen om de potsen die hij uithaalde.

Ik wens alle jongere en oudere (voor)lezers en lezeressen veel plezier met deze nieuwe uitgave van de avonturen van Ba Anansi!

- *Anneke Huyser*

Verklarende woordenlijst

Ba Anansi Baas, Heer of Broeder Spin, bosspin, vogelspin (in Suriname de Avicularia metallica)
Cassave een heester met wortelstokken die meel bevatten, tapioca
Granman bosnegerhoofdman
Grote Geest van alle Kruisende Wegen van oorsprong West-Afrikaanse godheid (Legba, in Suriname Leba), die als een in lompen geklede oude man of vrouw verschijnt, als poort naar de geestenwereld fungeert en over wegen en kruispunten heerst
Kaaiman alligator
Kankantri wilde kapokboom (Ceiba pentandra), kan vijftig meter hoog worden
Koniverjari Koninginnedag
Korjaal kano, ranke boot
Kostgrondje moestuin
Mi Gado mijn God
Pot gietijzeren kookpot met hengsel
Tapir plantenetend zoogdier, lijkt op een varken
Tijger jaguar
Tori legende of verhaal binnen de winticultuur
Watramama vrouwelijke watergeest, soort zeemeermin
Winti wind, geest, engel
Wintiman medicijnman, tovenaar, geestenman
Wintipré ritueel dansfeest
Wintireligie gebaseerd op de oorspronkelijke religie van de Afrikaanse slaven in Suriname, met invloeden vanuit het indiaanse en het christelijke geloof

Er kwam een slavenschip gevaren

Zo'n driehonderd jaar geleden leefden de mensen in de landen van West-Afrika heel gelukkig in hun dorpjes in het oerwoud en langs de zee. Ze werkten en sliepen, ze aten en dronken en 's avonds luisterden ze met elkaar naar verhalen van de listige spin Ba Anansi. Zo klein als hij was, hij was iedereen te slim af. De mensen moesten vaak vreselijk lachen om al die vrolijke verhalen. Ze wisten echter niet dat er spoedig een eind aan hun rustige leventje zou komen. Alleen de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen kon zien dat er iets zou veranderen en hij zag ook dat die veranderingen niet altijd de beste veranderingen zouden zijn.

Op een dag stevende het schip van een slavenhandelaar met volle zeilen op de Afrikaanse kust af. Het achterschip stak hoog boven de golven uit. De vlag wapperde aan de top van de grote mast en de wimpels speelden hun spel met de wind. Voor de boeg bruiste het water hoog op. De schipper stond aan het roer en keek uit naar een plek om voor anker te gaan.

Ba Anansi, de slimme Spin, zat in zijn web, dat hij gesponnen had boven de zetel van de Koning. Hij zag het schip aankomen en hij was heel verbaasd.

‘Wat is dat, wat mijn ogen zien?’ mompelde hij.

‘Zie je wat, man?’ vroeg zijn vrouw, Ma Akoeba.

‘Hou je mond, vrouw, ik moet mij even goed concentreren. Dit zijn mannenzaken.’

Ma Akoeba trok zich terug in haar keuken bij haar twaalf kinderen en gaf ze stuk voor stuk een wasbeurt. Dat was wel nodig, want ze waren nogal smoezelig van het Afrikaanse stof.

Het schip draaide bij. De zeilen werden ingehaald en het

anker werd uitgeworpen. Er werd een bootje neergelaten. Twaalf witte mannen in wijde, wollen pofbroeken met zilveren gespen en strakke wollen wambuizen met zilveren knopen sprongen er in. Ze waren nat van het zweet en ze bliezen van de hitte in hun warme kleding onder de tropische Afrikaanse zon. De mannen begonnen te roeien en de stuurman wendde de voorsteven van het bootje naar de kust.

'Klis-kles,' deden de riemen, 'klis-kles!'

Vanuit zijn web keek Ba Anansi aandachtig toe. Zoiets had hij nog nooit gezien in zijn lange leven en hij leefde al heel lang, al eeuwen en eeuwen. Ook had hij heel veel gezien en meegemaakt. Wat wilden deze mannen, die uit het westen waren komen aanzeilen? Kwamen ze kennis met hem maken of wilden zij zich met hem meten? In slimheid? Nou, vooruit dan maar, 'Kom maar op!' dacht hij bij zichzelf. Maar om hem, de slimme Ba Anansi, te glad af te zijn, moesten ze vroeger opstaan.

De boot schuurde over het zand van het strand en de witte mannen sprongen er een voor een uit.

'Hallo!' riep de Kapitein, 'woont hier niemand?'

'Wie roept daar?' vroeg de Koning.

'Het zijn de mannen van een schip uit het westen, Heer Koning,' antwoordde een dienaar.

'Daar heb ik nog nooit van gehoord, laat ze maar komen, ze zijn welkom,' zei de Koning gastvrij.

De Koning ging recht zitten in zijn bamboestoel, schikte de ketting van schelpen om zijn hals recht en zette een ernstig gezicht. Een dikke, groene vlieg ging op zijn buik zitten en strengelde zijn voorpootjes in elkaar. De Koning knipte hem echter weg met de grote teen van zijn rechtervoet.

De vreemde mannen gingen voor de mooi bewerkte houten troon van de Koning staan.

'Mijn beste man,' zei de Kapitein met een strenge toon in zijn stem, 'wij willen zwarte mensen van u hebben.'

De Koning raakte in verlegenheid, want hij begreep niet wat de vreemde gasten van hem verlangden. Om zich een houding te geven gaf hij zijn bediende maar een opstopper. Die buitelde over de kop en rolde over de grond.

Ba Anansi zag dit allemaal vanuit zijn web en luisterde. Wat gebeurde hier toch allemaal? Ma Akoeba loerde door een kier van haar keukendeur. O, o, een stemmetje in haar zei dat er onraad op komst was. De twaalf kinderen, die anders gewoonlijk een hels kabaal maakten, waren zo stil als muisjes en zaten met beteuterde gezichtjes in een hoekje van het web.

De Kapitein van het schip liet de Koning een stukje gekleurd glas zien. Als de zon er op scheen schitterde het als een bliksemstraal. Hij liet nog meer stukjes zien in alle kleuren van de regenboog.

'O, wat prachtig! Is dat voor mij?' vroeg de Koning verrast. 'Geven de geëerde gasten mij zulke mooie geschenken? Hiermee zullen jullie de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen heel erg gunstig stemmen.'

De Koning beloofde de vreemde gasten tien zwarte mensen voor elk stukje gekleurd glas, groen, geel, blauw, rood...

Ba Aanansi spitste zijn oren en hij luisterde aandachtig. Hoorde hij het goed? Zouden de dienaren van de Koning mensen uit het bos gaan halen en met het grote schip meegeven? Waar zouden ze naartoe gaan en zou hij ze ooit nog terugzien? Hij vertrouwde die mannen van het schip voor geen cent.

De zwarte mensen in het bos waren Ba Anansi's vrienden. Iedere avond ging hij naar ze toe om ze op te vrolijken met zijn kunsten en verhalen. Hij gaf ze raadsels op en maakte grapjes. Ook bakte hij ze wel eens een poets, die listige Ba Anansi, maar dat vonden ze niet erg. Integendeel, ze lachten zich een hoedje en sloegen hard met hun handen op hun blote knieën om al zijn streken.

De dienaren kwamen al spoedig weer terug met honderd zwarte mensen. De mannen uit het westen brachten ze naar het slavenschip en zeiden dat ze een grote reis gingen maken naar een mooi nieuw land aan de andere kant van de Atlantische Oceaan, naar Suriname.

De Koning kreeg zijn tien stukjes gekleurd glas en hij was er heel erg blij mee. Hij draaide ze om en om, keek er doorheen en zag dat de wereld er dan weer blauw, dan weer rood en dan weer geel of groen uitzag.

Ba Anansi voelde zijn hart ineenkrimpen. Hij voelde zich ontzettend verdrietig nu een heleboel van zijn vrienden met z'n allen in de buik van het schip verdwenen waren. Ma Akoeba huilde tranen met tuiten en probeerde haar ogen droog te vegen met haar schortje.

De twaalf kinderen konden niet spelen van verdriet en kropen bij elkaar om elkaar te troosten.

Maar het schip met de zwarte mensen aan boord voer weg, alle zeilen bol en de vlag in top.

Ba Anansi op het schavot

Al maanden lang kwamen er slavenschepen naar de Afrikaanse kunst om de zwarte mensen uit het bos naar Suriname over te brengen. Ba Anansi zag en hoorde alles. Hij wist nu ook dat het daar aan de andere kant van de oceaan afgelopen was met hun rustige leven en dat ze daar keihard moesten werken op de plantages van de rijke heren. Zijn hart huilde van droefenis en verdriet. Hij zon op middelen om zijn vrienden te helpen. En op een dag liet hij zich aandienen bij de Koning.

'Aha, Ba Anansi, je komt mij met een bezoek vereren! Dat is heel aardig van je. Je hebt vast wel een vrolijk verhaaltje voor mij!' lachte de Koning.

'Nee, Sire, maar wel een verzoek.' zei Ba Anansi met een ernstig gezicht.

'Een verzoek?' Het gezicht van de Koning betrok. 'Wat kan dat zijn Baas Spin? Kan Ba Anansi zelf zijn zaakjes niet meer regelen tegenwoordig? Waar is je slimheid gebleven? Dat valt me wel een beetje tegen van je!'

'Ik wil u wat vragen over mijn vrienden, Heer Koning. Ik wil voor ze pleiten.' Ba Anansi werd nog ernstiger.

'Bedoel je de mensen die in het bos wonen?' vroeg de Koning verbaasd.

'Ja, die bedoel ik, o grote Koning,'

'Hebben die mensen iets misdaan, dat je voor ze komt pleiten? Spreek maar vrij uit, Ba Anansi. Ik ben een edelmoedige Koning, zoals je weet. Wanneer ze hun leven willen beteren, zal ik ze hun wandaden vergeven.'

'Zij hebben niets misdaan, Grote Koning. Zij niet.'

‘En wie dan wel?’

‘De Koning zelf, Hoogheid.’

De Koning trommelde zichzelf zo hard op zijn borst dat zijn troon er van schudde.

‘Wel alle donders! Waar haalt Ba Anansi de brutaliteit vandaan om zoiets te zeggen?’ brulde de Koning.

Ba Anansi ging rechtop staan en zei ferm: ‘Mijn vrienden worden naar een ver land overzee weggevoerd. Ik ben bang dat ik ze nooit meer terugzie, Heer Koning, en om uw hals zie ik, in plaats van uw eigen mooie en goede schelpenketting, in elkaar gestrengelde stukjes ijzerdraad, waaraan stukken glas hangen, waarin een aap een aap kan zien.’

De Koning trok zijn mond open tot aan zijn oren. Zijn geweldige, ivoorkleurige tanden schitterden onheilspellend. Zijn ogen hingen haast op zijn wangen en met zijn blote voeten stampte hij op de grond.

‘Dienaar,’ schreeuwde de Koning, ‘waar zit je?’

‘Hier ben ik, Sire,’ antwoordde zijn bediende, ‘wat wenst de Koning? Uw dienaar staat tot uw beschikking.’

‘Neem Ba Anansi gevangen!’ zei de Koning streng.

De dienaar aarzelde een ogenblik, zo groot was zijn ontzag voor de slimme Spin, maar hij moest het bevel van de Koning uitvoeren. Hij sloot Ba Anansi in de boeien en stopte hem in een van de bamboe deurspijlen van het koninklijk paleis, achter slot en grendel.

Daar zat Ba Anansi dan. Wat moest hij beginnen? Dat was nu het resultaat van zijn pogingen om zijn vrienden te redden. Opgesloten in een donker hol en niemand, niemand die zich ook maar om hem bekommerde. Zelfs Ma Akoeba en de kinderen wisten niet waar hij zat.

De Koning was een man, die zijn woord hield. De volgende morgen al beval hij zijn dienaren Ba Anansi terecht te stellen. Er kwamen een paar timmerlieden om een schavot te maken. Hun hamerslagen klonken dof op het holle bamboe.

De beul deed zijn masker voor en scherpte zijn zwaard. Ba Anansi werd voorgeleid. Hij bibberde op al zijn dunne spinnenpoten. Zijn einde leek nabij.

Maar... Ba Anansi had twaalf kinderen. Moeder Akoeba had ze goed opgevoed, zoals dat in een net spinnengezin behoort. Ze had hun liefde voor hun ouders ingeprent en van hun vader hadden ze list en slimheid geërfd.

'Daar staat jullie vader op het schavot, kinderen,' huilde Ma Akoeba. 'Hij heeft zijn best gedaan om onze zwarte vrienden te redden en kijk nu eens wat ervan komt! De beul staat al klaar met zijn scherpe zwaard en de Koning is laaiend van boosheid. Wat zal er van jullie vader en ons allemaal worden? O, kinderen, als je eens wist hoeveel je aan hem zou verliezen. Dit is het ergste wat ons kan overkomen. O, Grote Geest van Alle Kruisende Wegen geef Ba Anansi van uw kracht en vindingrijkheid, zodat hij een manier zal vinden om aan dit verschrikkelijke lot te ontkomen!'

De Koning wachtte ongeduldig. Als de beul niet een beetje voortmaakte zou hij zelf, in hoogsteigen persoon, het vonnis voltrekken. Hij had meer dan genoeg van die Ba Anansi met zijn brutale mond. Abah! Weg met Ba Anansi!

Maar Ba Anansi's jongste zoon, die ook Anansi heette, kreeg een ingeving van de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen.

'Klim in die hoge boom, waarvan de bladeren boven het schavot hangen!' fluisterde een stem hem in zijn oor.

'En dan Grote Geest?' vroeg de jonge Anansi.

En de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen antwoordde: 'Begin maar een liedje te zingen, de woorden komen vanzelf, Pikien Anansi. Toon je een zoon je vader waardig!'

De beul hief zijn zwaard op. Ba Anansi op het schavot, trilde op al zijn lange dunne benen. En toen begon zijn zoon Anansi te zingen:

'Voor Ba Anansi sterft zal 't hele land in zee verzinken.
Het volk zal vergaan en de Koning erbij, maar Ba Anansi zal NIET verdrinken.'

De beul liet van schrik zijn zwaard uit zijn handen vallen. Het kletterde over de vloer, zodat de vonken er af vlogen. Het vlijm-

scherpe zwaard was in één klap onbruikbaar geworden.

De Koning klappertandde van de schrik en dat was een heel gek geluid. Al het bloed stroomde naar zijn hart, hij hapte naar adem als een vis boven water en hij kreeg stuiptrekkingen in zijn grote teen.

Alle mensen die om het schavot heen stonden waren uitzinnig van angst.

'Wat heeft dit allemaal te betekenen?' vroeg de Koning met een bibberstemmetje, toen hij eindelijk weer een beetje bij zijn positieven was gekomen.

'Het is de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen, Heer Koning, die zich mijn lot aantrekt. Kent u zijn goede stem niet meer?' antwoordde Ba Anansi rustig.

'Je liegt weer eens, Ba Anansi, zoals altijd. Je denkt dat je mij bang kunt maken, maar dat zal je deze keer niet lukken. Het is over en uit met jou! Begrepen?'

De Koning bulderde deze woorden uit, in de hoop dat hij op die manier zijn angst zou kwijtraken. Ook hoopte hij dat Ba Anansi een hoop onzin had uitgekraamd.

Maar Ba Anansi antwoordde: 'Ik spreek de waarheid en niets dan de waarheid, Grote Koning, en dat zal ik u bewijzen.'

'Zo, daar geloof ik geen snars van. Hoe zou jij dat kunnen?' De Koning fronste zijn wenkbrauwen. Ze wipten op en neer als harige krekels.

'De Grote Geest zal op mijn verzoek opnieuw spreken,' antwoordde Ba Anansi, zo plechtig als hij maar kon. Daarom zei hij expres 'opnieuw'.

De jonge Anansi in de boom luisterde intussen aandachtig toe. De List van zijn vader nam een overstapje naar die van hem en die twee begrepen elkaar onmiddellijk. De jonge Anansi kreeg plezier in het geval. Hij voelde dat hij slim genoeg was om de Koning om de tuin te leiden en zijn vader van de dood te redden.

'Je hoeft niet sterk te zijn om te slagen in het leven,' dacht hij, 'als je maar altijd heel slim en listig bent.'

'Zo is het maar net,' zie de ene List tegen de andere, terwijl ze elkaar onder de kin kriebelden. Ze namen afscheid van elkaar en

de oude List wipte handig terug naar Ba Anansi op het schavot.

De Koning zette een nog grotere mond op en trommelde luidruchtig op zijn borst, maar van binnen had hij maar een heel klein hartje, dat heel snel rikketikte van angst. Want als Ba Anansi nu toch eens gelijk zou krijgen. Als het eens geen grootspraak was...

Ba Anansi op het schavot smeekte de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen om het lied nog een keer te laten klinken. Meteen begon de jonge Anansi in de boom zijn versje te zingen.

'Voor Ba Anansi sterft zal 't hele land in zee verzinken.
Het volk zal vergaan en de Koning erbij, maar Ba Anansi zal NIET verdrinken.'

Toen de Koning het hoorde, viel hij flauw en zakte hij als een zoutzak in elkaar.

Zodra hij weer was bijgekomen gebood hij Ba Anansi los te laten.

'Zijn macht is groter dan de mijne,' moest hij tot zijn grote spijt bekennen.

Rechtop en vol zelfbewustzijn schreed Ba Anansi naar het bamboe trapje, dat van het schavot naar de grond leidde. In het voorbijgaan stak hij zijn tong uit naar de beul, die vol schaamte afdroop. Om de lippen van Ba Anansi speelde een triomfantelijke glimlach.

'En wat gebeurt er nu met mijn zwarte vrienden?' vroeg hij beleefd maar dringend.

'Ik zal ze niet meer inruilen voor stukjes gekleurd glas, want nu weet ik dat de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen dit niet wil,' antwoordde de Koning.

De Koning en Ba Anansi schudden elkaar de hand. De Koning nodigde Ba Anansi met zijn vrouw Ma Akoeba en de twaalf spinnenkinderen uit om die middag aan het hof te komen eten. De Koning at zelf niet mee, want in de hofreglementen stond dat hij niet bij zijn onderdanen mocht zitten, maar de servetten moest de spinnenfamilie zelf meebrengen, want de linnenkast van de koninklijke eetzaal was niet zo goed voorzien. Zo was de vrede

tussen de Koning en Ba Anansi weer hersteld

Onder de vele zwarte vrienden van Ba Anansi ging een luid gejuich op, dat een dag en een nacht duurde en ver in de omtrek te horen was.

De jonge Anansi vertrekt per scheepstouw naar Suriname

De Koning in het Afrikaanse land wilde geen stukjes glas meer aannemen in ruil voor de zwarte mensen uit het bos, maar de mannen uit het westen deden alsof er niets gebeurd was. Zij kwamen regelmatig langs met hun grote schip en verscheepten op die manier duizenden mensen naar de overkant van de oceaan.

Ba Anansi zag het met lede ogen aan.

Wat kon hij er tegen doen, hij die slechts een zwakke onaanzienlijke Spin was.

Hij had een lang onderhoud met zijn slimheid.

Op een dag ging hij met zijn jongste zoon op weg naar de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen. Hij moest ver lopen want in Afrika zijn wegkruisingen maar dunnetjes gezaaid. Ergens in de buurt van de grote woestijn, de Sahara, vond hij er een.

Hij klopte op de deur en de Grote Geest deed zelf open.

Ba Anansi groette hem eerbiedig. Nadat hij het stof van zijn spinnenpoten gewassen had, zei hij: ‘Ik was toch zo bang, dat ik u niet thuis zou treffen...’

‘Zet eerst je parasol maar eens in het rek,’ zei de Grote Geest, ‘daarna praten wij wel verder. Ik zie dat je een heel eind gelopen hebt. Heb je wat op je hart?’

‘Ja,’ knikte Ba Anansi.

‘We moeten het eerst eens hebben over dat niet thuis zijn van mij, Baas Spin. Ik dacht eigenlijk dat jij een heel stuk slimmer was. Heb je wel eens goed naar de klank van mijn naam geluisterd?’

‘Jawel, Grote Geest.’

‘Zo. Dat weet ik zo net nog niet. Ik betwijfel het toch. Want als je dat inderdaad gedaan had, zou je hebben moeten weten,

dat ik altijd thuis ben, want ik woon immers bij alle wegen die elkaar kruisen, waar ter wereld die ook zijn!'

Ba Anansi moest toegeven, dat hij inderdaad niet goed geluisterd had. Hij schaamde zich tot achter zijn oren en het zweet brak hem uit. Hij boog zijn hoofd en keek op zijn neus.

'Zo erg is het nu ook weer niet,' stelde de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen hem gerust, 'ik ken lui die hun hele leven lang net doen of ze aandachtig luisteren, maar als het erop aan komt, blijkt dat ze niets wijzer zijn geworden. Aandachtig en goed luisteren is een grote kunst, Ba Anansi, leer dat maar van mij!'

'Ik wil graag leren, Grote Geest.' Anansi voelde zich weer wat zekerder van zichzelf en hief zijn hoof fier op.

'Dat is dan in orde,' zei de Grote Geest. 'Kom er nu maar mee voor de draad, waarom je hier gekomen bent. Heb je misschien een klacht over de Koning?'

'Nee, dat niet, Grote Geest. De Koning doet zijn best. Maar het gaat over die grote schepen, die maar komen en gaan en onze vrienden wegvoeren naar dat verre land Suriname aan de andere kant van de oceaan' vertelde Ba Anansi met een ongeruste stem.

'En wat wil je dan van mij, Ba Anansi?'

'Ik wil een goede raad van u, Grote Geest.'

'Raad en daad, juist, maar over de mannen uit het westen heb ik geen macht, mijn beste Ba Anansi. Hun daden worden beoordeeld door een andere rechter.'

Voor de tweede keer liet Ba Anansi zijn hoofd hangen.

Al zijn hoop scheen in rook te zijn vervlogen. Als zelfs de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen geen hulp kon bieden, wat moest er dan van zijn vrienden worden?

De Grote Geest merkte dat Ba Anansi diep teleurgesteld was.

Hij blies op zijn bazuin, zodat het door heel Afrika te horen was. Van de Kaap tot de Middellandse Zee en van de Indische Oceaan tot de Atlantische Oceaan.

Gelijk hierna verscheen luid trompetterend de Olifant. En aan het strand meldde de Walvis zich met een spetterende fontein water. Hij was helemaal vanaf de Zuidpool hiernaartoe gezwommen.

‘Wat wordt er van ons verlangd?’ vroegen ze allebei vol nieuwsgierigheid.

In plaats van ze te antwoorden, zei de Grote Geest tegen Ba Anansi: ‘Doe er je voordeel mee, Spin.’

‘Wat moet ik dan doen, o Grote Geest?’

‘Je hebt je List, Ba Anansi!’

‘Ja, maar...’

‘Geen maren! Daden, Ba Anansi!’

De Grote Geest van de Kruisende Wegen klom op een goudgerande wolk en zeilde weg.

Ba Anansi raadpleegde zijn List.

‘Ga jij maar een beetje spelevaren,’ zei hij daarna lief tegen de Walvis, ‘als ik fluit wordt je verzocht je opnieuw te melden.’

De Walvis spoot een straal water op en ging even voor een boodschapje naar de Canarische eilanden.

De Olifant moest mooi gaan zitten van Ba Anansi.

Dat deed hij heel gehoorzaam en heel netjes.

‘Luister eens,’ begon Ba Anansi, ‘ik wil een weddenschap met je aangaan.’

De Olifant was dol op weddenschappen. ‘Om wat dan?’ vroeg hij nieuwsgierig.

‘Als jij wint krijg je een sappige bananenboom en wanneer ik als winnaar uit de strijd kom, zal ik de vliegen uit je ooghoeken in mijn web lokken.’

‘Top,’ zei de olifant, ‘wat gaan we doen?’

‘Touwtrekken!’

‘Dat win ik vast en zeker,’ trompetterde de Olifant luid met zijn slurf in de lucht.

‘We zullen zien, Asaw.’ Meteen bond Ba Anansi hem een dik scheepstouw om zijn middel. ‘Hier moet je staan,’ zei hij, ‘en als ik het commando geef: “Trekken!” begin je maar.’

‘Waar ga jij staan, Ba Anansi?’

‘Aan het strand, Olifant. Je hebt mij dus begrepen? Als ik zeg: trekken, dan begin je.’

De dikhuid knikte van ja.

Ba Anansi floot op zijn vingers en slenterde naar het strand.

Een ogenblik later meldde de Walvis zich en hij vroeg Ba Anansi wat er van hem verlangd werd.

‘Wie van ons tweeën is de sterkste, Walvis?’

‘Ik natuurlijk!’

‘Ik denk er heel anders over, zullen we er om wedden?’

‘Mij goed,’ gorgelde de Walvis, ‘maar hoe zullen we de zaak aanpakken? Het is eigenlijk te belachelijk voor woorden, want ieder logisch denkend wezen weet wel, dat jij, klein Spinnetje, niets voorstelt, in vergelijking met mij, de grote Walvis.’

‘We zullen zien, Walvis, we zullen zien.’ herhaalde Ba Anansi, terwijl hij zijn List een knipoogje gaf. ‘Bind jij jezelf maar vast aan dit scheepstouw, Walvis.’

De Walvis deed wat er van hem verlangd werd en daarna vroeg hij: ‘En wat moet ik nu verder doen?’

‘Jij zwemt even naar Suriname, aan de overkant van de oceaan, en als je daar bent wacht je tot ik je zeg: “Trekken!” En op dat moment begin je te trekken, snap je?’ zei Ba Anansi, alsof hij het tegen een klein kleutertje had.

‘Nee, ik begrijp het niet helemaal,’ bekende de Walvis, die ook het licht niet uitgevonden had.

‘Het is toch zo eenvoudig. Als jij mij naar Suriname trekt, heb jij het gewonnen en als ik jou naar het Afrikaanse strand terug haal, ben ik de held van de dag,’ zei Ba Anansi op besliste toon.

Nu ging de Walvis wel een lichtje op. ‘Gesnopen,’ gorgelde hij, al bijna half onder water.

Als een speer zwom hij naar Suriname. ‘Ik ben er!’ riep hij na een poosje.

‘Trekken!’ riep Ba Anansie, zo luid als hij kon vanaf de Afrikaanse kunst.

De Walvis en de Olifant trokken uit alle macht aan het touw.

De scheepskabel zwiepte strak, totdat hij net boven het water van de oceaan uitkwam.

‘Een perfecte draad, alsof ik hem zelf gesponnen heb,’ lachte Ba Anansi in zijn vuistje. ‘Ik geef je mijn complimenten, List.’

Daarna floot hij zijn jongste zoon, ook Anansi geheten, dezelfde die in de boom het liedje had gezongen en die hem achterna gereisd was.

‘Wat kan ik voor je doen, Vader?’ vroeg de gehoorzame zoon.

‘Jij, die net zo heet als ik en net zo listig bent als ik, jij vertrekt vandaag, per deze strak gespannen draad naar Suriname. Daar ga je hetzelfde werk doen, dat je oude vader nu al eeuwenlang in het goede oude Afrika verricht heeft, en dat is, een troost en steun zijn voor al onze zwarte vrienden aan de overkant van de oceaan, die daar in die grote schepen naar toe gevoerd zijn.’

De jonge Anansi maakte een buiging. Hij begon te glimmen van trots.

‘En als ik raad en daad nodig heb, Vader?’ vroeg hij.

‘Dan meld je je bij de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen, mijn jongen. Hij zal je helpen en natuurlijk heb je je eigen List en Slimheid, vanaf nu mag jij ook Ba Anansi heten, net als ik. Vanaf nu ben jij je eigen baas.’

‘Ja, Vader.’ Zoonlief Ba Anansi stapte plechtig met al zijn harige poten op het touw.

‘Ga nu maar vlug, mijn jongen, de scheepskabel is nu nog strak gespannen. Vaarwel en doe je plicht!’ Ook de oude Ba Anansi was trots op zijn eigen gebroed, zijn dappere jongste zoon, die nu naar een vreemd land ging.

‘Dag Vader!’

De jonge Ba Anansi kabelde zichzelf vanuit Afrika naar de kust van het verre Suriname en de oude Ba Anansi ging terug naar Ma Akoeba, die een heerlijke maaltijd voor hem had klaar staan toen hij van zijn lange reis terugkwam. Zij en de overgebleven elf kinderen moesten hartelijk lachen om het slimme touwtrekverhaal.

Pas na een paar dagen merkten de Olifant en de Walvis dat die listige Spin hen had beetgenomen. Ze raasden en tierden samen nog wat om de poets die hij hun had gebakken en daarna ging het grootste landdier weer terug naar de steppen van Afrika en het grootste zeedier ging om af te koelen weer terug naar de Zuidpool.

Ba Anansi gebruikt Tijger als rijpaard

Toen Ba Anansi nog jong was zette hij voet aan wal in Suriname. Hij had zijn ogen uitgekeken van wat hij daar allemaal aantrof. Het vreemde land viel hem niet tegen. Er groeiden bomen en er bloeiden bloemen. Er waren lekkere muskieten om te eten als hij honger had en vogels om voor hem te zingen als hij zin had om hun lied te horen. De zon was er even heet als in Afrika, waar hij oorspronkelijk vandaan kwam.

'Ben jij Ba Anansi?' vroeg iemand, die zich voorstelde als Tijger en die zich tegoed deed aan een kip van de Granman, het dorpshoofd van de zwarte mensen die ook uit Afrika waren gekomen. 'Ik heb al zoveel verhalen over je gehoord.'

'Jazeker, Tijger, leuk om met je kennis te maken. Hoe gaat het met je?'

'Ik heb niets te klagen, Ba Anansi.' De tijger strekte zich languit in de hete zon. Zijn vel glansde in het felle licht en hij kneep zijn ogen bijna dicht, tot er nog maar twee gele streepjes te zien waren.

Anansi bekeek hem met een nogal kritische blik.

'Wat is er, heb ik iets van je aan?' vroeg de Tijger die eigenlijk een Jaguar was.

'O, nee hoor', antwoordde Anansi, 'ik vroeg mij af waarom je Tijger heet.'

Tijger, die niet wilde weten dat hij eigenlijk Jaguar heette, brulde verschrikkelijk hard: 'BBBbbbbbbrrrooeeaaaahhhh!!!'

Van schrik kroop Ba Anansi in een boom.

'Kom uit die boom,' brulde Tijger, 'ik zal je krijgen!!!!'

Ba Anansi deed het haast in zijn broek van angst. Af en toe

was hij ook een beetje een lafbek. Waarom was hij zo dom geweest om zich zulke grote moeilijkheden op de hals te halen. Had hij zijn grote mond nou maar gehouden. Iemand die sterker is dan jijzelf, moet je anders te lijf gaan, had zijn vader hem al zo vaak gezegd.

'Kom uit die boom,' brulde Tijger weer. 'Ik wil met je op de mat!'

Ba Anansi wist niets beters te doen dan aan te kloppen bij zijn List.

'Wat is er aan de hand,' vroeg List.

'Ik zit in de penarie. Hoor maar hoe die neptijger staat te razen. Hij wil met mij op de vuist en wat moet ik met mijn dunne benen en mijn lijf zonder ruggengraat beginnen tegen zo'n afschuwelijk woedend beest! Geef me alsjeblieft raad.'

'Je moet een weddenschap met hem houden, Anansi,' zei List heel slim.

'Waar moet ik dat dan over doen? Ik weet niets?' jammerde Ba Anansi.

'Dan verzin je maar wat. Je moet niet denken dat ik je alles zal voorkauwen. Je moet zelf je eigen ding doen, daar komt het op aan. Ik zal je wel een hint in de goede richting geven, maar de rest moet je zelf doen,' stelde List hem gerust.

'Ik wil wel naar beneden komen, Tijger,' zei Ba Anansi, zo heldhaftig als hij maar kon, 'maar op één voorwaarde.'

'En die is?' vroeg Tijger lusteloos.

'Dat je een weddenschap met mij aangaat.'

Tijger sprong op. Hij was verzot op weddenschappen, hoewel hij ze altijd verloor.

'Oké, dan maar,' gromde hij. Hij zou die spin wel eens een kopje kleiner maken.

'Ja, maar zul je dan geen kwaad doen?' vroeg Baas Spin.

'Als je de weddenschap wint niet.'

'En als ik hem verlies?'

'Dan vreet ik je op met huid en haar.'

'Vooruit dan maar,' zei Ba Anansi en hij dacht bij zichzelf: dat zou wel eens een hele leuke weddenschap kunnen worden. Hij

kroop uit zijn holletje en ging tegenover Tijger, de heerser van de Surinaamse bossen zitten.

‘Nou, waar zullen we om wedden, Spinnetje?’

‘Ik zal je berijden, net zoals de mensen op een paard zitten. Je krijgt een zadel en een teugel om en ik zal je met mijn zweep op je kont slaan.’

‘Mi Gado, wat zeg je me daar? Wat ben je wel niet allemaal van plan?’

‘Je hoort het, grote Junglekoning. Ben je bereid met mij die weddenschap aan te gaan? Ik stel voor dat wij dat morgenochtend zullen doen.’

Tijger lachte dat het daverde.

‘Hi Hi Ho, Hi! Hi! Ha!!!! Jammer dat je maar zo'n vies klein hapje bent,’ zei hij minachtend.

‘Morgenochtend na zonsopgang zie ik je dus?’ vroeg Ba Anansi voor de zekerheid.

Ja hoor, nietig klein Spinnetje, ja hoor.’

Tijger koesterde zich weer lekker in de zon en Anansi ging op pad om zich op de dag van morgen voor te bereiden.

Hij klopte aan bij zwarte Creool Amadeus, die kapotte zadels repareerde voor zijn heer, die een uitgestrekte plantage had, waarop hij suikerriet verbouwde.

Amadeus slaakte een gil van verbazing, zijn mond ging wijd open en zijn ogen rolden haast uit hun kassen. Verrast sloeg hij met zijn handen op zijn knieën en lachte zijn witte tanden bloot.

‘Zien mijn ogen het goed?’ vroeg hij tenslotte. ‘Is dit Ba Anansi?’

‘Je ogen zien het goed, hoor Amadeus.’

De oude Creool lachte en huilde tegelijk, zo blij was hij om een oude kennis uit zijn vaderland in Afrika te zien. En die goeie kennis was nog wel Ba Anansi, de Spin, de hulp en troost van de Afrikaanse mensen, die na die lange bootreis over de oceaan nu in Suriname woonden. Ba Anansi, die de mensen kon laten lachen tot ze tranen in de ogen kregen en ze kon laten zingen en dansen tot ze er bij neervielen.

‘Hoe ben je hiernaartoe gekomen?’ wilde Amadeus weten,

maar Ba Anansi zei, dat hij dit later nog wel eens zou vertellen. Nu moest hij een zadel hebben en of Amadeus hem daar aan zou kunnen helpen.

Natuurlijk kon Amadeus dat.

Ba Anansi stopte het zadel in een rijstzak en ging naar Vrouw Ruth, die rijzwepen maakte voor haar plantage-heer. Ook zij was heel blij Ba Anansi te zien en ze gaf hem een mooie zweep mee.

Daarna ging hij naar de stad en roofde bij een Chinees, die een winkel met allerhande waren had, een bit met teugels.

Met al deze dingen begaf Ba Anansi zich naar het bos, zocht een geschikt holletje op en sliep de hele nacht als een roos.

De volgende ochtend vond Tijger de Spin op de afgesproken plaats langs de weg liggen. Ba Anansi huilde en kermde als een mager speenvarken, ‘ieieieieie!!....aaaaaaa!!..., zodat de rillingen over Tijgers rug liepen.

‘Wat is er met jou aan de hand?’ vroeg Tijger op een honende toon. ‘Ik dacht dat je op mijn rug zou rijden. Je bent een grootspreker!’

‘Ach, Tijger, hoe zou ik arme, kleine, nietige spin zoiets kunnen doen. Ik ben immers niets, een stofje in het heelal, in vergelijking met jou, machtige Boskoning.’

Tijger lachte gevleid. Hij zei echter: ‘Alles goed en wel, maar een weddenschap is een weddenschap, winnen is winnen en verliezen is verliezen. Ik zal natuurlijk van jou winnen, dat staat nu al vast. En je weet wat je te wachten staat. Zal ik je koken of bakken of wens je rauw genuttigd te worden? Je kunt nu nog kiezen, zeg maar wat je wilt.’

En Ba Anansi antwoordde heel nederig: ‘Ik geef me over, Tijger.’

‘Vooruit met de geit! Komt u maar!!!’ en Tijger sperde zijn muil al open.

‘Maar...,’ vervolgde Anansi, tussen twee stuiptrekkingen in. Zijn List begon al een beetje te werken.

‘Wat is er te maren...?’

‘Er moet immers een scheidsrechter zijn, iemand die vaststelt wie er wint en wie er verliest.’

‘Asjemenou zeg, dat jij zult verliezen is toch wel duidelijk genoeg!’ brulde Tijger.

Maar Anansi wierp tegen: ‘Voor ons ja, maar het moet voor iedereen duidelijk zijn.’

‘Wat wil jij dan?’ vroeg Tijger teleurgesteld.

‘Ik wil naar de Koning, zodat die de uitslag in de boeken kan laten optekenen.’

‘Je nederlaag, zul je bedoelen,’ hoonde Tijger.

‘Je mag het noemen zoals je wilt, maar je ziet zelf toch wel in dat het op die manier hoort te gaan. Au! Au!’

‘Grrrrrr,’ gromde Tijger, ‘zoals je wilt!’

‘Ja maar, ik kan mij niet verroeren, Tijger, want o, mijn buik, mijn buik doet zo zeer. Au! Au!’

Ba Anansi lag in de berm van de weg te kronkelen alsof hij een afschuwelijke buikpijn had. ‘Help, help. Tijger til me alsjeblieft op! Wil je me dragen?’

Ba ger durfde het verzoek van Ba Anansi niet te weigeren, want hij was bang voor de geesten van zijn voorouders. Als zij te weten zouden komen, dat hij een hulpeloze Spin langs de kant van de weg had laten liggen, zouden zij hem zijn hele leven lang blijven plagen en vervolgen en wie weet, misschien na zijn dood ook nog wel. ‘Tijdens zijn leven kende hij geen barmhartigheid,’ zouden ze zeggen. ‘Wij zullen hem nu geven wat hem toekomt en hem een lesje terug leren.’

Daarom antwoordde de Koning van de dieren: ‘Nou, dat moet dan maar voor deze keer.’

Ba Anansi klom op zijn rug en Tijger vroeg niet al te vriendelijk: ‘Zit je nu eindelijk?’

‘Ach ja, zo goed en zo kwaad als het gaat, maar o, o, o, die buikpijn.’ kreunde Ba Anansi in de hoop dat Tijger zou wegsmelten van medelijden.

Maar Tijger snelde met grote sprongen weg en zette er de vaart in.

‘Au! Au!’ piepte de Spin.

‘Wat is er nou weer?’

‘Bij elke stap die je doet is het alsof mijn ingewanden uit elkaar gereten worden, Tijger, au-au-auuuuh!’

‘Daar kan ik ook niets aan doen. Ik moet nu eenmaal lopen als ik vooruit wil komen.’

‘Zeker, au... maar... au... maar... ik heb een soort kussentje meegebracht. Mag ik dat op je rug binden, au... om wat zachter te kunnen zitten? O, Grote Geest, wat heb ik een pijn!’

‘Grrrr!’ grommelde Tijger. ‘Ga je gang, maar maak een beetje voort, want ik heb nog meer te doen vandaag. Ik moet je nog opvreten ook!’

Ba Anansi gespte handig het meegebrachte zadel van Amadeus op Tijgers rug.

‘Gaat het nou beter?’ vroeg de Woudkoning.

‘Och, beter, als je dat beter zou kunnen noemen. Ik voel tenminste niet meer jouw botten tegen mijn achterste stoten. Dat is alvast iets. Oooohhhhhh!’

Ba Anansi kermde weer hartverscheurend.

‘Wat heb je nu weer te jammeren?’ vroeg Tijger ongeduldig.

‘Het kussentje staat een beetje bol en ik heb de grootste moeite om mijzelf in evenwicht te houden... au... au!’

‘Ik zou echt niet weten hoe ik je verder nog kan helpen.’

‘Hier is een stukje ijzer, Tijger, als je dat in je mond zou willen nemen, kan ik mij beter vasthouden.’

‘Kom maar op met je stuk ijzer. Grrrrrr!’

Ba Anansi schoof het paardenbit in de muil van Tijger, die er even een beetje op kauwde en toen weer op pad ging. Terwijl hij rende hield Ba Anansi de teugels in handen en om zijn lippen speelde een slim lachje.

In de verte zag hij het paleis van de Koning schitteren in de verblindende zon. Hoge palmen bij de ingang hieven hun gekroonde hoofden in de lucht.

De Koning zat op de galerij en zag het tweetal aankomen. Hij hield zijn hand boven zijn ogen om ze beter te kunnen onderscheiden in de felle zon.

‘Is dat niet Tijger, met Ba Anansi als ruiter op zijn rug?’ vroeg hij aan zijn beeldschone dochter, die naast hem cassave zat te raspen.

Op dat moment stuurde Ba Anansi zijn rijdier de koninklijke poort binnen. Hij hield de teugel zo strak, dat Tijger wel moest gehoorzamen.

‘Wat haal je nou weer met me uit?’ brulde Tijger geërgerd.

‘Ik stuur je waarheen ik wil dat je gaat,’ zei Ba Anansi heel opgewekt.

‘Dat zou je wel willen, klein kreng!’ loeide Tijger en hij probeerde zijn eigen weg te gaan, maar Ba Anansi haalde de zweep van Vrouw Ruth uit de rijstzak en gaf zijn rijdier een paar ferme meppen op zijn achterwerk.

Tijger bleef tot het uiterste tegenstribbelen, maar ten slotte moest hij bekennen dat hij verloren had. Hij brieste van woede en schaamde zich diep, maar de mooie prinses kwam van de galerij af, aaide hem over zijn snorharen en gaf hem een suikerklontje. ‘Verliezen is geen schande,’ troostte ze hem, ‘maar niet tegen je verlies kunnen is heel flauw.’

Tijger wilde voor geen geld voor flauw uitgemaakt worden. Daarom lachte hij zuurzoet en schudde Ba Anansi de hand. Bovendien beloofde hij, dat hij hem nooit ofte nimmer op zou eten..’

‘En dat is je geraden ook,’ sprak de Koning, die zich in zijn hangmat naar de poort had laten dragen. ‘Je hebt eerlijk verloren, Tijger. En ben jij Ba Anansi uit Afrika?’ vroeg de vorst dadelijk daarop aan de Spin.

Ba Anansi boog zover voorover dat zij met zijn voorhoofd de grond raakte.

‘Ik ben heel blij je te zien, Ba Anansi. Heb je al woonruimte, als ik vragen mag?’

Ba Anansi moest bekennen dat hij op dat moment geen woning had.

‘Hebben wij niet nog ergens wat leegstaan, dochterlief?’ vroeg de Koning aan de Prinses.

‘Ja, vader,’ lispelde ze en ze wees naar de post van de deur.

‘Precies. Als je zin hebt kun je daar je intrek nemen, Ba Anansi.’

Ba Anansi bedankte de Koning uitbundig voor zijn goedwillendheid en vestigde zich in zijn nieuwe holletje in de deurpost van het koninklijk paleis.

Tijger sloop stilletjes weg na deze afgang en liet zich voorlopig even niet meer zien.

Ba Anansi krijgt een vrouw

Amadeus, die op de suikerrietplantage werkte, zat in de hete zon aan de rand van het veld. Het zweet liep in straaltjes van zijn glimmende rug en zijn hoofd rustte op zijn knieën. Een brede glimlach speelde om zijn lippen. Zijn ogen keken of zij iets heel moois zagen.

Hij luisterde naar het eeuwige lied van het suikerriet. De riet-pluimen wuifden in de hete middagwind. Het was of zij iemand verwelkomden.

'Waarover zing je toch, Suikerriet?' bromde de zware basstem van Amadeus.

'Wij zingen over Ba Anansi, die uit het verre Afrika naar ons toegekomen is. Hij trippelde over een strak gespannen scheepskabel over de oceaan, nietwaar Amadeus?'

'Ba Anansie is naar Suriname toe gekomen om de mensen die uit Afrika kwamen te laten lachen,' lispelde een rijzige suikerriet-stengel. 'Ba Anansi heeft zijn oude vrienden weer aan het lachen gemaakt.'

'Wij horen het Zuster Riet,' antwoordden haar buurvrouwen, 'wij zij heel blij dat dit geluk de zwarte mensen ten deel gevallen is.'

Uit duizenden monden ruiste het van de ene plantage naar de andere, van de stad naar de bergen, van de zee naar de bossen en vandaar langs de grote, grote rivieren: 'Ba Anansi laat de zwarte mensen weer lachen!'

Door heel Suriname werd deze boodschap vernomen en iedereen die het hoorde, gaf het door.

Vrouw Ruth, die rijzwepen strengelde voor haar plantage-heer, vertelde het aan haar kinderen en die vertelden het weer

aan hun vriendjes en vriendinnetjes. Zelfs de Chinese winkelier, die anders altijd toch zo zwijgzaam was, had zijn mond niet kunnen houden, maar had het aan al zijn klanten verteld. ‘Ba Anansi is hiernaartoe gekomen om de zwarte mensen op te vrolijken. Het zal goed worden in Suriname, want waar de lach rolt, kunnen de tranen niet vloeien.’

Intussen woonde Ba Anansi nu al jaren op het bordes van het koninklijk paleis. Hij had een goed leven, er was eten genoeg en hij kon over het algemeen goed met iedereen opschieten. Hij was vrolijk en blij, maar vond toch dat er nog iets mankeerde. ‘Eén alleen is maar verdrietig,’ zong hij, terwijl hij voor de deur van het paleis een nieuw web aan het weven was in een van de stoelen.

De Prinses, die zich bezig hield met het raspen van een cassaveknol, hoorde zijn lied. ‘Wat is Ba Anansi toch aan het zingen?’ mompelde ze. ‘Dit liedje heb ik nog nooit gehoord. Het is heel mooi, maar het wijsje is zo treurig en de woorden doen mijn hart sneller kloppen. Eén alleen is maar verdrietig, hoe waar zijn deze woorden van de wijze Ba Anansi. Ach hij is zo alleen, die arme Spin, ver van zijn familie, die in het mooie Afrika is achtergebleven.’

‘En jij zelf dan,’ vroeg de cassave, die ze juist de kop had afgeraspt.

‘Ikke?’ schrok de Prinses op uit haar overpeinzingen.

‘Ja, ben jij dan soms niet alleen?’

‘Ik heb toch mijn vader, cassave zonder kop, en mijn diamanten.’

‘Maar je bent een Prinses zonder Prins.’

Het hart van de Prinses liep plotseling af als een wekker. Ze schrok zich een hoedje.

‘Heb ik gelijk of niet?’ grinnikte de cassave.

De Prinses gooide de knol met een reuzenzwaai van zich af en holde naar haar vader. Zonder te kloppen stormde ze de troonzaal binnen en sprong op zijn schoot.

De Koning, die bezig was zijn volk te regeren, hief zijn hoofd op. Verstrooid keek hij in de glinsterende ogen van zijn dochter-

tje. ‘Wat wenst mijn lieveling?’ vroeg hij, terwijl hij haar wangen streelde.

‘Een Prins, Vader!’

‘Wat zeg je me nou!’

‘Ja Vader, een Prins om mee te spelen.’

‘Hoe kom je daar nou bij, kindje?’

‘Omdat ik zo alleen ben, Vader.’

‘Kom, kom...,’ deed de Koning.

‘Ben ik dan soms niet alleen?’ pruilde de Prinses.

‘Je hebt mij toch en je diamanten...’

‘Ja, maar...ja, maar... och.’

De lieve Prinses kon haar tranen niet langer bedwingen. Ze rolden langs haar wangen als mooie glazen kralen waar het verdriet in glansde. De Koning had moeite om zich goed te houden. Hij hield zoveel van zijn dochtertje, hij kon het niet aanzien dat ze huilde.

De Prinses wist dat wel. Daarom dreinde ze maar door: ‘Krijg ik dan een Prins, vader?’

Ten slotte gaf de Koning toe en knikte Ja. ‘Maar,’ zei hij na een ogenblik, ‘het moet een flinke Prins zijn. Niet de een of andere papkerel, zoals er tegenwoordig zoveel rondlopen, maar een echte vent.’

De Prinses klapte in haar handen van blijdschap. Ze viel haar vader om de hals en gaf hem een paar klapzoenen op zijn wangen. ‘Je bent een lieve piepeldepiepeldepapa,’ zei ze. ‘Ik hou dolveel van je!’

De Koning pinkte een traantje weg. ‘Ga nu maar weer met je poppen spelen, kindje,’ zei hij. ‘Ik zal een Prins voor je zoeken.’

Toen de Prinses naar haar kamer ging en langs het holletje van Ba Anansi kwam, hoorde ze weer zijn lied: ‘Eén alleen is maar verdrietig.’

Arme Ba Anansi, dacht ze, ik weet hoe je je voelt. Altijd zo alleen te moeten zijn is helemaal niet leuk. Maar je moet geduld hebben, ook voor jou komen er heus wel betere tijden. Ik krijg een Prins van mijn vader en misschien krijg jij nog eens je eigen Prinses, jij bent zo slim en bijdehand. Houd moed, dappere Ba Anan-

si. Als ik geen Prins kan krijgen, dan zou ik jou wel willen hebben, Grote Tijgertemmer!

De volgende dag riep de Koning al zijn raadsheren bijeen.

Ze gingen in een kring om hem heen zitten en wachtten af tot de Koning het woord zou nemen.

'Zou er oorlog komen?' fluisterde er een.

'Nee, ik denk dat er een dansfeest georganiseerd wordt,' antwoordde zijn buurman.

'Hiep, hiep hoera, voor de Koning die een dansfeest geeft,' viel een derde bij.

'Wat heb jij te vertellen?' vroeg de Koning. De aangesprokene hield gauw zijn mond stijf dicht en sloeg beschaamd zijn ogen neer.

De Koning ging waardig rechtop zitten en zei met vaste stem: 'De zaak is, dat ik een Prins zoek voor mijn dochter.'

Aha, dat was een zeer belangrijke zaak. Dat zou inderdaad wel eens op dansfeesten kunnen uitdraaien.

'Ik heb jullie raad nodig. Hoe moet ik dit aanpakken?' vroeg de Koning een beetje bars.

'Wij raden u aan wat u wenst,' zongen de raadsheren in koor. Ze hadden de vorige nacht zoveel gezongen, gedanst en gedronken, dat ze het zingen niet meer konden laten.

'Dat is dan in orde,' sprak de Koning. 'Ik heb bedacht dat het een echte Kerel moet zijn.'

'Natuurlijk, Heer Koning, het moet een echte Kerel zijn.'

'Niet zo'n slapjanus, zoals er tegenwoordig zoveel rondlopen.'

'Nee, nee, niet zo'n slapjanus.'

'Eentje die zijn mannetje staat.'

'Juist, een man van de daad.'

'Maar, waar zullen we die kunnen vinden?'

'Ja, Sire, dat is de kwestie, waar zullen we die kunnen vinden?'

'Hij zal moeten bewijzen dat hij een Kerel van stavast is, rechtdoorzee en hard als bamboe. Dat staat als een paal boven water,' ging de Koning door.

'Hoera voor de Koning! Hij die met de Prinses wil trouwen moet laten zien wat hij in zijn mars heeft. Net wat wij altijd al gedacht hebben.'

‘Maar hoe moet hij dat dan laten zien, heren?’

Och, wat was dat een moeilijke zaak voor de raadsheren. Ze wilden de Koning zo graag datgene aanraden wat hij wenste, maar hoe konden zij erachter komen, welke raad de Koning wilde hebben!

‘Hij moet de rivier de Marowijne over kunnen zwemmen,’ zei er eentje aarzelend.

‘Niks ervan,’ gromde de Koning, ‘hij moet meer kunnen dan dat.’

‘Hij moet de zwarte kunst verstaan,’ meende een ander.

‘Zwijg!’ bulderde de Koning. ‘Geen zwarte kunstenaars aan mijn hof! Mijn dochter verdient beter. Is onder jullie dan niemand, die me iets beters aan te raden heeft?’

Alle raadsheren hielden hun mond stijf dicht en niemand antwoordde.

‘Dan zal ik het zeggen.’

‘De Koning zal het zeggen, hoera, hoera, hoera!!!’

Er volgde een gespannen stilte. Iedereen was in afwachting wat de Koning te zeggen had.

‘Hij moet een mand vol Spaanse pepers leeg kunnen eten.’

‘Ja, ja, ja!!!!’ juichte het koor van raadsleden.

‘En dan zonder één keer te blazen,’ zei de Koning erachteraan.

De raadsleden herhaalden de woorden van de Koning.

Daarna zei iemand zo zachtjes dat alleen zijn buurman het kon verstaan: ‘Ik was net van plan over Spaanse pepers te beginnen.’

‘Gggg!’ deed de ander. ‘Je bedoelt zeker dat ik het woord peper op de lippen had. De P was er al uit, toen de Koning het woord zei.’

‘Stilte!’ gebood de Koning. ‘Ik dank jullie allemaal hartelijk voor de goede raad die ik van jullie heb gekregen. Als het weer eens nodig is, zal ik jullie roepen.

De raadsheren bogen zo diep ze konden, zo vereerd voelden zij zich door de woorden van de Koning. Ieder van hen had het gevoel dat hij zelf het goede plan uitgedacht had.

De Koning liet door het hele land bekendmaken, dat alle flin-

ke pepervreters opgeroepen werden om hun kunsten te vertonen. Wie een mandvol leeg kon eten, mocht met de prinses trouwen.

'Hoor eens!' zeiden de jonge Prinsen in de steden, dorpen en bossen. 'De Koning vraagt een meesterpepereter voor zijn dochter.'

'Zijn dochter is beeldschoon en heel lief.'

'Haar vader is machtig en rijk.'

'De winnaar zal een gelukkig man zijn.'

Van heinde en verre kwamen de jonge prinsen naar het paleis. Er waren prinsen uit de indiaanse dorpen, die echt wel wisten wat pepervreten was. Er waren creoolse prinsen uit de stad en het bos, zoons van machtige vorsten, die er zich op konden beroemen heersers te zijn over honderden krijgers en hindoestaanse prinsen, die de kookpotten van moeder de vrouw verlieten. Javaanse, Libanese, joodse en Hollandse prinsen, ze wilden allemaal meedoen. Chinese winkeliers, die zelf Spaanse pepers verkochten, sloten allemaal hun winkel. Alle bevolkingsgroepen waren in rep en roer.

Naar verluidt waren er zelfs gouddelvers uit het verre Europa, die naar Suriname gekomen waren om rijk te worden, en hun schep en zeef in de steek lieten. Een van hen had zich netjes geschoren, zijn schoenen glimmend gepoetst en zich in een nieuw driedelig pak gestoken. Hij meldde zich aan het koninklijk paleis met het verzoek te mogen meedingen naar de hand van de Prinses.

Ba Anansi, die nog altijd in zijn hol in de deurstijl van het paleis woonde, hoorde en zag intussen alles en hij hield wonderlijke alleenspraken met zichzelf. Niemand lette echter op Ba Anansi.

En de rode, zwarte, bruine, gele en blanke pepervreters mochten hun kunsten vertonen, zoveel zij wilden, maar niemand slaagde erin de mand helemaal leeg te eten zonder een keer te blazen. Met brandende lippen, een zere tong en een verbrande keel verlieten ze het paleis om met beschaamde kaken af te druipen.

De koning, die hoog op zijn troon zat en dit alles met lede

ogen bekeek, mopperde over de slapheid van de jeugd van tegenwoordig. In zijn tijd was dat wel anders geweest. Toen draaide je je hand niet om voor zo'n mandje Spaanse pepers. Maar nu, bah, het waren geen echte kerels meer, het waren ssslappelingen, allemaal, niet één uitgezonderd.

Het Prinsesje huilde haar ogen uit en tussen de huilbuien door zong ze het liedje van 'Eén alleen is maar verdrietig.'

Ba Anansi kreeg het er koud van, de rillingen liepen over zijn rug. Dat lieve Prinsesje, hij had zo met haar te doen. Af en toe zong hij met haar mee en wanneer zij huilde, biggelden de tranen ook bij hem over zijn wangen. Maar zijn alleenspraken vergat hij niet.

En toen de Koning al het bange vermoeden kreeg dat hij geen geschikte schoonzoon zou vinden, ging Ba Anansi naar de Chinese winkelier waar hij een tijdje geleden een paardenbit gestolen had.

'Wat is er van je dienst?' vroeg de zoon van het Hemelse Rijk.

'Ik wil graag een nette jas.'

'Ik zal eens even kijken wat ik voor je heb,' antwoordde de koopman met zijn slepende stem. Zijn woorden scheen hij, voordat ze over zijn lippen kwamen, in kleine stukjes te snijden. 'Wat zeg je van deze zwarte jas, mijn vriend?'

Ba Anansi trok hem aan en ging voor de spiegel staan.

'Hij is prachtig, Heer Spin, hij past uitstekend.'

'Heb je ook een broek in dezelfde kleur?'

'Nee, die heb ik niet, maar wel een saffraangele, een afdankertje van de Granman.'

'Heel goed,' vond Ba Anansi. 'Zwart en geel past wel bij elkaar.'

De Chinese koopman lachte in zijn vuistje, hij zou vast wel goede zaken doen.

Ba Anansi kocht ook nog een hoge hoed, een paar witte manchetten, schoenen, een koperen horlogeketting en een dikke ring en zo opgetut kwam hij bij de Koning aan.

Die keek heel erg op. Hij zei: 'Ba Anansi! Waar heb ik de eer aan te danken?'

‘Ja Sire, fff de zaak is fff ik zou fff mee willen dingen fff naar de hand fff van uw lieve fff dochter.’

‘Bedoel je dat je aan de mand met pepers wilt beginnen?’

‘Zo is het fff Sire, fff één alleen is fff maar fff verdrietig fff.’

‘Alles goed en wel Ba Anansi, maar wat praat je raar. Is er wat met je lippen of met je keel aan de hand?’

‘Wat het is fff weet ik niet fff maar zo praat fff ik altijd fff. Ik kan er niets fff aan doen fff.’

‘Een aanwensel dus?’

Ba Anansi dacht het wel.

‘Het is een rare hebbelijkheid, maar alla! Als je erin slaagt de mand leeg te eten zonder te blazen, behalve dan dat je het toch al doet, kun je mijn dochter krijgen.’

Ba Anansi wilde meteen beginnen.

De mand werd op een gouden tafel gezet, Ba Anansi ging op de stoel zitten en hij at en hij blies.

De Koning keek belangstellend toe.

Tot het laatste pepertje toe at hij de mand helemaal leeg.

De Prinses was dolblij en viel hem met haar ogen vol tranen van vreugde om de hals.

Samen vertrokken ze naar het huis dat de koning hun aanwees, ergens diep in de jungle, bij de grote rivieren, en ze waren zeer gelukkig. De Prinses nam de naam aan van Ma Akoeba en ze kregen twaalf kinderen.

‘Zo is het goed,’ sprak de Grote Geest van alle Kruisende Wegen. In Afrika leeft de oude Ba Anansi met Ma Akoeba en hun twaalf kinderen. Hier in Suriname is dat nu ook zo. Laat ook in Suriname alle mensen lachen om je verhalen en grapjes, Ba Anansi!’

‘Dat zal ik zeker doen, Grote Geest.’

‘Voed je kinderen op als waardige spinnenkinderen.’

‘Ik zal mijn best doen, Grote Geest.’

‘En zorg voor een goede opvolger, als je aan het einde van je dagen komt.’

Ba Anansi beloofde het heel plechtig.

De Grote Geest stopte Ba Anansi een slijpsteen in de hand.

Ba Anansi keek hem vragend aan.

‘Dit is om je list bij te slijpen als hij soms een beetje bot wordt, mijn vriend.’

In Ba Anansi's ogen dansten sterretjes. De Grote Geest kon tevreden zijn over Heer Spin.

Hoe Ba Anansi zijn schulden betaalde

Toen Ba Anansi met de Prinses trouwde had de koning zijn dochter een behoorlijke bruidsschat meegegeven, maar Ba Anansi leefde er als een losbol op los. Hij ging naar feesten en partijen en liet het geld rollen. Hij ging op bezoek bij zijn vrienden Amadeus en Ruth op de plantage en ook bij de Chinese koopman van de winkel op de hoek. Hij onthaalde ze vorstelijk. 'Want,' zei hij, 'jullie hebben er allemaal aan meegewerkt dat ik zo in goede doen ben gekomen.' Hij trakteerde ze niet alleen op lekker eten, maar hij gaf ze ook nog een leuk sommetje geld op de koop toe. De Chinese koopman stopte het geld heel stil in zijn ijzeren kistje, maar Amadeus begon over zijn hele lijf te trillen. Zijn hoofd dreigde erdoor van zijn schouders te rollen.

'Wat is dat nou?' vroeg Ba Anansi.

Amadeus kon echter geen antwoord geven, want de Dans had zich van hem meester gemaakt. Die Amadeus had een geest, die in zijn benen woonde en bijzonder veel van dansen hield. Zijn naam was Dans Winti en hij had al heel vaak tegen Amadeus gezegd: 'Amadeus, dat gaat zo niet langer. Je werkt maar dag in dag uit op de plantage en aan je Winti denk je niet. Begrijp je dan niet, dat ik dat niet langer verdragen kan? Waar denk je dat die trommels voor zijn, als je niet op de maat van hun bonsstemmen gaat dansen? Kijk eens naar al je vrienden, Amadeus, die vergeten hun Winti niet. Zij hebben vorige week nog een dansfeest gegeven, dat vijf dagen en vijf nachten duurde. Neem daar een voorbeeld aan, Amadeus. Het is niet genoeg dat ik in je benen woon, ik wil ook nog wel eens dansen, snap je?'

Ach ja, Amadeus begreep het wel, maar hoe moest hij zijn

Winti tevreden stellen als hij geen geld had! Zijn vrienden en kennissen hadden zich al afgevraagd wat er met Amadeus aan de hand was. Hij was de laatste tijd zo ongedurig en ze begrepen wel dat zijn Winti niet goed gestemd was, maar ze waren arme drommels en ze hadden al genoeg met hun eigen Winti te stellen.

Zodra het geld van Ba Anansi in Amadeus' broekzak rolde, begon de Winti vanuit zijn tenen naar boven te kruipen en zijn benen kwamen in beweging - een, twee, drie - een, twee, drie - een, twee, drie!

Ba Anansi vroeg niet verder. Hij begreep meteen wat er met Amadeus aan de hand was.

'Dans vrolijk en blij, vriend,' zei hij, 'en geef je Winti wat hem toekomt. Dan ben je in eenheid met de Grote Geest!'

Amadeus nodigde al zijn vrienden en kennissen uit en vroeg de trommelaar op zijn heilige trommels te spelen. Ook bracht hij een bezoek aan de Wintiman en vroeg hem of hij de leiding van de Winti-pree, het dansfeest, op zich wilde nemen.

De Wintiman vroeg of Amadeus dat allemaal wel kon betalen. Ja hoor, dat kon hij wel!

Vijf dagen en vijf nachten danste Amadeus. En toen de Winti voldaan was, keerde Amadeus weer terug naar de plantage om suikerriet te planten, maar zijn geld was op. Zijn Winti plaagde hem echter niet meer en dus was Amadeus tevreden. Hij lachte weer en hij zong er allerlei liedjes bij, zoals deze:

'Ik ben de geest van de lucht.
De giervogel kan vliegen.
De geest van de wolken, dat ben ik
en vliegen kan de gier.'

Zo ging het met het geld dat Ba Anansi liet rollen.

Het duurde niet lang of hij kon de bodem van zijn geldkist zien.

Zijn vrouw, Ma Akoeba, vroeg hem op een dag geld voor het huishouden.

'Waar heb je dat geld voor nodig, lieve vrouw?' vroeg Ba Anansi.

‘Voor rijst en cassave, lieve man, onze kinderen vragen om eten. Ze rammelen alle twaalf van de honger, hoor je dat niet?’

‘Nee, ik heb watjes in mijn oren, vrouw.’

‘Je moet voor huishoudgeld zorgen, man, ander zal ik mij gaan beklagen bij mijn vader, de Koning.’

‘Ga maar naar je vader en vraag hem huishoudgeld, Ma Akoeba, ik kan je er niet aan helpen.’

De vroegere prinses ging naar het paleis en vroeg haar vader geld te leen, maar de Koning deed alsof hij haar niet hoorde.

Teleurgesteld ging ze terug naar huis, waar de twaalf kinderen aan het jammeren waren.

Ma Akoeba hoorde werkelijk hun buikjes rammelen.

‘Schaam je je niet, Ba Anansi, om je gezin zo in de steek te laten!’

‘Je hebt helemaal gelijk, Ma Akoeba, ik zal voor geld gaan zorgen.’

Hij ging naar het bos en daar kwam hij Kakkerlak tegen, die de blaadjes van een blauwe bloem aan het tellen was.

‘Goede morgen, Heer Kakkerlak, hoe maakt u het?’

Kakkerlak was zeer vereerd dat Ba Anansi hem zo beleefd toesprak. Hij was niet erg verwend op dat punt, omdat hij van de meeste mensen een grauw en een snauw kreeg.

‘Ik voel mij heel goed,’ antwoordde hij, ‘dank u wel, en hoe gaat het met u?’

‘Met mijn gezondheid gaat het best, Kakkerlak, maar de zaak is, dat ik een beetje krap bij kas zit.’

‘O ja!’ zei Kakkerlak onnozel.

‘Om maar gelijk met de deur in huis te vallen, Kakkerlak, ik wilde graag honderd gulden van je lenen.’

Kakkerlak keek een beetje zuur. ‘Wanneer krijg ik ze terug?’

‘O, volgende week al.’

Met bevende voelsprieten telde Kakkerlak de honderd gulden neer. Die zie ik nooit meer terug, dacht hij.

‘Dank je,’ zei Ba Anansi, terwijl hij het geld aanpakte. ‘Ik ga nu weer verder, want ik heb nog meer te doen vandaag.’

Daarna bracht Ba Anansi een bezoekje aan Haan.

Die zat op zijn boomtak een dutje te doen. De slaapvliesjes had hij over zijn ogen getrokken. Hij droomde van Kakkerlak en hoe heerlijk hij zou smaken. Bij de gedachte aan zo'n vette kakkerlak liep het water hem in de snavel.

Ba Anansi maakte hem wakker, door hem onder zijn vleugels te kietelen.

Haan deed zijn slaapvliesjes open en staarde met zijn ene oog naar rechts en met zijn andere oog naar links.

'Je moet je kop schuin houden, Haan!' commandeerde Ba Anansi.

Haan gehoorzaamde en hij zag Ba Anansi vlak voor hem staan.

Zij hadden met z'n tweeën een lang en vriendschappelijk onderhoud, dat hiermee eindigde, dat Ba Anansi honderd gulden van Haan leende.

Ook van Tijger en Jager leende Ba Anansi nog honderd gulden en hij beloofde ze het volgende week terug te betalen.

Met een welgevulde buidel kwam hij bij Ma Akoeba aan.

'Hoe heb je dat gedaan gekregen, mannie?' vroeg ze met bewondering in haar stem.

'Mannenzaken, vrouw, laat dat maar aan ons over!'

Ma Akoeba ging naar de Chinese winkel om cassave te kopen. Ze slachtte een kip en een geit en bereidde een heerlijk maal.

Zo ging het de hele week door en nog was het geld niet op.

Maar toen kwam de dag dat Ba Anansi beloofd had het geld aan iedereen terug te betalen.

Ba Anansi stuurde zijn jongste zoon eropuit om de schuldeisers uit te nodigen de volgende dag bij hem te komen om hun geld weer in ontvangst te nemen.

Kakkerlak moest om negen uur komen, Haan om kwart over negen en zo verder, de één een kwartier na de ander.

Kakkerlak verscheen precies op tijd.

Ma Akoeba liet hem binnen.

'Wat is er van je dienst?' vroeg ze, niet erg vriendelijk.

'Uw echtgenoot heeft mij uitgenodigd, mevrouw.'

'O ja, daar weet ik niets van.'

Ba Anansi hoorde wat er aan de deur gezegd werd en hij riep vanuit de huiskamer: ‘Ja, 't is goed, laat Kakkerlak maar binnenkomen.’

Kakkerlak ging zitten en begon met zijn sprieten te friemelen. Dat gefriemel had eigenlijk helemaal geen betekenis, maar Kakkerlak was een beetje bleu uitgevallen. Daarom deed hij het maar om zijn verlegenheid te verbergen. Ook vond hij het moeilijk om zo maar te zeggen: ‘Ik kom mijn geld ophalen.’

Ba Anansi stelde hem op zijn gemak. Hij zei: ‘Kan ik u misschien van dienst zijn met een hapje honing?’

Nou daar had Kakkerlak wel oren naar. Hij slikkebekte.

Op dat moment werd er weer aan de deur geklopt. Ma Akoeba deed open en vertelde dat Haan er was.

Kakkerlak schrok zich een hoedje en begon over zijn hele lijf te bibberen tot zijn kaken er van klepperden. ‘Hoor ik dat goed?’ wilde hij vragen. ‘Haan?’ maar hij kon geen woord uitbrengen.

‘Geeft niet hoor, vriend,’ stelde Ba Anansi hem gerust. ‘Kruip maar zolang onder de slaapbank!’

Kakkerlak deed wat hem gezegd werd en kroop gauw weg.

Intussen was Haan binnengekomen. ‘Ik kom om mijn geld!’ kraaide hij zo luid dat iedereen het kon horen. ‘De week is om, Spin.’

‘Ik zal u zo dadelijk helpen,’ zei Ba Anansi, ‘maar gaat u toch zitten.’

‘Liever niet,’ antwoordde Haan, ‘ik heb nog heel wat te doen.’

‘Het punt is, dat ik u wat lekkere honing wil presenteren. Kakkerlak zegt dat ze heerlijk is.’

‘Is Kakkerlak hier?’

‘Ja, hij zit onder het bed, gaat u maar kijken.’

Haan wurmde zich onder de slaapbank en deed zich tegoed aan de honing van Ma Akoeba, maar eerst verslond hij Kakkerlak.

Intussen was ook Tijger aangekomen. Die sperde zijn neusgaten wijd open, want hij rook wat lekkers.

‘Is Haan hier?’ vroeg hij.

Ba Anansi wees naar het bed.

Tijger schoof op zijn buik onder het bed en in een paar hap-

pen had hij Haan verorberd, zodat er alleen nog wat veren over bleven.

Maar toen kwam Jager het pad af, zijn weitas opzij en zijn geweer over zijn schouder. Hij floot een vrolijk liedje. Zijn hoed stond achter op zijn kruin en de veer daarop schitterde in de zon.

'Kijk,' zei Ba Anansi, meer tot zichzelf dan tot Tijger, 'daar heb je warempel Jager. Wat aardig van hem dat hij mij een bezoek komt brengen.'

'Versta ik dat goed?' gromde Tijger.

'Dat denk ik wel, vriend, als je tenminste niet doof bent.'

'Maar... maar...' Tijger beefde als een rietje. 'Waar moet ik heen, Ba Anansi? Je weet dat hij mijn doodsvijand is. Hier onder die slaapbank zit ik in de val!'

'O, bedoel je dat! Weet je wat, klim in die boom daar!'

Tijger sprong uit het raam en schoot rakelings langs Ma Akoeba de boom in. Tussen de takken in het dichte bladerdak verschool hij zich zo goed en zo kwaad als het ging.

Jager klopte aan de deur.

'Kom binnen vriend. Je komt zeker je geld ophalen?'

'Goed geraden Ba Anansi. Het zal mij benieuwen of je je woord houdt.'

'Wat ik beloof, dat doe ik ook, vriend Jager,' antwoordde Ba Anansi met besliste stem. 'Ik zal je helpen, maar de zaak is, Tijger...'

'Wat zeg je? Wat is er met Tijger?' vroeg Jager, ineens een en al aandacht.

Ba Anansi antwoordde: 'Hij zat daarnet tegenover mij en praatte over zijn vrouw en kinderen, maar toen hij zag dat jij kwam, heeft hij haastig afscheid genomen.'

Jager stoof snel de deur uit om tijger te gaan zoeken.

Hij kwam voorbij de wastobbe van Ma Akoeba en daarin zag hij het gezicht van Tijger weerspiegelen.

Hij pakte gauw zijn geweer, schoot in de lucht en Tijger viel in de tobbe.

'Mi Gado, mi Gado, wat heb je nu gedaan?!' jammerde Ba Anansi handenwringend. 'Jij bent ook een sufferd, weet je niet

dat je de beschermeling van de Koning hebt neergeschoten?'

Jager dacht even na en toen begonnen zijn knieën te knikken.

'Wat zal ons nu overkomen, ons ongeluk is niet te overzien,' stoof Ba Anansi op. 'Ik zal je in ongenade laten vallen bij mijn schoonvader en hij zal je in de gevangenis zetten!'

'O, Ba Anansi,' zei Jager beschaamd, 'wat kan ik doen om het weer goed te maken? Geen offer is mij te groot, beste vriend. De honderd gulden die je mij schuldig bent, schenk ik je, als je een goed woordje voor mij wilt doen bij de Koning.'

'Ach, wat zijn honderd gulden, Jager.'

'Ik zal er nog honderd gulden bij doen, Ba Anansi.'

'Kan ik voor tweehonderd gulden een nieuwe tijger kopen? Eentje die even groot en sterk is als deze? Kijk toch eens wat een grote scheurtanden. Heb je ooit zo'n gebit gezien? En zijn klauwen, die zijn onvergelijkelijk!'

Jager boog zijn hoofd naar de grond en beloofde nog eens honderd gulden erbij, als Ba Anansi het maar goed wilde maken bij de Koning.

Uiteindelijk beloofde Ba Anansi het met tranen in zijn stem, maar met dansende lichtjes in zijn ogen. Hij zou alle verantwoordelijkheid op zich nemen en hij zou naar de Koning gaan om hem te vertellen dat Tijger door een noodlottig ongeval om het leven was gekomen.

Jager haalde verlicht adem en nam haastig afscheid.

Ba Anansi gaf de huid van Tijger aan Ma Akoeba cadeau, die hem als beddensprei ging gebruiken. Het vlees werd in de zon gedroogd en van de driehonderd gulden kochten ze van alles wat ze nodig hadden.

Ma Akoeba was trots op haar slimme echtgenoot en de twaalf kinderen zongen een vrolijk liedje voor hun vader.

Van Kakkerlak en Haan heeft niemand ooit meer iets vernomen.

Hoe Ba Anansi door vogel Tjotjo gefopt werd

Vrouw Ruth, die van Ba Anansi een sommetje geld had gekregen, riep al haar vrienden en kennissen bijeen. Ze wilde een groot feest geven ter ere van Ba Anansi.

Ze had koekjes en zoete dranken ingekocht en er was heerlijk rul gestoomde rijst, verder cassave en gebakken visjes en iedereen die wat wilde eten of drinken, kon naar hartelust toetasten.

Toen iedereen zoveel gegeten had dat er niets meer bij kon, stond Ruth op en begon Ba Anansi toe te zingen. Ze danste daarbij de lievelingsdansen van de Grote Geest van alle Kruisende Wegen. Voor deze gelegenheid had zij zich niet uitgedost in haar mooiste kleren, maar ze had zich gekleed in het gewaad van de Grote Geest, namelijk een gescheurd en versleten zwart kleed. En wonderlijk genoeg stond het haar heel goed.

'Kijk toch eens hoe lief Ruth er uitziet,' zeiden de gasten tegen elkaar, terwijl ze elkaar met de ellebogen in de zij stompten. 'Het lijkt wel of ze tien jaar jonger is geworden. De gescheurde kleren van de Grote Geest staan haar bijzonder goed. Wij hebben nooit geweten dat ze zo mooi was en zo goed kon dansen.'

'Dat komt omdat ze de dansen van de Grote Geest danst,' zei de een, maar de ander zei: 'Nee, het komt omdat ze Ba Anansi liefheeft. Hoor maar, hoe mooi de liedjes zijn die ze voor hem zingt. Wie had er ooit gedacht dat Vrouw Ruth zulke liedjes zou kunnen maken. Het is of de woorden haar zomaar invallen en of de wijsjes haar door een groot kunstenaar voorgespeeld worden.'

Ruth vertelde ook prachtige verhalen over de daden van Ba Anansi. Hoe hij langs een strak gespannen scheepskabel over de oceaan van Afrika naar Suriname kwam en hoe hij gewoonlijk

zijn schulden afbetaalde. En alle mensen die op het feest waren, lachten zich een hoedje en sloegen zich van dikke pret op hun knieën.

De Grote Geest glimlachte, want hij vond dat het goed was zo. Het was immers de bedoeling dat de zwarte mensen zouden lachen om Ba Anansi en zijn avonturen.

Ook de vogel Tjotjo was op het feest van Vrouw Ruth.

Hij zat in het hoogste topje van de boom, die op het erf stond. Soms bracht de Grote geest van alle Kruisende Wegen er de nacht door. Het was een Heilige Boom, de Kankantri.

Tjotjo zat met zijn kopje schuin te luisteren naar de liedjes en verhaaltjes van Ruth. Zijn kleine hartje sprong op van vreugde toen hij hoorde dat Ba Anansi zoveel geld bezat. Dat kon goed van pas komen want vogel Tjotjo zat bijzonder slecht bij kas. De laatste tijd had hij zoveel onkosten gehad. Hert was ziek geweest en hij had medicijnen en versterkende middelen en zo voor hem moeten kopen. En Pad was wegens schulden in de gevangenis beland. Tjotjo had hem weer vrij gekregen, nadat hij een flinke som losgeld en bovendien al zijn schulden betaald had.

Maar nu zat hij zelf zonder ook maar één rooie cent en hij wist niet hoe hij zich uit de nesten moest redden, hoe slim hij overigens ook was. Maar nu hij hoorde dat Ba Anansi behoorlijk veel geld had verdiend met zijn leentrucjes, besloot hij ook maar eens zijn geluk te beproeven. Hij sloeg zijn vleugels uit en vloog naar Ba Anansi toe.

‘Hoeveel wil je hebben, Tjotjo?’ vroeg Ba Anansi grootmoedig.

‘Tien gulden is genoeg, Edele Heer.’

‘Je hoeft mij geen Edele Heer te noemen hoor, zeg maar gewoon Ba Anansi. Wanneer betaal je mij terug?’ vroeg hij langs zijn neus weg.

‘Zodra ik groot ben,’ antwoordde Tjotjo.

‘Afgesproken,’ antwoordde Ba Anansi, maar Ma Akoeba trok haar wenkbrauwen op. Ze vond dat haar man niet zo roekeloos moest zijn met zijn zuurverdiende geld.

Op een dag was het zover. Ma Akoeba had geen cent meer in huis en zei tegen Ba Anansi dat ze dringend geld nodig had om

eten te kopen voor het hele gezin.

‘Komt in orde, vrouwtjelief, ik ga naar de Tjotjovogel om mijn tien gulden terug te halen. Hij zal nu wel groot geworden zijn.’

‘Ik help het je hopen, man.’

Ba Anansi ging op weg en vroeg Sprinkhaan waar Tjotjo woonde.

‘Val me niet lastig Ba Anansi,’ antwoordde Sprinkhaan. ‘Ik heb nu geen tijd voor je, want ik ben bezig een nieuw model springplank te maken. Er gaat niets boven een goed verende springplank, mijn beste vriend.’

Ba Anansi begreep dat er op dit moment niet met Sprinkhaan te praten viel. Daarom vroeg hij het aan zijn vriend Buffel.

Buffel lag echter in de schaduw van een breedgekroonde boom te herkauwen en had al zijn aandacht nodig voor dat belangrijke werk.

‘Stoor me alsjeblieft niet,’ zei hij een beetje slaperig. ‘Je ziet dat ik druk bezig ben.’

‘Hmmmm,’ deed Ba Anansi en hij zette zijn reis voort. Hij vroeg broer Konijn waar Tjotjo woonde.

‘Kom maar met mij mee, Ba Anansi,’ zei Konijn, ‘ik zal je naar zijn boom toe brengen.’

Gelukkig was Tjotjo thuis en Ba Anansi klom langs de lange stam van de palmboom omhoog.

‘Ik wil graag mijn tien gulden terug hebben,’ zei Ba Anansi.

‘Hebben we afgesproken dat ik je vandaag zou terugbetalen?’

‘Nou, nee, maar... ik heb het geld dringend nodig, vogel Tjotjo.’

‘Het spijt mij heel erg, maar ik kan je nog niet helpen. Je zult nog wat geduld moeten hebben. Ik had toch gezegd, dat je het terugkrijgt als ik groot ben.’

Ba Anansi herinnerde zich de donkere blik van Ma Akoeba op die dag dat hij het geld zo roekeloos uitleende.

‘Kun je me dan voorlopig niet vast de helft geven?’

‘Ik heb het werkelijk niet Ba Anansi, kijk maar!’ en de eerlijke vogel keerde zijn zakken binnenstebuiten.

Ba Anansi zuchtte diep en liet zich aan zijn eigen draad naar beneden zakken.

Hij kwam vlak voor de snuffelneus van Konijn terecht, die geduldig op hem had zitten wachten.

‘Wat kijk je bedrukt,’ vroeg Konijn. ‘Moest je misschien geld van hem hebben of zo?’

‘Je hebt het goed geraden, maar hij kan het mij pas teruggeven als hij groot is. En zover is het nog niet.’

‘En zover zal het ook nooit komen, want hij wordt niet groter dan hij al is.’

Ba Anansi sloeg zichzelf voor zijn spinnenkop. ‘O, o, o, wat ben ik dom geweest om me zo in de maling te laten nemen door zo'n brutale vogel.’

De vogel zong intussen het hoogste lied. Hij zat in de top van de koninklijke palmboom en liet zijn kleine lijfje heen en weer wiegelen.

‘Ik ben de Tjotjovogel,’ zong hij, ‘en ik word echt niet groter dan ik ben, tjotjo, tjotjo, tjotjo! Ba Anansi is de slimme spin, maar ik ben de kleine Tjotjovogel. En zelf Ba Anansi moet het tegen mij afleggen, tjotjo, tjotjo, tjotjo, omdat ik niet groter word, omdat ik echt niet groter word!’

Pad, die op zijn paddestoel zat te zwijgen, deed zijn bek wijd open en blies twee blazen op, aan beide kanten van zijn kop één.

‘Jij wordt ook niet groter dan je bent,’ zei Pad tot zichzelf. ‘En ik ben nooit groter geweest ook,’ vervolgde hij.

‘Maar jij bent de Tjotjovogel niet,’ tjirpte Sprinkhaan.

Pad blies zijn witte blazen nog verder op en sperde zijn bek nog wijder open. Hij liet Sprinkhaan maar aantjirpen en dacht verder na over de woorden van Tjotjo. Als je iemand te slim af kon zijn, alleen omdat je niet groter werd dan je al was, dan kon hij dat zelf ook wel eens proberen. De kwestie was nu hoe je zoiets moest aanpakken. Pad had nu juist niet zoveel verstand van slimheid en zo.

‘Ik zal je helpen,’ zong Tjotjo, die de gedachten van Pad scheen te raden en vertrouwelijk bij hem op zijn paddestoel kwam zitten.

‘Heel graag,’ kwaakte Pad, alsof hij een Haagse kikker in zijn keel had.

‘Doe alsjeblieft gewoon, ik kan niet tegen dat deftige gedoe,’ kwinkeleerde de vogel.

‘Ik geloof niet dat ik anders kan, vogel Tjotjo,’ antwoordde Pad nogal stijfjes.

‘O foei, wat ben jij zwaar op de hand,’ lachte Tjotjo. ‘Kun je niet wat luchtiger doen, een beetje je weet wel, zwieriger, een beetje losbolliger?’

‘Ik ben bang van niet,’ bekende Pad. ‘Het enige wat ik kan is mijn bellen opblazen en kwaken.’

‘Maar je wil toch wel weten hoe je dat moet doen, nietwaar?’

‘Ja,’ knikte Pad, maar het leek niet veel op knikken, want hij had geen hals.

‘Je moet vriend Buffel een bezoek brengen. Je zegt hem dat je Ba Anansi tien gulden schuldig bent en dat je ze moet terugbetalen als je groot bent, begrepen?’

Pad knikte weer of iets wat daar op leek, ten teken dat hij het gesnapt had.

‘Nee, je hebt er helemaal nog niets van begrepen, Pad.’

‘Nee, dat geloof ik ook niet, Tjotjo.’

‘Luister. Buffel zal je vragen wat hij daarmee te maken heeft. Dan zeg je, dat ik ze eigenlijk geleend heb, maar dat jij beloofd hebt ze terug te betalen, omdat ik zo mooi voor je gezongen heb. En dan vraag je of buffel jou die tien gulden wil lenen, want dat Ba Anansi dringend geld nodig heeft. Je vertelt dat Ma Akoeba geen rooie cent meer bezit om rijst te kopen en dat de twaalf kinderen niet kunnen spelen, omdat ze zo'n honger hebben. Heb je het nu begrepen?’

Ja, Pad had het begrepen.

Al de volgende ochtend ging pad op weg naar Buffel. Hij had een heel eind te gaan, want Buffel woonde ver weg. En hij schoot niet zo hard op met zijn korte paddenpootjes.

Gelukkig zwierf er in de buurt een Paddenwinti rond, die graag een snoer kralen wilde hebben, maar geen kans zag om eraan te komen. Daarom klampte hij Pad aan en stelde hem voor dat hij hem vliegensvlug naar buffel zou brengen. Dat was heel makkelijk, volgens de Paddengeest.

‘Ik kruip in je schouders en dan tover ik een paar vleugels voor je. Maar je moet me belonen met een snoer kralen. In plaats van tien gulden vraag je er elf, tien voor Ba Anansi en één voor mij. Goed?’

‘Oké,’ antwoordde Pad en Winti kroop in zijn schouders. Plotseling had hij een paar vleugels. Je kon wel zien dat zij niet bij Pad hoorden, maar dat het geestenvleugels waren, zo luchtig en vluchtig, doorzichtig en ongrijpbaar waren ze. En ze konden nog klepperen ook.

Zodra ze dat laatste deden, steeg Pad de lucht in. Dat vond hij zo eng dat hij van angst in zijn broek plaste.

‘Wie komt daar aangevlogen?’ vroeg een ouwevrouwenstem.

De vrouw van de ouwevrouwenstem stond op een wegkruising. Ze droeg een zwarte, versleten, gescheurde jurk. Ze keek nogal streng, maar haar scherp kijkende ogen schitterden heel blij. Ze wenkte naar Pad, dat hij even zou neerstrijken.

‘Waar gaan jullie naartoe?’ vroeg de oude vrouw.

‘We zijn op weg naar Buffel, Grote Geest,’ antwoordde Winti vol eerbied.

‘Ga in vrede!’ sprak de oude vrouw.

Toen ze weer opgestegen waren vroeg Pad nieuwsgierig: ‘Wie was dat?’

‘Dat was de Grote Geest van alle Kruisende Wegen,’ antwoordde Winti eerbiedig, ‘de grote beschermer van de zwarte mensen, zowel die in Afrika als de bewoners van Suriname.’

De Pad kwaakte van verbazing.

Even later klopte hij aan bij buffel. De vleugels trokken zich bescheiden terug.

‘Wat is er van je dienst, Pad?’ vroeg Buffel.

Pad vertelde het hem, tenminste dat dacht hij, want in werkelijkheid bracht de Paddenwinti de boodschap over.

‘Elf gulden zeg je en je zult ze terug betalen als je groot bent?’ vroeg Buffel verbaasd.

‘Zo is het buffel,’ zei Winti met de stem van Pad.

Buffel merkte wel dat er iets bijzonders was aan zijn bezoekers, maar hij kon er maar niet achter komen wat het precies was.

Tevergeefs krabde hij zichzelf tussen zijn horens.

‘Waar heb ik die stem toch meer gehoord?’ dacht hij. Maar hij gaf het geld aan pad en liet hem een papiertje tekenen. Ja, die Buffel was een secure bankier.

Pad kon niet schrijven, maar Winti die nog steeds in zijn schouders zat, bestuurde zijn voorpootje en fluisterde hem in hoe hij de pen moest vasthouden.

‘Als je groot bent dus!’ zei Buffel nog eens voor de zekerheid.

‘Zo is het!’ antwoordden Pad en Winti tweestemmig.

Op de terugweg liet Winti Pad in de steek. Hij had genoeg van die stijve hark. Hij had liever een wat luchtiger gezelschap.

En Pad dacht bij zichzelf: ‘Ik ben blij dat hij weg is, dan hoef ik hem zijn kralen niet te geven.’ Want zo was Pad dan toevallig ook nog eens een keer.

Pad ging naar Ba Anansi om hem de tien gulden te brengen.

‘O, dat vind ik allemachtig aardig van je,’ zei Ba Anansi en ook Ma Akoeba was heel blij. De twaalf kinderen vielen Pad om zijn hals, om hem met hun spinnenkusjes te bedanken, want zo dadelijk zouden ze eindelijk weer eens wat te eten krijgen.

Pad was bijzonder in zijn nopjes, dat hij nu eens één keer in zijn leven iemand te slim af was geweest. Het was dan wel die dikke, domme Buffel geweest, maar goed, hij had hem toch maar bij zijn neus genomen, o zo! Tegen iedereen die het maar horen wilde, pochte hij hoe slim hij was geweest.

Maar op een dag stond Buffel bij Pad aan de deur om zijn geld terug te halen. Toen hij Pad in het vizier had, werden Buffels ogen bloedrood. Ze rolden in hun kassen en het scheelde niet veel of ze sprongen er uit. Het was een ijselijke vertoning en Pad schrok zich een hoedje.

‘Ben je nu nog niet groot!’ brieste een woedende Buffel. ‘Je bent helemaal niet groter geworden in al die tijd!’

‘Hij wordt ook nooit groter, Buffel,’ zei Konijn, die wat geld kwam lenen. ‘Hij is allang aan de maat, die stijve, harkerige kwaker.’

Het drong langzaam tot buffel door dat hij was beetgenomen. Hij wilde al zijn lompe poot optillen om....

Pad begon verschrikkelijk te jammeren en hij huilde zijn ogen uit.

Op dat moment fluisterde er iemand iets in Buffels oor.

'Zoals ik al zei,' fluisterde Winti, die zijn snoer kralen niet had gekregen, 'als je hem nu doodtrapt, ben je alles kwijt. Dat is het domste wat je kunt doen. Je kunt veel beter een slaaf van hem maken. Iemand die zijn schulden niet betaalt, verdient niet beter.'

En zo gebeurde het. Pad werd een slaaf en naar men zegt, was hij de eerste slaaf in Suriname, maar dat is slechts een vertelling en niemand hoeft het dus te geloven.

De Tjotjovogel, die zo schalks zong dat hij slimmer was dan Ba Anansi, dichtte nog een paar regels aan zijn liedje en die luidden: 'Als twee hetzelfde doen, is het nog niet hetzelfde.'

De dunne benen van Ba Anansi

Ba Anansi was weer eens te royaal met zijn geld omgesprongen, zodat Ma Akoeba geen cent meer voor het huishoudgeld had en de twaalf kinderen weer rammelden van de honger.

Ba Anansi zat met diepe rimpels op zijn voorhoofd na te denken hoe hij aan geld kon komen, maar Ma Akoeba spoorde hem aan om iets te gaan doen, omdat ze niets aan al die rimpels had.

'Geduld, vrouwtje, je kent het spreekwoord toch wel: "Bezint eer gij begint".' Maar dat spreekwoord had voor ma Akoeba op dit moment geen enkele betekenis, want de twaalf kinderen hadden honger en er moest gauw eten op tafel komen.

Bij het ondergaan van de zon ging Ba Anansi op weg. Hij liep door velden en bossen, waadde door beken en rivieren, om kort te gaan, hij deed verschrikkelijk zijn best.

'Waar gaat de reis naar toe, Ba Anansi?' vroeg Sprinkhaan.

'Naar het kostgrondje van tijger.'

'Wat ga je daar doen, Ba Anansi?'

'Roven en stelen, mijn vriend.'

'Foei, Ba Anansi, hoe durf je? Je weet toch dat het verboden is om te stelen.'

'Ma Akoeba zegt dat onze twaalf kinderen schreeuwen van de honger, vriend. Haar eigen wangen zijn kuilen geworden en ze weet al weken en maanden niet meer hoe een goeie hap eten smaakt. Wat kan ik anders doen dan een bezoek brengen aan het kostgrondje van Tijger, waar rijst en wortels groeien.'

Sprinkhaan zuchtte diep, maar Ba Anansi vervolgde zijn weg tot het land in slaap gevallen was.

'Wie loopt daar door de donkere nacht?' fluisterde een grote

gele klokbloem, die niet kon slapen.

‘Mi Gado, het is Ba Anansi, de man van Ma Akoeba en de vader van die twaalf lieve kindertjes. Wat heeft hij bij nacht en ontij te zoeken in onze bossen. Hij weet toch dat het gevaarlijk is langs die donkere wegen als het licht van de dag niet meer schijnen kan. Hij mag wel oppassen voor de halfhouten tweelingen.’

‘Stil, Klokje,’ fluisterde een roze straalbloem, die haar lintjes tot een korf had samengetrokken. ‘Stil alsjeblieft en hou je mond over de halfhouten tweelingen. Je weet dat zelfs de gedachte aan hen ongeluk kan brengen, laat staan dat je erover spreekt.’

Ba Anansi liep intussen dapper door. Hij had wel het gesprek van de zoetgeurende bloemen gehoord en ook was hij het onderhoud met Sprinkhaan nog niet vergeten, maar wat kon hij anders doen dan gewoon verder gaan en zijn plan ten uitvoer brengen!

Ineens hoorde hij een stem, die nergens vandaan leek te komen.

‘Pas op voor de halfhouten tweelingen, Ba Anansi. Je hebt gehoord dat die mooie bloemen zelfs niet aan hen durven te denken, en zelfs niet over hen durven praten.’

‘Wie spreekt daar over de tweelingen?’ vroeg Ba Anansi met een zachte, schorre stem, en hij schrok van het geluid ervan. Dat was hem nog nooit gebeurd, want meestal had hij een mooie, volle en luide stem.

Er kwam geen antwoord. Wel streek de wind door de kruinen van de woudreuzen en in de bladeren ruiste het: ‘Hij die de halfhouten tweelingen ontmoet, ontmoet geen goed!’

Ba Anansi voelde een ijskoude rilling over zijn rug kruipen, hoewel het een broeierige, warme nacht was. Zwermen muskieten dansten om elkaar heen en Ba Anansi meende dat ze zongen: ‘Je twaalf kinderen komen bijna om van de honger.’

Het waren echter niet de muskieten die zongen maar de tweelingen.

Ze stonden arm in arm tegen de stam van een eeuwenoude boom en ze zongen met lange gierende uithalen.

‘Honger! Honger! Honger!’ gilden ze. ‘We hebben geen vader en geen moeder meer en niemand kijkt naar ons om, hiiii, hooo!’

De stem klonk: ‘Maak dat je weg komt, Ba Anansi, want ze brengen ongeluk.’

En de tweelingen jammerden: ‘Ze hebben honger Ba Anansi, denk aan je eigen twaalf kinderen.’

‘Het zijn boze geesten, Ba Anansi,’ zei de stem weer, ‘dat weet je wel. Je hebt immers lang genoeg bij de zwarte mensen gewoond om het te kunnen weten.’

‘Zoek eten voor je kinderen, Ba Anansi,’ brulden de tweelingen, ‘hoor je niet hoe hard wij huilen.’

Ba Anansi wilde vluchten, maar zijn benen zaten vast aan de grond.

De stem sprak hem bemoedigend toe: ‘Het zijn spoken, Ba Anansi, de ene helft van hun lijf is hout en de andere helft is geest, het zijn geen wezens van vlees en bloed.’

Ba Anansi kreeg weer een beetje moed. Hij zou zich niet laten kennen.

‘Je moet niet te dicht bij ze komen, Ba Anansi,’ waarschuwde de stem, ‘want voordat je het weet, klemmen ze zich aan je vast en dan ben je verloren. Het beste is dat je ze van je af slaat.’

Ba Anansi brak een dode tak van een boom. Vastbesloten trad hij op de jammerende tweelingen toe. Hij kon zijn benen gelukkig weer gebruiken.

Smekend strekten ze hun handen naar hem uit, maar de stem zei snel: ‘Nu moet je slaan, Ba Anansi. Als ze het houten deel van hun lichaam naar de kant draaien waar de klap vandaan komt, dan weet je dat het boze geesten zijn. Maak dan dat je zo gauw mogelijk wegkomt, want anders is je ongeluk niet te overzien.’

Ba Anansi hief de stok op en wilde gaan slaan.

De halfhouten tweelingen keken hem angstig aan.

Ba Anansi sloeg er op los. De stok suisde door de lucht. Het was een akelig, gierend geluid.

Bliksemsnel keerden de tweelingen hun houten zijden naar de kant van de aanval. De stok versplinterde. De halfhouten tweelingen schaterden het uit. Het bos dreunde ervan.

Ba Anansi zette het op een lopen. Het angstzweet brak hem aan alle kanten uit. Zijn hielen klapten tegen zijn achterste. Ver

achter hem hoorde hij de halfhouten tweelingen schreeuwen en brullen. Hij holde net zo lang door, tot hij hun geschreeuw niet meer hoorde en dat was pas bij het kostgrondje van Tijger.

Hij wrong zich door de doornhaag heen. Mmmmm, wat een lekker koren was hier gezaaid en wat een heerlijke wortelen groeiden er. Hier was eten in overvloed voor hem en zijn hele gezin.

Maar... wie stond daar tussen het koren? Het leek wel een indiaan. Wat stond hij daar te doen?

Ba Anansi sloop behoedzaam naderbij. Hij moest voorzichtig zijn, want als je gaat stelen en op rooftocht bent, kun je ieder moment gesnapt worden.

Nee, het was geen indiaan.

Ba Anansi nam zijn hoed af voor de persoon in het koren.

Die deed alsof hij niets merkte.

Ba Anansi maakte een buiging voor hem.

Geen enkel teken van leven.

‘Goedenavond,’ zie Ba Anansi een beetje onzeker.

De indiaan, die geen indiaan was zweeg als het graf.

Ba Anansi werd boos. Dat waren toch geen manieren! Ba Anansi kwam dan wel met het plan om voedsel te stelen, maar hij groette in elk geval heel beleefd en dan is het toch onhebbelijk om geen asem te geven.

‘Nog eens goedenavond,’ zei Ba Anansi ietsje luider.

Weer geen antwoord.

‘Als je niks zegt, zal ik zal ik je een mep verkopen!

Stilte.

Wel alle donders! Ba Anansi kon zich niet langer inhouden. Hij hief zijn hand en gaf de zwijger een opstopper.

De verschijning deed net of er niets gebeurd was, maar Ba Anansi's hand zat vastgekleefd.

‘Laat me los!!!’

Hardnekkig zwijgen.

‘Wil je nog een oplawaai?’

Geen enkel geluidje verbrak de nachtelijke stilte.

Ba Anansi sloeg voor de tweede keer en toen zat zijn andere hand ook vast.

Hij schopte en trappelde met al zijn benen en die bleven ook kleven.

‘Laat me los! Ik zal je een kopstoot geven waar je van suizebolt!’ Och, Ba Anansi had dreigementen genoeg. Hij gaf de kopstoot, maar hij kon er geen tweede toedienen, want zijn hoofd zat vast. Hij raakte buiten zichzelf van woede. Was dat nou een manier van doen? Een eerlijke dief op die manier te behandelen! Hij had netjes goedenavond gezegd en nu was dit zijn beloning!

Maar wat bleek? De slimme Ba Anansi zat tegen een kleverige vogelverschrikker geplakt en wist zich met geen mogelijkheid meer te bevrijden. Hij trok met alle kracht die hij in zich had om los te komen, maar dat had slechts tot gevolg dat zijn benen al maar langer en dunner werden, zo dun, dat het op het laatst wel langpootmuggenpoten leken. Maar het lukte hem niet om los te komen.

Wel kwamen de halfhouten tweelingen voorbij, stijf gearmd, de houten zijden tegen elkaar. Ba Anansi hoorde ze al in de verte aankomen, ‘bonk-klos-bonk-klos!’ Ze staken hun tong naar hem uit en trokken gekke bekken.

De volgende ochtend kwam Tijger naar zijn kostgrondje toe.

‘U hier?’ vroeg hij uiterlijk beleefd, maar innerlijk kokend van woede.

‘Zoals u ziet,’ antwoordde Ba Anansi, ‘ik ben blij dat ik hier eindelijk ben.’

‘Ggrrrrr!’ gromde Tijger.

‘Wilt u zo vriendelijk zijn om mij even los te maken, misschien?’

‘Waarom zou ik? U zit daar wel goed naar mijn zin.’

‘Ja, maar ik moet eigenlijk naar Ma Akoeba ziet u en naar mijn twaalf kindertjes. Ze wachten op hun ontbijt.’

‘Wachten is een goede geduldoefening.’

Ba Anansi was even stil en dacht na: Ik moet hem anders gaan aanpakken.

Daarom zei hij: ‘U ziet wel hoe dun mijn benen zijn geworden, nietwaar?’

‘Ggrrrrr!’ antwoordde Tijger.

‘Wat een groot verschil met die sterke benen van u, Tijger. En toch wil ik wedden, dat er meer kracht schuilt in mijn benen dan in die van u!’

Tijger glimlachte hooghartig. Toch wilde hij ook wel een weddenschap ervan maken. Als Ba Anansi het verloor, zou hij nooit meer naar het kostgrondje van Tijger komen om er eten te komen stelen. En als hij het zou winnen, mocht hij elke dag zoveel eten komen halen als hij maar nodig had voor zijn vrouw en twaalf kinderen.

‘Als u zo goed wil zijn mij los te maken, dan kunnen wij beginnen,’ stelde Ba Anansi voor en Tijger begon hem voorzichtig los te plukken.

‘Laten we het volgende afspreken,’ begon Ba Anansi met een slim glimlachje. ‘Morgenochtend om acht uur kom ik bij u thuis en daar zullen we het gevecht aangaan wie het sterkste is.’

Tijger stemde met het voorstel in, hoewel hij het eigenlijk onzin vond om te wachten. Hij kon hem immers net zo goed op dit moment meteen vermorzelen. Maar goed, Ba Anansi wilde het nu eenmaal zo en Tijger was tenslotte ook de kwaadste niet.

‘Tot morgenochtend dan,’ zei hij.

De volgende ochtend verscheen Ba Anansi met een zware mokerhamer, die hij bij de Chinese winkel had gekocht, voor het huis van Tijger. Hij klopte netjes aan en precies op het moment dat Tijger de deur opendeed zwaaide hij met de grote hamer en verkocht hem zo'n optater, dat de vonken ervanaf vlogen. Ba ger duizelde ervan en hij zag ervan af om Ba Anansi te lijf te gaan. Hij wilde eerst een beetje bijkomen.

‘Morgenochtend kom ik bij jou,’ brulde hij de triomfantelijk zegevierende Ba Anansi toe.

‘Heel goed, Tijger, ik verwacht je om zes uur.’

Tot zover had Ba Anansi gewonnen. Hij was losgekomen van de kleverige vogelverschrikker en hij had Tijger een nederlaag toegebracht, maar morgen kwam er weer een dag. Wat moest hij nu weer voor list verzinnen?

Hij bedacht dat hij wel eens naar het Konijn kon gaan.

Konijn was zeer vereerd met het bezoek.

‘Waar heb ik deze eer aan te danken?’ vroeg hij tussen twee neustrekkinkjes door.

‘Och, Konijn,’ zei Ba Anansi, ‘het punt is, dat ik tegenwoordig een beetje bang ben in het donker.’

Konijn dacht dat hij het verkeerd verstaan had. Ba Anansi, die slimme, moedige spin, bang in het donker, dat kon toch niet!

‘Het is toch zo, Konijn, wil je geloven dat ik 's nachts geen oog meer dicht doe.’

‘Tja, dat zal dan wel zo zijn,’ antwoordde Konijn, ‘maar ik snap niet hoe ik je hiermee kan helpen.’

Och, helpen, dat is ook eigenlijk niet het juiste woord. Ik zou het wel prettig vinden als je mij gezelschap wilt houden.’

‘Je hebt Ma Akoeba toch?’

‘Ja, maar dat is een vrouw en ik heb toch liever een sterke man bij me.’

Konijns wollige borst zwol op van trots en hij zei: ‘Ik ben maar een zwak konijntje, Ba Anansi.’

‘Dat kan wel wezen, maar je bent wel een manspersoon en mannen hebben spierballen. Als je zo goed zou willen zijn een paar nachten bij mij te komen logeren, zou ik al heel erg geholpen zijn.’

‘Alleen maar logeren?’

‘Ja, Konijn, je kan in het kleine kamertje naast de mijne slapen. Dat zou mij al een hele grote rust geven. Ik denk dat ik over mijn angst heen zal zijn als je dat een paar nachten kan doen.’

Konijn liet zijn ene oor hangen, hij begreep er niet veel van, maar hij zei dat hij het zou doen.

‘Fijn, Konijn,’ zei Ba Anansi, ‘kom maar gelijk met mij mee.’

Het werd een gezellige dag bij Ba Anansi thuis. Ma Akoeba had haar laatste centen besteed om een overvloedig middagmaal te bereiden en de kinderen gedroegen zich als nette spinnetjes. Ba Anansi vertelde Konijn een heleboel spannende verhalen van vroeger, toen hij nog in Afrika woonde.

Konijn luisterde met open mond. Hij had nooit gedacht dat Ba Anansi zoveel had meegemaakt.

Toen het donker was geworden ging Ba Anansi in zijn bed lig-

gen en het konijn ging naar de logeerkamer. Al gauw was het heel stil in het huis van Ba Anansi. Alleen de rustige ademhaling van de twaalf kinderen kon je horen en af en toe het gesnurk van Ma Akoeba, die een beetje verkouden was. Buiten spreidde de grote nacht zijn vleugels uit over de aarde en de sterren fonkelden in volle luister aan de hemel.

De kleine Tjotjovogel sliep in de amandelboom, die in de achtertuin groeide en zeer verheugd was, dat die slimme Tjotjo hem als slaapplaats uitgekozen had. Hij was niet half zo hoog als zijn vriend, de kokospalm, die naast hem zijn waaierkroon naar de sterren hief en ondanks dat had de kleine vogel hem, de kleine amandelboom, uitgekozen en niet de voorname slanke palm.

Deze nacht was Tjotjo een beetje onrustig. Hij had de slaap-vliesjes over zijn oogballen getrokken en hij deed wel alsof hij sliep, maar dat leek maar zo. Hij voelde dat er iets bijzonders zou gaan gebeuren, hoewel hij niets afwist van de strijd tussen Tijger en Ba Anansi. Juist op het moment dat hij echt even indutte, schrok hij wakker. Hij zette zijn ogen en oren wijd open en hij hoorde en zag Tijger, die aan de deur klopte bij Ba Anansi.

Ba Anansi sprong uit zijn bed en maakte Konijn wakker.

Die wreef zijn ogen uit.

‘Ben je weer bang?’ vroeg hij vol medelijden.

‘O, Konijn, ja die vreemde angst overviel mij zojuist weer.’

‘Wat kan ik voor je doen, mijn arme vriend?’

Weer werd er aan de deur geklopt.

‘Ik geloof dat je bezoek krijgt,’ zei Konijn bevend. ‘Zo vroeg al? Wie kan dat zijn? Wil je niet even gaan kijken?’

‘Huh, Konijn, mijn benen lijken wel lamgeslagen, ik kan niet meer lopen. Ik zou graag opendoen, maar het gaat niet.’

‘Ben je dan zo bang?’ vroeg Konijn. Hij deed alsof hij een grote held was, maar dat lukte toch niet helemaal. Dat hadden zijn moeder en zijn vader hem nooit geleerd. Zenuwachtig trok hij met zijn snuffelneus. Zijn eigen angst, die hem zo vaak plaagde, sprong achter in zijn nek en trok zijn oren naar achteren. Maar verder hield hij zich goed, die Konijn, want hij had zich nu

eenmaal voorgenomen Ba Anansi te helpen en hij was een eerlijk konijn, dat altijd zijn belofte nakwam.

Weer klopte Tijger aan de deur, nog ongeduldiger dan daarnet.

'Ach Konijn,' zei Ba Anansi met een trillende stem, 'dat zal mijn schoondochter zijn, wil je haar even binnenlaten?'

Konijn voelde het bloed naar zijn hart terugstromen en in zijn springpoten voelde hij een eigenaardige kriebeling, die hem aanzette tot vluchten. Maar Ba Anansi eiste juist het tegenovergestelde van hem: niet ervandoor gaan, maar de deur open doen en de onbekende gast binnenlaten. Hij wilde wel, maar hij aarzelde...

Ba Anansi duwde hem echter zachtjes naar de deur.

De twaalf kinderen werden wakker door het lawaai. Ma Akoeba liep in haar nachtpon door de kamer en ze moest aldoor haar neus snuiten van de zenuwen. Ze begreep niet waarom Ba Anansi, die anders helemaal niet zo bang was uitgevallen, de deur niet opendeed en zich verschool achter Konijn, die sidderend de grendel van de deur schoof.

De deur waaide open.

Een geweldige klauw sloeg Konijn tegen de grond.

Het vlammetje van de blikken olielamp woei uit.

'Ziezo,' brulde Tijger, 'nu zal Ba Anansi wel weten wie sterker is, hij of ik, en hij zal het wel niet kunnen navertellen, denk ik.'

Vrolijk zingend trok Tijger door het bos en overal strooide hij rond, dat hij Ba Anansi verslagen had. Iedereen moest maar gaan kijken, hij lag zo dood als een pier voor de deur.

Maar de vogel Tjotjo sloeg zijn vleugels uit en steeg de lucht in. De lucht had even tevoren de sterren naar huis gestuurd en de zon uitgenodigd boven de horizon uit te klimmen.

En dat deed de zon. Zij zette een laddertje tegen de rand van de wereld en klom daar met vlugge lichtpassen tegenop. De ladder wankelde een beetje, want hij was al oud, omdat de zon het al zoveel eeuwen achtereen gebruikt had, maar de zon had geen last van duizeligheid en was helemaal niet bang om ervanaf te vallen.

'Goedemorgen,' zei ze, terwijl zij haar lachende, blozende,

bolle gezicht boven de wereldrand uitstak, ‘hier ben ik weer.’

Ze kamde haar haren, waste haar handjes en poetste haar tandjes en gaf het laddertje met haar linkervoet een duwtje. Het stortte naar beneden, liet de onderste en de bovenste sport uitgroeien tot een paar vleugeltjes en vloog onder de wereld door naar het westen. Daar wachtte het geduldig tot de avond, om de zon de gelegenheid te geven weer naar beneden te klauteren.

De Tjotjovogel was de eerste, die de zon een welkomstgroet toezong. En toen dat morgenlied uit was, vloog hij over heel Suriname om overal rond te bazuinen, dat Tijger zich had laten beetnemen door Ba Anansi.

Ba ger brulde dat het niet waar was, maar iedereen kon zich van de waarheid overtuigen, want Ba Anansi zal in volle glorie voor zijn huis, waar hij zijn twaalf kinderen wijze lessen gaf.

Maar ach, die arme Konijn...

De Nachtbloem die niet bloeien mocht

‘Binnen,’ riep Ba Anansi, toen er aan zijn deur geklopt werd.

Sprinkhaan probeerde binnen te hippen, maar dat ging niet zo gemakkelijk, want hij sprong steeds te ver of te hoog. De ene keer zeilde hij het huis voorbij, tot aan de drooglijnen van Ma Akoeba, de andere keer zweefde hij er in een sierlijke boog overheen. Eindelijk kwam hij terecht in de rozenstruik voor het huis.

‘Wat heeft dat te beduiden?’ vroeg de nuffige Rosa. ‘Je stoort mij in mijn bezigheden. Kun je dan nooit eens iemand met rust laten?’

‘O, neem me niet kwalijk,’ hijgde Sprinkhaan, ‘ik wist niet dat u bezig was.’

‘Ik ben aan het geuren,’ zei Rosa, een beetje gekrenkt, ‘en dat is een zeer nuttige bezigheid.’

‘Juist ja,’ wilde Sprinkhaan gaan zeggen, maar Ba Anansi schepte hem op met het vlindernet, dat hij voor zijn jongste zoon gemaakt had. Hij zette de sprinkhaan op de tafel voor zich neer en vroeg: ‘Heb je soms een boodschap voor mij?’

‘Het gaat over de bloem, die de zon niet mag zien, Ba Anansi.’

‘Ach ja,’ zuchtte Ba Anansi, ‘de arme bloem. Nooit zal zij haar blaadjes mogen openvouwen voor de gouden zon. Ik heb even erg met haar te doen als jij, sprinkhaan, maar wat kunnen we eraan veranderen? Het is nu eenmaal zo.’

‘Ja maar... ja, maar...’

‘Wat heb je toch, Sprinkhaan?’

‘Als er een krans om de maan zit, mag je toch een wens doen?’

‘Ja, dat zei Vrouw Ruth ook,’ mijmerde Ba Anansi.

‘En nu wilde ik....,’ stamelde Sprinkhaan.

‘Je hebt een groot hart, kleine Sprinkhaan. Ik ga steeds meer van je houden, wil je dat wel geloven!’

Sprinkhaan bloosde ervan en dat was een gek gezicht, want hij had niet eens echte wangen om die blos op te vangen.

Op dat moment boog Vrouw Ruth zich over de bloem.

Zij streelde de zijige blaadjes zo teder, want ze hield heel veel van haar. Voor haar voeten stonden de andere bloemen met gebogen hoofdje te slapen. Eentje had zijn kraagje opgezet, want er hing een beetje dauw in de lucht. Een soort margriet leek op een elfenkorfje met een fijn rood randje. Ook was er een paddestoel met een vreemde spikkelhoed en die scheen te gloeien. Bloeiende grashalmen wuifden tegen elkaar en een klokjesbloem klingelde een lief liedje.

En tussen al die verschillende bloemen in stond de bloem die de zon niet mocht zien. Zij was de enige die niet kon slapen, want zij was heel verdrietig. Ze boog wel haar hoofdje, want zij had een knik in haar stengel, maar de schone dromen gingen aan haar voorbij. Wat moeten dromen beginnen met een bloem die niet slapen kan in zo'n heerlijke nacht, waarin de maan al haar kransen omgedaan had?

Sprinkhaan stootte Ba Anansi zachtjes aan: ‘Kijk eens...’

‘Ja,’ knikte Ba Anansi, ‘ik zie haar wel.’

Voor het eerst van zijn leven pinkte hij een traan weg, zo erg had hij te doen met de bloem en met Vrouw Ruth, die nog steeds met haar mooie hoofd over de bloem gebogen stond.

Op dat moment klonk er een vreemd geruizel in de koninklijke Kankantriboom, die met zijn kruin ver boven de andere bomen uitstak.

‘Hoort u dat, Ba Anansi?’ fluisterde Sprinkhaan sidderend.

Ba Anansi knikte en stapte naar de heilige boom toe. Heel zachtjes fluisterde hij hem iets in.

Het was zo doodstil, dat je de klokjesbloem duidelijk kon horen klingelen en de nacht was zo wit in het maanlicht, dat de wereld van zilverschuim leek. De volle maan met al haar kransen om, keek vriendelijk neer op de bloem en op Vrouw Ruth.

‘Doe je wens maar mijn beste Sprinkhaan!’ ruiste de Kankantriboom en dat klonk als de muziek van de heilige trommels op het dansfeest voor de Grote Geest van alle Kruisende Wegen.

‘Dat de bloem dan alsjeblieft de maan mag zien,’ raffelde Sprinkhaan zijn wens af, want hij was heel zenuwachtig.

‘En dat ze heerlijk geuren mag,’ voegde Ba Anansi er aan toe, ‘om Vrouw Ruth te troosten, als zij 's nachts niet kan slapen, omdat haar hart naar het verre Afrika verlangt.’

En zie, de Nachtbloem vouwde haar blaadjes open en bloeide als een schone koningin in de witte nacht. Ze was zo mooi, dat Ba Anansi ervan zuchten moest en Sprinkhaan tranen in zijn ogen kreeg.

Vrouw Ruth snoof de heerlijke geur diep op. In haar ogen kwam een blijde glans. Het leek of zij nog mooier werd, dan ze al was.

De maan, hoog aan de hemel, knikte tevreden. In de Kankantri kon je weer dat vreemde geruis horen.

Maar Vrouw Ruth stond op om haar goede vriend Amadeus te zoeken.

Hij zat aan de rand van het suikerrietveld in een diep gepeins verzonken.

‘Kom!’ wenkte Ruth. ‘Ze bloeit en ze ruikt heerlijk.’

Amadeus legde zijn arm om haar schouders en samen knielden ze neer onder de hoge Kankantri.

‘Wij houden zoveel van elkaar,’ zeiden ze als met één stem.

De Kankantri zegende hen.

‘Ik hou verschrikkelijk veel van Ruth,’ zei Amadeus en zijn stem klonk als muziek door het hele bos.

‘En jij, Ruth?’ vroeg de Grote Geest in de Kankantri.

Ruth legde haar hoofd op de schouder van Amadeus.

‘Als het zo met jullie gesteld is, mogen jullie met elkaar trouwen,’ ruiste de Kankantri plechtig.

Amadeus gaf Ruth een innige kus.

Sprinkhaan maakte van vreugde een sprong, zo hoog als hij er nog nooit een gemaakt had.

Ba Anansi spon een web van het fijnste spinsel en hing dat

om de schouders van Ruth. Ze zag er uit als een koningin.

De nachtbloem geurde haar heerlijkste geuren.

'Pluk mij, Ruth,' lispelde ze, 'en steek hem in je haar. Ik hoor voor altijd bij jou en Amadeus.'

Ruth plukte de nachtbloem en stak haar in haar kroezende haar. Een fijne geur woei om haar hoofd en om dat van haar man.

Ba Anansi was de eerste die hen feliciteerde met hun geluk.

Daarna kwam Tjotjo aangevlogen. Hij was helemaal buiten adem.

'Waar zijn Ruth en Amadeus?' zong hij. 'Ze moeten onmiddellijk terug naar huis. Ze moeten aan het werk van hun meester.'

Ruth en Amadeus lieten elkaar los en gingen naar hun meester, maar de Nachtbloem bleef in Ruths haar. Zodra de zon opkwam sloot ze haar blaadjes en niemand zou gezegd hebben: Kijk, Ruth heeft een bloem in haar haar, want het was geen bloem, maar een knop en die had de kleur van Ruths haar.

Iedere avond wanneer de zon onderging en Ruth klaar was met haar werk, gingen de blaadjes open en straalde de bloem in al haar glorie. Er hing een heerlijke geur om Ruths hoofd en iedereen die haar zag was blij om haar geluk.

'Het is de Nachtbloem die niet bloeien mocht,' zongen de mensen, terwijl ze aan het werk waren op de plantages en in de bossen.

'Ruth heeft de Nachtbloem geplukt en die staat haar goed,' zongen de vrouwen in de stad en in de dorpen. 'De heilige Kankantri schonk haar de zoetgeurende bloem en Amadeus erbij.

Wie stemde de geest van de Kankantri zo goedgunstig?

Was het Sprinkhaan of was het Ba Anansi?

Wie zal het zeggen, wie zal het weten, oooeeeooo!

Heilige Kankantri, oooeeeooo!'

Zo zongen alle mensen in heel Suriname over Ba Anansi, Sprinkhaan, Ruth en Amadeus.

En over de Heilige Kankantri.

Ba Anansi schrokte zijn buik rond

Op een dag beklaagde Ma Akoeba zich bij haar vader over haar man Ba Anansi.

Haar vader, de Koning, vroeg wat er scheelde.

'Hij zorgt niet goed voor ons, zijn vrouw en kinderen, Vader.'

'Wat hoor ik daar, is hij lui?'

'Nee Vader, dat niet, maar als hij geld of zo heeft, verkwist hij het gelijk weer en bovendien eet hij in zijn eentje meer dan wij allemaal samen.'

De Koning krabde zich achter zijn oor.

'Moet u horen,' vertelde Ma Akoeba in één adem. 'Gisteren hadden we wat vruchten, maar niet genoeg voor iedereen. Ik vroeg aan mijn man hoeveel hij er wilde hebben. Hij antwoordde, dat ik mij om hem niet bezorgd hoefde te maken, want hijzelf was niet zo belangrijk. Als wij maar genoeg zouden krijgen, hij zou wel zien dat hij wat kreeg.'

'Dat zijn mooie woorden, Dochter'

'Ja, maar moet u horen, Vader.'

'Ik luister, Kindje.'

'Ik verdeelde de vruchten, de kinderen elk twee en ik de laatste, meer hadden we niet.'

'Ach ja,' zei de Koning, 'zo zijn moeders. Zij denken niet aan zichzelf, de kinderen gaan voor. Het was een schraal maaltje, lieve dochter, maar jullie kwamen er toch altijd nog beter af dan Ba Anansi zelf, nietwaar?'

'Dat denkt u misschien, Vader, maar Ba Anansi stond op van zijn krukje en vroeg met zijn liefste lachje: 'Lieve kindertjes, wie van jullie houdt het meest van zijn pappie?'

‘Ik, ik,’ riepen de twaalf kinderen tegelijk. Daarop zei Ba Anansi: ‘Wie dan het meest van zijn lieve vadertje houdt, mag hem een banaan geven.’

‘En alle twaalf kinderen gaven hem er een?’ vroeg de Koning.

‘Precies,’ antwoordde Ma Akoeba, ‘zodat hij alleen zijn buik rond kon eten en wij het met één banaan moesten stellen. En zo gaat het bijna altijd. Meestal hebben wij niets te eten en als er toevallig wel wat is, dan schrokt hij het grootste deel op.

De Koning was zeer ontstemd. Hij liet Ma Akoeba weer naar haar kinderen gaan en hij gaf haar een grote cassavewortel mee. Hij zei ook dat ze Ba Anansi naar hem toe moest sturen.

Ba Anansi liep vrolijk en opgewekt naar het paleis van de Koning.

‘Wat hoor ik van je, Ba Anansi?’ vroeg de Koning, nog altijd uit zijn hum.

‘U kunt niet anders dan alleen maar goeie dingen over mij gehoord hebben, lieve Schoonpapa, want alles wat ik doe is onberispelijk.’

‘Zo, en dat van die twaalf bananen dan, die je alleen hebt opgegeten, terwijl je vrouw en kinderen er maar eentje kregen?’

‘Dat was een blijk van liefde van mijn kinderen, Majesteit.’

‘Jaja, maar dit gaat zo niet langer.’

‘U heeft gelijk, Grote Koning, want twaalf bananen is maar een schamel maaltje voor een man van mijn stand en mijn eetlust. Ik ben ook van mening dat er verandering in moet komen. U moet mij maar een dorp geven. De inwoners kunnen dan voor ons onderhoud zorgen. Daar ergens aan de bovenloop van de rivier ligt een dorp, waar u toch niets aan hebt. Geef mij dat maar.’

‘Oké, je mag het hebben Ba Anansi, als je tenminste de kans ziet om het te krijgen.’

‘Ik zie overal kans toe, Sire.’

‘Goed, probeer het maar. Als je erin slaagt, dan krijg je de helft.’

‘Dat is niet veel, Sire, eerst beloofde u mij het hele dorp.’

‘De helft van het dorp is genoeg om jou en je gezin te voeden,

Ba Anansi, en maak nu dat je weg komt!'

Ba Anansi nam afscheid van de Koning en nam zijn twaalf kinderen mee naar de rivier. Daar lag hun korjaal, een lange boot. De kinderen moesten als roeiers plaats nemen op de bankjes. Ma Akoeba moest thuis blijven, maar ze had nog wel twee magere hanen meegegeven.

'Klis-kles,' deden de roeispanen, 'klis-kles!'

De korjaal schoot door het heldere water van de brede rivier. De stroom slingerde door het Surinaamse land. Aan weerszijden van de oevers rezen hoge bomen als echte woudreuzen omhoog. Ze vormden een ondoordringbare muur voor de jungle die er achter lag. De Tjotjovogel volgde de korjaal. Hij vloog van boomtop tot boomtop en liet zijn vrolijke liedjes horen. De twaalf kinderen zongen een roeierslied, dat tot ver over het wijde water klonk.

'Hoor eens,' zeiden de bosnegers, die achter de groene bomen-muur hun cassave stampten, hoor, dat is de korjaal van Ba Anansi, die erop uittrekt om een dorp te veroveren voor de Koning. Zelf krijgt hij de helft.'

'Zal hij sterk genoeg zijn?'

'Hij is niet sterk, maar wel slim. List is meer dan kracht alleen.'

'Wij roeien, oooeeeooo!' zongen de twaalf kinderen, 'en eerbiedig groeten wij de Watramama, oooeeeooo!'

De Watramama, de meermin die op de bodem van de grote rivier woont, luisterde naar het eentonige gezang. Ze strekte zich behaaglijk uit op haar bed van ranken, waterplanten en kroos en kamde haar haren met een gouden kam, die ze van de bosnegers als geschenk had gekregen.

'Wie zijn dat, die mij groeten?' vroeg ze aan de kaaiman, die de wacht hield voor de poort van haar Paleis.

'Het is Ba Anansi in zijn korjaal, Watramama.'

'Ah zo, is het Ba Anansi. Wil je vragen of hij even bij mij langs komt? Ik heb nog een rekening met hem te vereffenen.'

De Watramama was een beetje boos op Ba Anansi, omdat hij het erop gewaagd had, de rivier te gaan bevaren zonder haar toestemming te vragen.

Kaaiman schoot met een vaart naar de oppervlakte van het water. Vlak voor de korjaal stak hij zijn kop op. De boot botste tegen hem op en schoot uit de koers. Kaaiman blies zijn adem uit, wachtte een kwartiertje, zoog toen zijn longen weer vol en zwom de korjaal zo hard als hij kon achterna. Hij stak zijn staart omhoog, ten teken dat Ba Anansi moet bijdraaien.

Ba Anansi gehoorzaamde en Kaaiman zei met zijn gorgelstem: 'De Watramama vraagt je om haar gast bij het middagmaal te zijn vandaag, Ba Anansi. Wil je zo goed zijn mij te volgen?'

De twaalf kinderen zetten een keel op van jewelste. 'Pappie mag niet bij ons vandaan gaan! Pappie mag niet weg!' huilden ze.

Maar Ba Anansi sprak ze sussend toe. 'Wees maar stil,' zei hij, 'over een kwartiertje ben ik weer terug.'

Hij nam de uitnodiging om te komen eten natuurlijk heel graag aan, want zoals gewoonlijk gierde hij van de honger.

Het paleis van de Watramama was heel makkelijk te vinden. Het glansde in het zonlicht onder het wateroppervlak en was van verre al te zien. Een heel lief waternimfje, een nichtje van de Watramama, zwom Ba Anansi tegemoet. Ze kwispelde met haar staartje en sloeg haar natte armen om hem heen. Ze kuste hem op beide wangen en noemde hem oom Anansi. O, ze was zo blij dat zij Ba Anansi de weg mocht wijzen naar het onderwaterpaleis van haar machtige tante.

Ba Anansi aaide haar over haar wangen en vroeg hoe ze heette. Haar naam was Liefje, maar haar tante noemde haar meestal Schatje.

Ba Anansi zwom stuntelig achter haar aan. In het water was hij niet zo erg in zijn element. Bovendien hinderde zijn nette jas hem wel een beetje. De mouwen waren wat te lang en de panden flapten om zijn dunne beentjes.

Plotseling zwom hij tegen kaaiman aan, bij de poort.

'Neem mij niet kwalijk,' stotterde Ba Anansi, maar Kaaiman wuifde met zijn voorpoot, dat het niets te betekenen had.

'Ik zal u dadelijk aandienen, Ba Anansi,' gorgelde hij deftig. 'De Watramama en haar gasten wachten reeds op u.'

Even daarna dreef Ba Anansi de feestzaal binnen. Hij maakte

een buiging voor de Watramama, die een beetje boos keek. Ze gaf hem een geducht standje dat hij in een geklede jas kwam, dat hoorde niet. En in het vervolg moest hij toestemming aan haar vragen om met zijn korjaal over de rivier te varen.

‘Begrepen?’ vroeg ze streng. ‘En hier heb je een mandje eten voor jou en je twaalf kinderen. Denk er om

dat je ze eerlijk hun deel geeft.’

Hij beloofde het en Kaaiman bracht hem naar boven. De twaalf kinderen en Ba Anansi aten van het lekkere eten tot ze helemaal rond waren en daarna gingen ze verder de rivier op.

In de verte, aan de oever, stonden een paar bosnegers.

‘Is dat niet de korjaal van Ba Anansi?’ vroeg de een aan de ander.

‘Jawel, mijn beste, dat heb je goed gezien,’ was het antwoord.

‘Laten we de Granman roepen, die zal wel blij zijn als hij Ba Anansi ziet!’

Ze holden naar het dorp waar de Granman woonde en vertelden hem dat Ba Anansi er met zijn twaalf kinderen aan kwam.

De Granman brulde om zijn hoge hoed, zijn vest en zijn manchetten. Zijn vrouw hielp hem bij het aankleden en kamde zijn haar heel netjes. Toen hij klaar was ging hij vlug naar de rivieroever en hij vroeg of Ba Anansi zin had om bij hem te komen eten. Eigenlijk had Ba Anansi hier geen tijd voor, maar het idee van een lekkere maaltijd lokte hem wel aan.

‘Doen!!’ riepen de twaalf kinderen, terwijl ze op hun buikjes klopten.

‘Vooruit dan maar,’ zei Ba Anansi uiteindelijk. ‘We hebben wel pas gegeten, maar dit kan er nog wel bij.’

‘Ja, ja, ja!!’ joelden de twaalf jonge spinnetjes.

Het eten was heerlijk, de Granman had bepaaldelijk niet gejokt. En bij het dansen daarna ging het er heel vrolijk toe.

Toen het avond was geworden nodigde de Granman ze uit om te blijven slapen en Ba Anansi vroeg waar hij met zijn twee hanen naar toe moest.

‘Die kunnen wel in het kippenhok slapen,’ vond de Granman. Maar daar wilde Ba Anansi niets van weten. Hij zei dat hij ze daar

veel te goed voor vond. ‘Wat denkt u wel, Granman, het zijn mijn lievelingsbeestjes, of eigenlijk, de schatjes van de Koning.’

‘Maar waar wilt u ze dan hebben, Ba Anansi?’

‘Ze zijn eraan gewend bij de varkens te slapen, Granman.’

‘Dan mogen zij dat hier natuurlijk ook.’

‘Zijn het wel fatsoenlijke varkens, Granman?’

Het waren zeer fatsoenlijke varkens en zo mochten de magere haantjes dan die nacht in het varkenshok van de Granman. Maar toen iedereen in diepe rust lag, nam Ba Anansi een dikke stok en joeg die armzalige haantjes het hok uit en het bos in. Daarna legde hij zich op een oor en sliep door tot de zon op kwam.

De Granman wilde hem uitgeleide doen naar zijn korjaal en dat vond Ba Anansi een hele eer, maar hij vroeg of hij dan eerst zijn haantjes terug zou krijgen.

‘O ja, ik zal ze u meteen geven, Ba Anansi.’

‘Ik hoop dat ze goed geslapen hebben, Granman.’

Maar de haantjes waren natuurlijk niet meer bij de varkens.

‘Granman, spreek je de waarheid?’

‘Het is zoals ik zeg, Ba Anansi,’ verklaarde de Granman plechtig.

Ba Anansi wond zich verschrikkelijk op. Wat moest hij nu beginnen! De koninklijke hanen. Dat zou hem de kop kosten en de Granman kon op dezelfde straf rekenen, want de Koning was dol op zijn hanen.

‘O Granman, hoe moet dat nou?’

De Granman wilde hem wel een paar andere hanen geven, vette nog wel.

‘Hoe haal je het in je hoofd, Granman! Het moeten de koninklijke hanen zijn. De Koning kent ze veel te goed. Hij houd van ze of het zijn eigen kinderen zijn.’

De Granman begon de ernst van de situatie in te zien. Hij krabde zich bedenkelijk achter zijn oor.

‘Dezelfde hanen kan ik u niet geven Ba Anansi, want die zijn weg. Wat zou u dan willen hebben?’

‘Ik? Ik? Het gaat niet om mij, Granman, het gaat erom dat de Koning niet boos wordt.’

Bibberend zei de Granman: ‘Zeg maar wat het moet zijn, Ba Anansi, als het in mijn vermogen ligt zal ik het geven.’

‘Geef mij dan maar een van je varkens, Granman, ik zal zien of dat genoeg is. Misschien laat de Koning zich vermurwen en hoeft uw hoofd er niet af.’

Het varken werd in de korjaal gebracht en Ba Anansi stootte hem met zijn stok van wal.

De Tjotjovogel, die alles gezien had, zong een liedje waarin hij de Granman voor de gek hield, maar die verstond er gelukkig niets van.

De twaalf kinderen roeiden met hun riemen en Ba Anansi nam het roer in handen en stuurde de korjaal naar het midden van de rivier.

Zijn kindertjes zongen hun eentonige liedjes. Ze klonken over het wijde water en echoden terug van de ene dichtbegroeide oever naar de tegenovergestelde. Zij die het hoorden, moesten denken aan verloren geluk, aan vroeger toen alles nog mooi en goed was. De een moest aan het verre Afrika denken en de ander had het gevoel, dat hij ver weggevoerd werd naar een ander land, dat geheel vreemd voor hem was. Ze kregen een gevoel van heimwee over zich.

‘Hoor je het bootgezang?’ vroeg de een aan de ander.

‘Ja, ik hoor het. Het zijn de roeiers op de rivier, die de vreugde en het verdriet van ons hart uitzingen.’

‘Waarom zingen die roeiers eigenlijk?’

‘Omdat ze wat in hun hart is niet kunnen zeggen.’

‘Hebben zij dan geen woorden?’

‘De roeiers zingen van het verlangen, dat men slechts voelen kan.’

‘Het verlangen is groot en zwaar en toch heeft het geen gewicht, maar de roeiers op de banken voelen het op hun borst drukken.’

‘Daarom zingen de roeiers in de korjaal: oooeeeooo!’

Er kwam een nieuw dorp in zicht.

Toen ze dichterbij waren, vroeg de Granman van dit dorp om ook bij hem aan te leggen.

Ba Anansi weigerde aanvankelijk, maar stemde ten slotte toch toe. Hij liet zichzelf en de kinderen een feestmaal voorzetten en ze deden zich tegoed aan het lekkere eten.

Het varken, dat nu een koningsvarken geworden was, moest bij de koeien slapen. Ba Anansi gaf hem 's nachts de vrijheid en de volgende ochtend vroeg hij de Granman om een koe.

De koe was te groot voor de korjaal. Zij werd aan een touw gebonden en ze moest voor het bootje uitzwemmen en het voorttrekken. Dat deed ze heel gehoorzaam. Haar grote, bruine ogen keken trouwhartig naar Ba Anansi, die aan het roer stond. Je kon zien dat het dier haar hart verpand had aan de slimme Ba Anansi, die een varken in een koe wist om te toveren.

Ik moet zwemmen tot ik niet meer kan, scheen ze te willen zeggen, maar ik heb het over voor je, Ba Anansi, want je verdient het. Jij bent maar een nietige Spin, maar je bent veel groter dan ik met al mijn vlees en sterke spieren!

De twaalf kleine roeiertjes, de slimme kindertjes van Ba Anansi, hoefden lekker niet te roeien en ze prezen het goede dier om haar zwemkunst en haar onuitputtelijke kracht.

Ba Anansi gaf zijn kinderen een knipoog, maar wel zo dat de koe het niet zag. En de kleine spinnetjes maakten het zich gemakkelijk op hun banken en lachten slim, maar ook zo dat de koe het niet merkte.

Er kwam weer een dorp.

De Granman die daar heerste, deed zijn mooiste kleren aan en nodigde zijn gasten uit voor een feestmaal. Ba Anansi weigerde eerst, maar liet zich toch snel overhalen.

De koe moest onder de heilige Kankantri slapen.

De volgende ochtend was ze verdwenen. Ba Anansi had de koe geslacht, ingezouten en naar zijn korjaal gebracht, maar dat wist de Granman niet.

‘Wat kan ik doen Ba Anansi,’ vroeg de Granman vertwijfeld, ‘om mijn hoofd niet te verliezen? Ik wil alles goed maken, koste wat het kost. Al zou ik mijn hele dorp aan de koning moeten geven, dan was het mij nog niet te veel.’

Zo kwam het dat Ba Anansi bij de Koning terugkeerde met

een papier, waarop geschreven stond, dat de Granman zijn dorp aan de Koning schonk.

De Koning lachte zijn witte tanden bloot en stompte Ba Anansi in zijn zij, zo uitgelaten en vrolijk was hij.

‘Dat heb je maar mooi gedaan, Ba Anansi!’ schaterde hij.

‘Ik doe altijd wat ik zeg, Sire. Ach, deden alle mensen wijs en deden daarbij wel, de wereld was een paradijs, nu is zij vaak een hel,’ voegde Ba Anansi er filosofisch aan toe.

‘Denk je soms dat ik mijn belofte niet zal houden?’

‘Geen haar op mijn hoofd die daar aan denkt, maar ik zou toch wel graag willen, dat u mij ook een brief gaf, zoals ik u er een van de Granman gegeven heb.’

Zo gezegd zo gedaan.

De Koning gaf Ba Anansi een brief waarin geschreven stond dat Ba Anansi voortaan de baas was van het halve dorp en dat de bewoners hem en zijn vrouw en twaalf kinderen altijd te eten moesten geven.

Ba Anansi bedankte de Koning en ging terug naar huis, waar Ma Akoeba op hem wachtte. Die was intussen zo mager geworden dat ze bijna onherkenbaar was. Ze glimlachte flauwtjes toen ze Ba Anansi en haar twaalf kindertjes in het oog kreeg, maar die glimlach werd breder toen zij het gezouten vlees van de koe zag.

‘O, mannie en lieve kinderen, wat ben ik blij dat jullie er weer zijn,’ mompelde ze zachtjes.

‘We hebben nu voor altijd eten en drinken,’ vertelde Ba Anansi trots.

‘Hoe heb je dat gedaan gekregen?’ vroeg ze nieuwsgierig.

‘Ja, dat moest je eens weten, Ma Akoeba. Weet je wat, ga maar gauw naar de keuken om dat lekkere vlees te braden!’

Ma Akoeba ging vrolijk aan het werk.

De hele familie at een week lang van het gezouten vlees.

En toen was het op...

De begrafenis van Geweer

Op een dag kwam Sprinkhaan op bezoek bij Ba Anansi.

De Spin was heel benieuwd wat Sprinkhaan nu weer zou hebben.

'Het is voor de amandelboom, dat ik kom, Ba Anansi,' zei Sprinkhaan met een ernstig gezicht.

'Wel, wel, dat is aardig van je, Sprinkhaan, wat is er voor bijzonders aan de hand met de amandelboom?'

'Tja, hij heeft niets voor een ander over. Hij is erg gierig, denk ik. Hij wil niet dat de zwarte mensen zijn vruchten plukken om te eten.'

Ba Anansi haalde zijn neus op. 'Je hebt gelijk,' zei hij. 'Nu je het zegt, heb ik dat ook gemerkt. Hij doet maar net of hij alleen op de wereld is en of er niemand is die zijn amandeltjes lust.'

'We moeten er wat op vinden, Ba Anansi. Hij moet op de een of andere manier tot rede gebracht worden.'

'Ja, maar wat dan?' vroeg Ba Anansi nadenkend, terwijl hij achter zijn linker oor krabde.

'Daarom kom ik juist bij u. Ik dacht, u zult het wel weten. U hebt van zoveel dingen verstand.'

Ba Aanansi sloeg bescheiden zijn ogen neer. Hij deed net of hij het onplezierig vond om zo geprezen te worden, maar hij was er eigenlijk wel heel erg mee in zijn nopjes.

'Nou, nou,' zei hij, 'een beetje minder kan ook wel. Ik ben maar een gewone spin en anders niet.'

'Ik zeg niets anders dan de waarheid,' antwoordde Sprinkhaan, 'en die mag ook wel eens gezegd worden. Kom, Ba Anansi, misschien vind je wel een oplossing voor dit probleem.'

Ba Anansi ging in een rustig hoekje zitten en zat daar heel lang in diepe gedachten verzonken. Eindelijk stond hij op en ging naar de reusachtige, heilige Kankantri.

De Kankantri stond ook in een diep gepeins verzonken. Zijn bladeren ruisten: 'Stilte, stilte...'

Hoog stak hij boven de waaierpalmen uit, zijn kruin raakte bijna de hemel.

Ba Anansi knielde eerbiedig voor hem neer, en sprak: 'Het is vanwege de amandelboom, dat ik voor u verschijn, heilige Kankantri,'

'Wat is er met de amandelboom aan de hand?' ruisten de bladeren van de Kankantri.

'Hij wil zijn vruchten niet afstaan aan de zwarte mensen, die uit Afrika naar Suriname zijn gekomen,' antwoordde Ba Anansi met eerbiedige stem.

De bladeren schenen te schreien bij deze woorden.

'Heeft u dat nooit gemerkt, Kankantri?' vroeg Ba Anansi.

'Nee, eigenlijk niet,' ruisten de bladeren een beetje beschaamd.

'Kunt u hem niet tot rede brengen, heilige boom?'

'Spreek tot zijn hart,' raadden de bladeren. Het klonk als prachtige harpmuziek.

Ba Anansi klom in de amandelboom en klopte aan op de plaats waar zijn hart woonde. Het hart schrok van het geklop op de deur. 'Wie is daar?' vroeg het een beetje verwonderd en erg ongerust. 'Ik ben niet gewend bezoek te krijgen. Ik ben een eenzelvig iemand.'

'Het is Ba Anansi die u een bezoek brengt.'

'Wat is er dan van je dienst?'

'Het is voor de zwarte mensen dat ik bij u kom.'

'De zwarte mensen,' vroeg het hart van de amandelboom verbaasd, 'hoezo?'

'Ze willen graag amandelen kraken op hun dansfeesten en hun begrafenisrituelen.'

'Ik hou mijn amandelen liever zelf, Ba Anansi.'

'Kunt u ze dan kraken voor ze en hebt u er plezier in om de

doppen naar uw buren te gooien?'

'Ahum, dat heb ik eigenlijk nog nooit geprobeerd. Hebben die mensen zo'n behoefte aan mijn vruchten? Willen ze ermee spelen op hun feesten? Dat heb ik eigenlijk nooit geweten, Ba Anansi.'

'Ja, ze willen lachen, Amandel.'

'O, laat ze dan lachen, Ba Anansi, en zeg maar tegen ze, dat ze mijn vruchten voortaan naar hartelust mogen plukken. Ik ben zo blij dat je dit gezegd hebt en dat ik ze er een plezier mee kan doen!'

'Dank u hartelijk!!!' jubelde Ba Anansi.

Na deze woorden blies de Kankantri zijn heilige adem over de Amandelboom.

Op datzelfde ogenblik begonnen zijn bloemen heerlijk te geuren. In heel Suriname konden de mensen deze geur ruiken.

'O, wat ruikt die Amandelboom nu lekker,' tjirpte Sprinkhaan opgetogen.

En Ba Anansi stak zijn neus in de lucht om ook wat van de heerlijke geur op te snuiven.

Ruth en Amadeus, die op de plantage werkten, begonnen aan de stam van de amandelboom te schudden en al gauw lag er een overvloed aan vruchten op de grond.

'Kijk eens wat lekker veel!' zei Ruth. Ze kraakte er eentje, at de pit op en gooide de doppen naar Amadeus.

Amadeus lachte vrolijk en gooide ze naar Ruth terug.

De bladeren van de Kankantri ruisten tevreden: 'Zo is het goed.'

De amandelboom was voor het eerst van zijn leven gelukkig, omdat hij zijn hart had opengesteld voor de mensen. Hij was nu niet meer zo in zichzelf gekeerd en luisterde naar alle vrolijke verhalen en liedjes.

De Tjotjovogel was door het dolle heen. Hij vloog blijk van de Amandel naar de Kankantri en omgekeerd. Hij schetterde Ba Anansi in zijn oren dat hij wel zin in een grapje had.

'Wat voor grapje bedoel je, Tjotjo?'

'Dat mag jij bedenken, Ba Anansi!'

Ba Anansi haalde zijn slijpsteen voor de dag en scherpte zijn

slimheid. Tjotjo wachtte in spanning af.

‘Weet je al wat?’ vroeg hij ongeduldig.

‘Effe dimmen, vogel, je moet me niet overhaasten. O, wacht eens, ik heb het al. Wat denk je van een begrafenis?’

‘Noem je dat een grapje?’ vroeg Tjotjo teleurgesteld.

‘Och, het ligt er maar aan wie of wat je begraaft, nietwaar?’

‘Wat denk je van Geweer?’ vroeg Ba Anansi met een knipoogje.

‘Is-tie dan dood?’

‘Dat weet ik niet, maar we zouden hem evengoed toch wel kunnen begraven. Ik weet zeker dat er heel veel gasten zullen komen om het begrafenisfeest te vieren.’

‘En het zal er vrolijk toegaan,’ vulde Tjotjo aan.

‘Hoort, zegt het voort!’ piepte Konijn. ‘Geweer is overleden.’

‘Wat zeg je me nou?’ vroeg de wilde Hond.

‘Konijn zegt dat Geweer niet meer in het land der levenden is,’ antwoordde Schildpad.

De knikkende Klokbloem zette haar kelk wijd open. Niet omdat ze Geweer zelf zo goed kende, maar omdat ze heel nieuwsgierig was naar alles wat er gebeurde, of dat nu Geweer betrof of haar nichtjes, de rode Rozen.

Tjotjo vloog echter over het hele land en maakte overal met luid geschetter bekend, dat Geweer het tijdelijke met het eeuwige had verwisseld en dat iedereen in heel Suriname uitgenodigd werd om de feestelijke begrafenis bij te wonen.

‘Versta ik het goed,’ gromde Tijger, ‘heb je het over Geweer? Weet je zeker dat je je niet vergist?’

‘O, nee, Tijger, wat ik zeg is de waarheid. Geweer is niet meer.’ Van uitgelatenheid begon Tjotjo zelfs te rijmen: ‘Geweer, meer.’

Ba Anansi vroeg aan Ma Akoeba om alles voor het feest in orde te maken. Er werden lange schragentafels op het ruime erf gezet in de schaduw van de Kankantri, en de Amandel werd verzocht extra zijn best te doen om een heerlijke geur te verspreiden.

Ma Akoeba maakte haar vuurtje aan en begon alvast te koken, te bakken en te braden. De twaalf kinderen trokken het bos in om hout te sprokkelen voor het vuur. De kookpot werd boven de vlam gehangen en begon al gauw te pruttelen.

Daar kwamen de eerste gasten al.

Konijn bracht zijn hele familie mee, een hele lange rij snuffelneuzen, vader, moeder, kinderen, ooms, tantes, neven en nichten. Ze gingen bij de groene graspolletjes zitten in afwachting van het ogenblik dat ze zich er tegoed aan mochten doen.

Tegelijk met Konijn waggelde Eend het erf op. Zij had een heel eind over de rivier gezwommen, maar had een nogal voorspoedige reis gehad, vertelde ze, want ze had zich stroomafwaarts laten meedrijven. Nee, bij de stroomversnelling had ze weinig hinder ondervonden, behalve dat ze een van haar zwemvliezen gescheurd had.

'En heeft u daar nu geen last meer van?' vroeg Konijn vol medeleven.

Nee hoor, ik ben even bij de Medicijnman van het Indianendorp langs gegaan en die heeft met een toverspreuk mijn zwemvlies weer genezen.

'Gelukkig maar,' zuchtte Konijn, 'maar ik denk dat je er wel een litteken aan overhoudt.'

'Ja, dat is wel jammer,' vond Eend, die erg op haar uiterlijk gesteld was. 'Daar is nu eenmaal niks aan te doen.'

Intussen was het hele erf volgestroomd met gasten. Hert en Wilde Hond, Varken en Buffel, Schildpad en Waterslang, Tijger en Tjotjo, o, te veel om op te noemen. Ook Ruth en Amadeus waren er, arm in arm en met een gelukkige glimlach om hun lippen. Zelfs de Chinees van de winkel op de hoek had zijn zaak alleen gelaten.

Maar één gast liet nog op zich wachten.

Dat was de Rode Man uit het Indianendorp. Ook hij had de oproep van Tjotjo gehoord en hij was al vroeg op weg gegaan naar het erf van Ba Anansi.

'Huh!' zei de Rode Man tot zichzelf, 'als het waar is dat Geweer niet meer kan knallen, dan zullen onze pijlen en bogen weer sterk worden. Dan zal misschien de tijd komen dat de rode mensen zich niet meer in hun afgelegen kampen hoeven te verschuilen en weer van hun eigen land met de uitgestrekte jachtvelden bezit kunnen nemen.'

Hij ging naar zijn kostgrondje om etenswaren te verzamelen en ze naar zijn kano te brengen als provisie voor de lange reis op de wijde rivier.

Maar oef! Op weg naar zijn kano werd de Rode Man gestoken door een zandvlo en hij riep zijn dochters om hem van die zandvlo te verlossen.

'Ik heb jullie hulp nodig!' riep hij, 'maar wel een beetje vlug, want ik heb geen tijd te verliezen. Neem een speld mee en peuter daarmee het vel tussen mijn tenen los, zodat je de vlo en haar eitjes kunt weghalen.'

Dat riep de Rode Man, terwijl hij naar zijn kano liep, die aan de oever van de rivier lag. Maar de jonge meisjes konden hem niet horen, want er was zo'n herrie en drukte in het dorp over de boodschap van Tjotjo.

En dus ging hij in zijn kano zitten, zonder dat de meisjes hem konden helpen om hem van die zandvlo en haar eieren te verlossen.

De zandvlo tussen zijn tenen begon steeds erger te kriebelen, en de eitjes die ze onder het vel had gelegd begonnen uit te komen en werden heel kleine, pieterige zandvlootjes, die aan hun moeder vroegen hoe ze kriebelen moesten. En moeder zandvlo leerde hun hoe ze hun snuitjes in het vlees moesten boren en ze deden vreselijk goed hun best.

Maar de Rode Man kon zijn voet niet stilhouden van de jeuk.

Hij gebruikte zijn pagaai, waarmee hij in het water peddelde, met vaste hand, maar af en toe moest hij hem neerleggen om te krabben.

Dat was geen enkel punt op plaatsen waar de rivier heel breed was en het water rustig stroomde. Maar in de stroomversnelling, waar ook Eend haar zwemvlies gescheurd had, leidde het tot ongelukken.

Hij had zijn pagaai niet los moeten laten, maar het jeukte zo verschrikkelijk tussen zijn tenen, dat hij het niet meer kon uithouden. En ondanks het dreigende gevaar moest hij wel krabben.

En ja hoor, toen schoot de kano de verkeerde kant op en botste hij tegen een groot rotsblok op, waar hij niet versplinterde, zoals de Rode Man verwacht had, maar veranderde in een rots met een heel scherpe punt midden in de stroomversnelling, als een baken in de rivier. Hij werd een waarschuwing voor iedereen die er met zijn kano of korjaal langs kwam en ook voor de mensen die moesten pagaaien. Zij mochten hun pagaai niet loslaten, ook al hadden ze nog zo'n jeukende en stekende pijn van een stelletje zandvlooien tussen hun tenen.

Wat er van die Rode Man terechtgekomen is weet niemand en over het lot van de zandvlo en haar kroost is ook niets bekend, maar de steengeworden kano staat nog altijd op zijn neus in de stroomversnelling.

En zo kwam het dat de Rode Man niet aanwezig was op de begrafenis van Geweer.

Het gezelschap wachtte nog een poosje op zijn komst, maar de Chinees, die tot lijfspreuk had: 'Tijd is geld', vond dat ze nu maar moesten beginnen. Ze hadden lang genoeg gewacht en hij kon zijn winkel op de hoek niet langer alleen laten.

Tijger riep: 'Iedereen op zijn plaats, krikra, iedereen op zijn krakra! Ik was daar! Wie zegt er wat?'

Niemand zei iets.

'Zullen we dan maar beginnen?'

Intussen had Ba Anansi Geweer op de baar gelegd en overdekt met een heleboel prachtige bloemen. Hij pinkte een traan weg.

'Onze goede vriend Geweer is niet meer!' jammerde hij.

'Het grote uur, dat wij hem zullen begraven, is aangebroken. Ach, dat hij nu nimmer meer zal paffen. Wie had dat ooit kunnen denken. Wij zullen hem heel erg missen.'

Tjotjo schetterde zo hard hij kon: 'Hoe zullen wij het in onze bossen moeten stellen zonder Geweer? Wij zijn zo gewend aan zijn pief-paf-poef! dat wij er bijna niet meer buiten kunnen.'

'Huuuuhuuuhu!!!!' huilde Tijger, 'wat moet er van ons worden zonder Geweer. Niemand van ons zal hem meer ten offer vallen. De ramp is niet te overzien.'

Die goeie Tijger boende zijn ogen uit met een graspol, die Konijn hem aanreikte.

‘Willen alle dames en heren zo goed zijn om op hun plaats te gaan staan?’ vroeg Ba Anansi. ‘De tijd van vertrek is aangebroken. Het graf is al gegraven en het wacht met smart op onze goede vriend.’

Iedereen wilde achter de baar gaan staan, maar Ba Anansi zei dat het voor deze keer beter was voor de baar uit te lopen.

Eend wilde weten waarom.

‘Je hoort toch wel wat Ba Anansi zegt,’ kwetterde Tjotjo. ‘Omdat het een heel bijzondere begrafenis is. Onze vriend Geweer is niet de eerste de beste.’

‘Natuurlijk,’ gromde Tijger, ‘wie dat niet begrijpt is een lummel.’

Eend wilde natuurlijk voor geen geld ter wereld doorgaan voor een lummel en de rest van het gezelschap ook niet en daarom stelde iedereen zich netjes voor de baar op.

Ba Anansi ging op de baar bij het dode Geweer zitten. Hij was van plan zich tegelijk met de overledene naar het graf te laten dragen.

Buffel meende daar aanmerkingen op te moeten maken. Hij vond dat iedereen gelijke rechten had en dat Ba Anansi dus evengoed zou moeten lopen als alle anderen.

Maar Tjotjo maakte een eind aan het meningsverschil door te tierelieren, dat Ba Anansi de leider was, niet alleen bij deze gelegenheid, maar in alle omstandigheden. Dat was hij altijd geweest en dat zou hij ook altijd blijven.

‘Waarom? Waarom?’ schreeuwden er een paar. Tijger brulde het hardst.

‘Al was het alleen maar om zijn eetlust, vrienden.’ schetterde Tjotjo hier overheen. ‘Is er misschien iemand onder jullie, die het tegen hem op kan nemen? Heeft hij niet een Koningsdochter verdiend door het verslinden van een mand vol groene pepers?’

‘Tjotjo heeft gelijk,’ murmelden duizend monden. ‘Hij is de grootste hongerlap van Suriname en hij is iedereen te glad af. Hij is onze leider. Hoera voor Ba Anansi!!!’

Buffel moest zich er dus wel in schikken en gehoorzaam ging hij ook in de rij staan, zonder nog een enkele opmerking te maken.

‘Krikra, iedereen op zijn plaats,’ commandeerde Ba Anansi.

‘Ik ben er al!’ tsjilpte Tjotjo met zijn liefste stemmetje.

Alle dieren stonden in een lange rij, voor de loop van het geweer, zoals Ba Anansi gezegd had.

Tjotjo lachte.

Het klonk door het hele bos.

De stoet zette zich in beweging. Iedereen bleef netjes in de rij lopen, behalve Tjotjo, die de voorkeur gaf aan de lucht, waar hij zich vrijer voelde. Ook Konijn maakte een uitzondering, hij zigzagde zoals gewoonlijk, want hij kon niet anders.

‘Waarom doe je dat,’ vroeg Eend onnozel.

‘Daar heb ik zo mijn redenen voor,’ antwoordde Konijn en hij wist zelf wel dat hij de waarheid sprak.

‘Ach laat hem, dat eigenwijsje,’ bromde Tijger.

Tjotjo floot, heel hard en schel.

Konijn zigzagde uit de rij.

‘Pief! Paf! Poef!’ deed het dode Geweer.

‘Ggrrriiiiiii!’ kermde Tijger.

‘Au, dat is gemeen!’ kwekte Eend.

‘Wel heb ik van mijn leven,’ zei Schildpad kalm en waardig.

‘We zijn allemaal verloren,’ brulde Hert.

Zijn gebrul werd door het hele land gehoord.

Tjotjo vloog rond om zout te verzamelen, want Ba Anansi zei dat het vlees van alle geschoten dieren ingezouten zou worden. Ma Akoeba en de twaalf kinderen werkten er heel hard aan om het allemaal in te kuipen.

Ze wilden ook Konijn grijpen, maar die was door zijn gezigzag aan de schietpartij ontkomen.

Tjotjo vroeg om zijn eten.

Hij kreeg drie muskieten.

‘Wil je ze gezouten of in 't zuur?’ vroeg Ma Akoeba.

‘Liever gezoet, Ma Akoeba, dat is lekkerder.’

Ba Anansi was zeer in zijn schik en Ma Akoeba niet minder, want de zogenaamde begrafenis van Geweer betekende een jaar lang lekker eten voor de familie Spin en vogel Tjotjo.

Maar al gauw kwam Jager en die was heel boos.

‘Jullie hebben mij het brood uit de mond genomen,’ bromde hij. ‘Ik ben hier de enige die het recht heeft om met Geweer te schieten. Bovendien is het mijn Geweer.’

‘Ik weet van geen recht’, antwoordde Ba Anansi grimmig.

‘Ik heb ook macht!’ snoefde Jager.

‘En ik heb mijn slimheid en mijn list,’ zei Ba Anansi stilletjes voor zich heen, terwijl hij zijn maaltje goed liet smaken.

Een vreemd soort wortels

Ba ger was jaloers op Ba Anansi.

‘Ba Anansi is zo nietig en klein,’ pruilde hij, ‘en ik zo groot en sterk. Kijk nu eens hoe hij alle dieren de baas is, terwijl ik de poten uit mijn kont moet lopen om aan de kost te komen.’

‘Je zegt het heel goed, Tijger, de baas.’

‘Wie durft mij in de rede te vallen?’

‘Je goede vriend Ba Anansi, Koning van het Woud.’

‘Ach, ben jij het,’ zei Tijger en hij lachte zuurzoet. ‘Ik heb geen trek in al die grapjes van je.’

‘Nou, dan niet,’ antwoordde Ba Anansi, maar wat ben jij uit je humeur. Is er iets? Of kan ik je misschien ergens mee helpen?’

Tijger rolde zich op in het zonnetje en tuurde naar de kleine spin, die daar tegenover hem zat, met zijn lange dunne beentjes, zijn groezelige kop en het kruis op zijn rug.

‘Wat is het toch eigenlijk een nietsje,’ dacht Tijger hardop. ‘Als ik wil blaas ik hem zo weg.’

‘Ja, maar dat wil je niet, hè?’

‘Hoe weet jij dat?’

‘Omdat je liever een beetje met mij wilt babbelen, nietwaar?’

‘Wie geen benen heeft begint bijtijds,’ zong ineens een vreemd stemmetje. Het kwam ergens onder een groot blad vandaan.

‘Wie is daar?’ brulde Tijger.

‘Ik ben het maar,’ antwoordde Schildpad, die eventjes zijn rare kop op een leren steeltje naar buiten stak.

‘Ik ben het maar, Tijger.’

‘Wil jij je mond wel eens houden, zolang ik met Ba Anansi in

gesprek ben,' zei Tijger geërgerd.

'Een vriendelijk verzoek weiger ik nooit, Tijger,' en na deze woorden trok Schildpad zijn kop weer in. Zijn liedje zong hij evengoed wel, maar het waren alleen maar zijn eigen oren, die het hoorden. Tijger kon er dus niet boos om worden. Wel zei hij nog: 'Wat een brutale lui heb je tegenwoordig toch overal rondlopen.'

'Och Tijger, hij bedoelt het toch niet zo kwaad,' zei Ba Anansi. 'Maar wat ik je wilde zeggen, je bent een beetje uit je hum merk ik,' vervolgde hij.

'Och, zeur toch niet zo,' weerde Tijger af.

'Ja, maar ik zie het wel. Je loopt je benen uit je kont om een hap voer en ik met mijn dunne beentjes heb genoeg te eten in huis. Dat is het, nietwaar?'

'Grrrr!' deed Tijger.

'Zeg nou niet nee, want toch is het zo.'

'Nou ja, hoe doe jij dat dan, Ba Anansi?'

'Door mijn hersens te gebruiken, Tijger.'

'Alles goed en wel, maar hoe doe je dat dan.'

'Nou, je weet dat ik eens Geweer heb laten doodgaan bijvoorbeeld.'

Tijger trok een pruillip: 'Voor zoiets moet je Ba Anansi heten.'

'Het heeft mij anders aardig wat eten opgeleverd, vriend.'

Tijger antwoordde dat hij die kunst ook wilde leren en dat hij er meteen mee wilde beginnen.

'Zal ik dan maar vast bericht sturen, dat Geweer overleden is? Wat denk je daarvan, Ba Anansi?'

'Welnee, Tijger, je moet nooit twee keer hetzelfde doen.'

'O nee? Maar dan leer ik het toch niet?'

'Weet je wat je moet doen? Je laat eenvoudig bekendmaken dat je zelf dood bent.'

Tijger begon bij de gedachte alleen al te bibberen, maar toch vroeg hij: 'En dan, Ba Anansi?'

'Nou, als de dieren naar je komen kijken dan vang je ze meteen. Dat is toch zeker een heel makkelijk maniertje om aan de kost te komen. Je hoeft er niet op uit te trekken, want het eten komt vanzelf naar je toe.'

‘Zou je denken?’

‘Natuurlijk. Probeer het maar. Dag!’

‘Dag,’ gromde Tijger.

‘Zal ik het dan maar bekendmaken?’ giechelde Tjotjo.

‘Ja, als je wilt, graag.’

Tjotjo vloog weg en bracht overal de boodschap rond. Uit alle hoeken, gaten en windstreken kwamen de dieren kijken, om de overleden tijger zijn laatste eer te bewijzen.

Ze zaten in een kring om Tijger heen. Hert, Wilde Hond, Schildpad, Geit, Varken, Sprinkhaan, Kaaiman, Slang, Haan, en nog veel meer. Kortom, een hele verzameling.

‘Wie geen benen heeft moet bijtijds beginnen,’ zong Schildpad onverdroten.

‘Moet je hem horen,’ blafte Wilde Hond.

‘Laat hem maar lekker zingen,’ piepte Konijn.

Maar Geit besteedde meer aandacht aan het gezang. Er gebeurde op de wereld niets zonder reden, zo peinsde het dier. Wanneer Schildpad zoiets zingt, moet het wel een betekenis hebben. Ze deed haar ogen wijd open en zag... dat Tijger ademde.

Vreemd, dacht Geit, een dode die ademt.

Schildpad zong zijn liedje weer.

‘Dat is het,’ blaatte Geit en meteen sprong ze uit de kring. ‘Luister naar schildpad, vrienden, zijn liedje heeft wel degelijk zin, want Tijger is helemaal niet dood. Hij wil ons verschalken.’

‘Ggrrrrr! Grommmm!’deed Tijger en hij sloeg zijn scherpe klauw uit naar Geit, maar die was al met grote sprongen weggerend.

De woudkoning sloeg ook zijn andere klauw uit, maar het was al te laat. Alle dieren waren al op de vlucht gegaan voor hem.

Tjotjo lacht zo hard dat het hele bos ervan daverde.

Schildpad zong zijn liedje, zachtjes met zijn kop in zijn huisje.

Tijger was woedend, en niet zo maar een beetje ook. Hij was helemaal door het dolle heen. Zou al zijn moeite dan voor niets zijn geweest? Hij had gedacht een goede slag te slaan en nu liep het zo af...

Niets had hij gevangen, niets. Maar hij wilde het er niet bij

laten zitten. Hij zou ze wel eens even laten zien dat hij heel wat mans was. Ha! daar holde Geit. Die moest hij achterna. Geit had gezegd dat hij niet dood was, die zou hij wel eens even een lesje leren.

'Pak me dan, pak me dan, als je me krijgen kan!' mekkerde Geit uitdagend.

'Dat zal niet lang meer duren, maak je testament maar vast, jij met je praatjes!'

Ba Anansi zat in zijn web naar het kat-en-muisspel van Tijger met Geit te kijken.

Ik ben benieuwd hoe Tijger het eraf brengt, dacht hij bij zichzelf. De eerste helft is al misgelopen. Een dode die ademt, hahahaha! Geweer ademde toch zeker ook niet toen hij lag opgebaard. Je moet een domkop toch ook alles voorkauwen. Niets kunnen ze uit zichzelf.

Zo zat Ba Anansi zich te verkneuteren, terwijl Tijger achter Geit aan zat.

De Koning van de Jungle had Geit al bijna ingehaald, maar hij moest een beetje haast maken, want de rivier was er ook nog. Geit kon zwemmen, maar Tijger was als de dood zo bang voor water.

'Hou je goed, Geit,' moedigde Tjotjo aan. 'Hup! Hup! Hup!'

'Kruip in de grond!' raadde Wilde Hond aan, aan de overkant van de rivier.

Varken zei: 'Ik zal een gat voor je graven. Ik heb er alles voor over om die Tijger een hak te zetten.'

Hij groef het gat met zijn neus en Geit kroop er in. Varken dekte het gat toe met verse aarde en zoden. Maar hij zorgde ervoor dat de horens van Geit boven de grond bleven uitsteken. Ze leken wel wat op worteltjes die verkeerd om groeien.

Tijger stoof in zijn woede de horens van Geit voorbij. Plotseling bleef hij stokstijf staan. Hij brulde van woede en teleurstelling. 'Waar is Geit nou gebleven?' huilde hij.

Wilde Hond, die nog aan de overkant van de rivier zat, lachte hem honend uit. 'Waar blijf je, grote Junglekoning? Je kunt niet eens een geit vangen, en dat geeft zich uit voor de Koning van alle dieren!'

‘Hou je waffel, hondsvot!’

‘Hahahaha!’ blafte Wilde Hond. ‘Wat ben jij voor een vent! Wil je nu nog zeggen dat jij de sterkste bent?’

‘Ja, dat wil ik. Ik ben de sterkste van alle dieren!’

‘Bewijs dat dan maar eens!’ riepen de dieren van alle kanten.

‘Goed, ik zal het bewijzen, zeg maar hoe!’

Wilde Hond wist het niet, maar Ba Anansi wel. Hij zei tegen Tijger: ‘Zie je dat vreemde wortelgewas daar, een eindje verder op?’

‘Ja, nou en...’

‘Probeer maar of je die wortels uit de grond kunt trekken en over de rivier heen kunt gooien. Ik wed dat je het niet kunt, sterkste aller dieren!’

‘En of ik dat kan! Dat zal ik jou eens laten zien, Ba Anansi!’

‘Krikra, ik was daar! Krikra, ieder op zijn krakra!’

Tijger greep de horens vast, trok er uit alle macht aan en sleurde Geit uit het gat. Als hij niet zo woedend was geweest, zou hij gezien hebben dat Geit aan die zogenaamde wortels hing, maar hij merkte er niets van. Met een reuzenzwaai zwiepte hij het dier over de brede rivier en brulde triomfantelijk: ‘Nou, kan ik het of niet?’

‘Dank je wel Tijger,’ blaatte Geit, ‘ik ben je zeer erkentelijk voor je hulp.’

Tijger keek zijn ogen uit. Nu pas drong het tot hem door wat hij gedaan had.

Wilde Hond blafte uitgelaten, Tjotjo schetterde zo hard, dat het door het hele bos te horen was: ‘Tijger is gefopt! Hahahaha! Geit heeft van hem gewonnen, tierelierelier!’

Schildpad zat nog altijd zachtjes te zingen in zijn schild.

Ba Anansi hield zijn spinnenbuik vast van het lachen.

‘Wacht maar,’ dreigde Tijger, ‘jou zal ik nog wel krijgen.’

‘Net zoals je Geit gekregen hebt zeker!’

Tijger raakte weer helemaal buiten zichzelf. Hij schaamde zich zijn ogen uit zijn kop. Wat zouden zijn voorvaderen wel van hem denken? Oei! Oei! Misschien zouden ze hem niet eens willen erkennen als hun kind. Hij zonk door zijn knieën en gromde een

soort van verontschuldiging. Tegelijkertijd vroeg hij vergiffenis voor zijn domme streek. Hij jammerde:

‘Mijn hoofd loopt om.
O, Voorouders,
mijn hoofd loopt om.
Mijn haren worden grijs
nu ik zulke dingen moet beleven.
Ach, mijn arme hoofd!
O, Voorouders!’

Het was al met al een heel zielige vertoning.

‘Hihaho!’ riep Ba Anansi. ‘Ik heb het allemaal gezien, want ik was er zelf bij. Wie heeft er ooit gehoord van een dode tijger die ademhaalde? Ik niet! Maar nu hebben mijn eigen ogen het gezien!’

‘Ha! Ha! Ha!’ lachte Tjotjo. ‘Die Ba Anansi en Tijger zijn me daar een stelletje!’

Wie zal de Koning van de vogels worden?

Ba Anansi was in gesprek met de vogel Tjotjo: ‘Jij zegt altijd van die wijze woorden, Tjotjo.’

‘Wat bedoel je Ba Anansi? Ik zeg altijd zoveel woorden, het is onmogelijk ze precies uit elkaar te houden en zodoende weet ik niet welke wijs zijn en welke niet, tjtotjotjtotjo.’

‘Daar heb je gelijk in, Tjotjo, dat is met veelpraters altijd het geval.’

‘Tjotjotjo!’ tierelierde de vogel. ‘Ja, met alle veelpraters is dat zo.’

‘Hou nou eens even je snater, Tjotjo. Ik wil eens even serieus met je praten.’

‘Ik luister Ba Anansi, tjotjotjo!’

‘Er moet orde en regel zijn in de wereld.’

‘Dat ben ik helemaal met je eens! Tierelierelierelеens!’

‘Ik bedoel het zo, heren en slaven moeten er zijn.’

‘Tierelierelei, slaaf zijn is niets voor mij.’

‘Daar wilde ik het juist over hebben. Jij, met je luchtige hartje, bent eigenlijk een beetje familie van mij en daarom zou ik graag zien dat jij een heer bent.’

Tjotjo werd er even verlegen van, maar Ba Anansi vervolgde: ‘Luister Tjotjo, hoe het bij de mensen is hoef ik je niet te zeggen, daar zijn heren en knechten, je hebt zelf oren om dat te horen en ogen om dat te zien. Bij de dieren is dat ook zo, daar is Tijger de erkende Koning van het Woud... tenminste, dat denkt hij zelf.’

Tjotjo glimlachte wijs. Hij snaterde: ‘Maar de eigenlijke Koning is...’

‘Ssst!’ deed Ba Anansi. ‘Niet zeggen!’

‘De waarheid moet er uit, Ba Anansi, de eigenlijke Koning ben jij.’

Ba Anansi deed net of hij het niet hoorde, maar in werkelijkheid gloeide hij van trots. Hij zei: ‘Nu denk ik erover om ook voor het vogelvolk een Koning aan te stellen.’

‘Een Koning voor het vogelvolk, wie zal dat worden?’

‘Dat laat ik aan jou over, Tjotjo, maar om het je gemakkelijk te maken, sta ik je toe een ogenblikje met mijn List te praten. Doe er je voordeel mee!’

‘Voordeel mee, voordeel mee, tierelierelee!’

Ba Anansi deed het klepje in zijn voorhoofd open en List wipte naar buiten. Hij schudde Tjotjo hartelijk de hand en lachte sluw.

‘Een Koning voor de vogels, nietwaar?’ sliste hij.

‘Om u te dienen, List, tierelierelistelist!’

‘Degene die het beste is, zal het worden.’

‘Waarin moet hij de beste zijn, List?’

‘In het hoogvliegen, natuurlijk.’

‘Dat had ik zelf ook wel kunnen bedenken. Dan zal Stinkvogel het winnen. Daarvoor had u echt niet uit Ba Anansi's kop hoeven te komen, List.’

List lachte weer zijn listige lachje en kietelde Tjotjo onder zijn kleine, vlugge vleugeltjes. Tegelijkertijd fluisterde hij hem iets in zijn oor.

Tjotjo probeerde List terug te kietelen, maar dat kon niet want hij had geen lijf.

‘Hindert niet!’ sliste List. ‘Je weet nu wat je te doen hebt en daar komt het tenslotte op aan.’

Meteen glipte hij terug in zijn holletje in Ba Anansi's kop en klapte het klepje achter zich dicht.

‘Die doortrapte boef van een Ba Anansi.’ gorgelde Kaaiman, die in de weke modder aan de oever van de rivier lag te luieren. ‘Hij is er altijd op uit de wereld op zijn kop te zetten met zijn gekonkel. Waar moet dat heen, waar moet dat heen? Natuurlijk moeten er heren en knechten zijn. Tijger is Koning van de jungledieren en ik van het watervolk. En als er een Koning van de

vogels gekozen moet worden, dan is het Stinkvogel wel. Spieren, daar komt het op aan.'

Zo lag Kaaiman binnensmonds te mopperen in zijn modder, toen Ba Anansi naar hem toekwam. Wacht eens even, dacht Kaaiman, ik zal hem wel eens even een poets bakken, die hem nog lang zal heugen.

'Hallo, Ba Anansi,' zei hij zo hartelijk als hij kon, 'hoe gaat het met je?'

'Dank je, Kaaiman, met mij gaat het goed. Heb je lekker geslapen?'

'Prima, vriend. Maar wat ik vragen wilde, heb je een ogenblikje tijd voor een gezellig babbeltje. Mijn vrouw heeft net het eten klaar. Ik nodig je uit voor de lunch. Als je praat smaakt het eten lekkerder en als je eet is het praten gezelliger.'

Ba Anansi, die altijd honger had, nam de uitnodiging gelijk aan. Hij volgde Kaaiman naar zijn paleis. De tafel was al gedekt.

Mevrouw Kaaiman diende het eten op en haar kinderen keken nieuwsgierig toe hoe de gast aan tafel schoof.

De maaltijd was heerlijk en overvloedig, sterk gepeperd en de gastheer deed zich voor als een goeiige lobbes. 'Schep je bord nog maar eens vol, Ba Anansi!'

Ba Anansi liet dat zich geen twee keer zeggen. Hij at zo veel en zo lang, tot zijn spinnenbuik kogelrond was en bijna op knappen stond.

Daarna nam hij afscheid en toen hij de deur uitstapte zette Kaaiman hem de lege, ijzeren kookpot op zijn kop.

'Wat doe je nou?' vroeg Ba Anansi verbaasd.

'Dat is om te verhinderen dat je List weer eens naar buiten glipt, Ba Anansi. Je hebt er al genoeg kwaad mee aangericht.'

'O, is dat de bedoeling?' Ba Anansi deed alsof het hele geval hem niet aanging, maar hij zat er wel degelijk mee. Hij probeerde de pot van zijn kop te trekken, maar dat lukte niet, want Kaaiman had hem er stevig op geplant. 'Dan maar met mijn kop tegen de muur,' besloot Ba Anansi en meteen rende hij in volle vaart tegen de marmeren poort van het kaaimannenpaleis met zijn kop vooruit.

‘Pang!’ deed de ijzeren pot tegen het gesteente en Ba Anansi veerde een heel eind terug.

‘Doe verder maar geen moeite meer, Ba Anansi,’ sliste List, die door de veroorzaakte barst naar buiten glipte. ‘Het is zo wel mooi genoeg. Die pot krijg je toch niet van je kop, die zal daar wel ten eeuwige dage blijven zitten, maar de barst is gelukkig groot genoeg om mij eruit te laten, als dat nodig is.’ Meteen glipte List weer door zijn luikje naar binnen en Ba Anansi ging op weg, zijn buik vol heet gepeperde rijst van Kaaiman en op zijn kop een stevige helm, die hem misschien toch nog wel eens te pas zou kunnen komen.

Intussen had Tjotjo het vogelvolk bijeengeroepen. Dat zong en floot, kraste en kraaide, klokte en klukte, jubelde en juichte, tierelierde en roekoede er lustig op los.

Dat vrolijke concert betekende: ‘Wij krijgen een Koning, een Koning, een Koning!’

De Uil verklaarde deftig, dat ze niet langer zonder Koning konden leven. Er moest een Koning gekozen worden, al was het alleen maar om Koniverjarie te kunnen vieren. Waarom zouden alleen de mensen op die dag feestvieren en de vogels niet?

‘Wie zullen we kiezen?’

‘Vraag het aan Uil, die is de wijste.’

‘En die ook het beste kan zien in het donker,’ meende Uil.

‘Nee, laten we degene nemen die het beste kan kukelen,’ stelde Haan voor.

‘Ik zou kunnen voorstellen, wie het mooiste kan zingen,’ orgelde Nachtegaal, ‘maar dat doe ik niet, want dan zou iedereen denken, dat ik de kroon voor mijzelf begeer en dat is waar ik het minste aan denk.’

‘Hoor daar eens!’ zei Gier. ‘Nachtegaal spreekt wijze woorden. Laten we naar hem luisteren.’

‘Daarom,’ ging Nachtegaal verder, ‘zou ik willen zeggen, wij hebben allemaal vleugels gekregen...’

‘En ook snavels,’ schetterde Tjotjo, die het nodig vond om een beetje verwarring te stichten. Misschien had List hem dat wel ingegeven.

‘Tjotjo, hou je kop!’ klonk het in koor. ‘Wij willen weten wat Nachtegaal te zeggen heeft.’

Gier ging met hoge schouders zitten, zoals zijn gewoonte was, wanneer de zaken naar wens gingen.

Nachtegaal zette zijn gouden fluit aan zijn snavel en vervolgde: ‘Omdat wij allemaal vleugels hebben gekregen, is het blijkbaar de bedoeling dat hij die het hoogst kan vliegen, de kroon zal dragen. Stinkvogel, de Gier, zweeg bescheiden. Hij hoefde niets te zeggen. Nachtegaal zei precies wat hij dacht.

‘En onze snavel dan?’ twetterde de ondeugende Tjotjo er nog eens tussendoor. ‘Ook die hebben wij allemaal gekregen.’

‘Zeker, vriend,’ antwoordde Nachtegaal, ‘maar onze snavels worden voor twee doeleinden gebruikt, om te eten en te zingen. Ik denk dat wij moeten beslissen dat wie het meeste kan eten Koning wordt, om over het zingen nu maar te zwijgen. Ik heb al gezegd dat ik niet op de troon hoef.’

‘Heel goed,’ dacht Stinkvogel de Gier, ‘of het nu om vliegen gaat of om vreten, die prijs sleep ik zeker in de wacht.’ Hij trok zijn kop nog dieper tussen zijn schouders, zodat je zijn naakte hals bijna niet kon zien.

Uiteindelijk werd besloten dat degene die het hoogst kon vliegen Koning van het gevederde volk zou worden.

Toen de wedstrijd begon maakte iedereen zich gereed, ook de kleine vogel Tjotjo. Nachtegaal wilde geen spelbreker zijn, ook hij wilde meevliegen.

Alleen Haan deed niet mee. Hij wilde niet dat iedereen zou zien dat hij eigenlijk niet vliegen kon.

Kakkerlak meldde zich ook aan voor de wedstrijd. Iedereen was stomverbaasd, hij was toch geen vogel, maar een insect. Maar hij liet vol trots zijn vleugels zien, alsof hij daarmee wilde zeggen: ‘Ik ben heus niet minder dan jullie.’ Iedereen lachte hem uit.

‘Laat hem toch meevliegen,’ zei Struisvogel grootmoedig, maar Haan maakte een eind aan deze jammerlijke vertoning, door Kakkerlak mee naar zijn huis te nemen en hem onder zijn kippen als lekker hapje te verdelen. Kakkerlak maakte veel mis-

baar, maar zijn protesten hadden geen enkele uitwerking. Hap, hap, slik en weg was Kakkerlak!

Ba Anansi klapte in zijn handen en riep dat het tijd was om te beginnen. ‘Allemaal klaar?’ schreeuwde hij heel hard.

‘Wat heb jij op je kop?’ vroeg Tjotjo, die alles altijd het eerste zag. ‘Een gebarsten ijzeren tierelierepot op zijn kop!’

‘Dat doet er nu niet toe, Tjotjo,’ snauwde Ba Anansi hem toe. ‘Let liever op. Ben je klaar?’

‘Ja, tierelierela!’ twetterde Tjotjo.

List lichtte even zijn klepje op in Ba Anansi's kop en keek door de gebarsten pot naar buiten. Niemand zag het behalve Tjotjo natuurlijk weer, want hem ontging nu werkelijk niets. List en Tjotjo knipoogden tegen elkaar.

Het luikje klapte zachtjes weer dicht.

Ba Anansi gaf het vertreksein.

De hele troep vogels steeg in de lucht en zwermde uit. In de algemene drukte die dat gaf, maakte Tjotjo dankbaar gebruik van wat List hem had ingegeven. Niemand merkte er iets van.

Nachtegaal was de eerste die het opgaf. Hij vloog niet hoger dan het topje van de hoge woudreus, de Kankantri. Daar streek hij neer, schraapte zijn keeltje en daar weerklonk een prachtig lied. Wie oren had om te horen, verstond duidelijk: ‘Ik heb aan mijn eigen muziek genoeg. Laat iemand anders maar koning worden.’

Uil vloog zomaar pardoes tegen een kokosnoot aan, die in de kruin van de hoge Palmboom hing te wachten tot Amadeus hem zou plukken om hem aan Ruth te geven. De noot schrok erg, want hij was nog niet helemaal rijp en hij verwachtte dus nog geen bezoek.

‘Ik ben erbij, krikra, iedereen op zijn krakra,’ zei Uil.

De kokosnoot zuchtte diep, wat was hij geschrokken...

Stinkvogel steeg met zijn grote vleugels steeds verder de lucht in. Hij haastte zich niet, maar hij vloog rustig en op zijn gemak verder, als iemand die zeer zeker is van zijn zaak. Hij was inmiddels iedereen ver voor.

Ze dachten intussen allemaal: ‘Stinkvogel zal het wel winnen.’

Ba Anansi haalde zijn opschrijfboekje tevoorschijn. Deftig en voornaam stond hij bij de Kankantri. Een geheimzinnig glimlachje speelde om zijn lippen.

'Iedereen die ogen heeft om te kijken moet het zien,' zei hij plechtig. 'Stinkvogel de Gier vliegt het hoogst. Alle anderen hebben geen schijn van kans. Hij zal...'

Wat hij verder zei verstond niemand, want op dat ogenblik steeg Tjotjo van de gierenrug omhoog, het luchtruim in.

'O, die Tjotjo!' riepen de toeschouwers. 'Hij vliegt nog hoger in de lucht dan Stinkvogel.'

Stinkvogel was intussen aan het eind van zijn kunnen. Hij was zo uitgeput, dat hij onmogelijk nog hoger kon vliegen. Tjotjo wel, want die begon pas.

'Tjotjo heeft gewonnen. Tjotjo is onze Koning. Hiep hiep hoera! Lang Leve Tjotjo!'

In de Surinaamse jungle weergalmde onafgebroken het gejuich ter ere van de nieuwe Koning. Zelfs Stinkvogel de Gier deed eraan mee, hoewel het niet helemaal van harte was. Maar hij was heel sportief, die Stinkvogel, al zou je dat in eerste instantie niet van hem gezegd hebben. 'Winnen is winnen,' zei hij. 'Tjotjo heeft het hoogst gevlogen. Leve de Koning!'

Zo werd dan de kleine Tjotjovogel tot Koning van de vogels gekroond en hij was daar zelf erg blij mee. Geen ogenblik kwam het bij hem op dat hij het eigenlijk niet verdiend had. De kroon stond hem heel goed en iemand die het niet wist, zou nooit op de gedachte zijn gekomen dat hij hem door middel van list en bedrog gekregen had. Hij zette zijn borstje op, zodat de veertjes naar alle kanten uitpiekten en hij sloot een eeuwig verbond met de slimme Ba Anansi.

Alle vogels waren zo blij met de Koning, dat ze Ba Anansi een boomkikker cadeau gaven.

De pijl is weg, maar er komen er tien voor terug

Ma Akoeba had al drie nachten geen oog dicht gedaan omdat boomkikker Wau-oeta haar met zijn gebrul wakker hield. Ze stopte haar vingers in haar oren, ging diep onder haar laken liggen, legde een kussen over haar oren, maar wat ze ook deed, hij bleef haar maar uit de slaap houden met zijn onophoudelijke gejank.

Onuitgeslapen kwam ze haar bed uit en begon suffig het ontbijt voor haar twaalf kinderen te maken. Na het eten stuurde ze de kinderen naar buiten en zelf ging ze op de stoep van het huis zitten en keek hoe de zon opkwam. Ze slaakte een diepe zucht: ‘Wat moeten we nou met die Wau-oeta beginnen? Ik word er helemaal kriegel van.’

De boomkikker keek Ma Akoeba verwijtend aan met zijn starre ogen en de zuignappen aan zijn tenen leken nog breder te worden dan ze al waren. Hij klapte zijn bek open en dicht, alsof hij een toespraak wilde gaan houden, maar er kwam geen woord over zijn lippen. Langzaam maar zeker klauterde hij in zijn boom rond tot hij een geschikt plekje vond om daar de dag door te brengen.

Ba Anansi had die dag niet veel te doen. Hij slenterde een beetje over zijn erf rond, ijsbeerde van voor naar achter en weer terug. 's Middags hield hij op een rustig plekje in zijn web een lange siësta.

Na zonsondergang en het lekkere avondmaal dat Ma Akoeba voor hem gemaakt had, sloop

hij stilletjes weg van zijn familie.

Toen de nacht eenmaal over Suriname kwam en de mensen gingen slapen, terwijl de nachtdieren op jacht gingen en de

vogels zich op hun takken vlijden, ging Ba Anansi onder de boom van Wau-oeta zitten.

'Wat doet Ba Anansi onder de kikkerboom?' vroeg nuffige Rosa, de roos, zich af. 'Dat doet hij anders nooit, zo met zijn rug tegen een stam aan zitten.'

'O liefje, daar heeft hij vast wel een reden voor,' fluisterde haar gele rozenzuster. 'Als we een beetje geduld hebben, zullen we het vanzelf merken.'

'Ba Anansi doet niets voor niets,' merkte Sprinkhaan op, die de slaap niet kon vatten.

'Als dat maar goed afloopt,' knorde een vette tapir, die in het vochtige gras scharrelde. 'Ik heb het niet zo op boomkikkers begrepen, vooral niet als ze dik bevriend zijn met Ba Anansi.'

'Je zou wel eens gelijk kunnen hebben, vriend,' antwoordde de miereneter, die zojuist een gesprek had gevoerd met een nest witte mieren. 'Je kon wel eens gelijk hebben...'

De mier die aan zijn tong gekleefd zat, wilde hem in de rede vallen, maar Miereneter riep hem prompt tot de orde. 'Ik... slik,' zei hij, 'en jij hebt je er buiten te houden,' maar hij gleed naar binnen en zweeg verder als het graf. Miereneter ging op zoek naar een ander nest.

Ba Anansi zat nog steeds onder de boom en was begonnen een web te spinnen. Het werd echt een keurig web, daar niet van, en er waren ook wel een paar muggen, die er in verward raakten, maar wat betekenen een paar van die nietige insecten voor Ba Anansi's eetlust en voor de behoeften van zijn gezin. Ach, het was een druppel in de oceaan, meer niet. Zo zat Ba Anansi voor zich heen te filosoferen.

Wau-oeta stemde intussen zijn bas en begon een liedje te zingen. Het klonk echt heel lieflijk in zijn eigen oren, maar Ma Akoeba kreeg alweer de schrik te pakken en keerde zich ongeduldig om in haar bed.

'Wat scheelt er aan, Ma?' vroegen de twaalf kinderen. 'Heb je misschien hoofdpijn? Wij willen wel even naar de medicijnman gaan.'

'Ga maar slapen, kinderen. Het is de boomkikker, dat lawaai-

erige beest daar boven in die boom. Die houdt mij uit de slaap. Hoor hem toch eens janken! O, mijn arme hoofd!'

De andere Wau-oeta's waren het echter helemaal niet eens met Ma Akoeba. Die gingen lustig meezingen en al gauw weergalmde het hele bos van hun gezang.

Ba Anansi scheen met grote aandacht naar het concert te luisteren, terwijl hij midden in zijn web zat en af en toe een vlieg in zijn draden wikkelde om hem later te kunnen verschalken.

'Ik vind dat onze buurt er niet erg op vooruitgaat, Rosa,' lispelde de gele roos, 'met dat afschuwelijke gejank de hele nacht door.'

'Schei uit, zusje, het lijkt wel of we midden in een begrafenisfeest terecht zijn gekomen, dan jankt ook iedereen zo. Het is echt verschrikkelijk, niet om uit te houden, zeg.'

Ba Anansi, die intussen klaar was met zijn web en het vliegenvangen, ging een deuntje meezingen.

'Wat is dat nou?' kwaakte Wau-oeta. 'Een nieuwe stem in het koor?'

'Ach beste Kikker, luister naar mijn klacht.'

'Wat heb je te klagen Ba Anansi? Ik dacht dat je alles had wat je hartje begeerde.'

'Het is vanwege de honger, Wau-oeta.'

'Eet je buik dan rond, Ba Anansi, de wereld is vol eten.'

Ja maar, Kikker, mijn eetlust is groter dan mijn hoeveelheid eten. Je moet weten dat ik ook nog een vrouw en twaalf lieve kleine kindertjes heb. O, Wau-oeta het is tegenwoordig zo moeilijk om aan de kost te komen.'

'Je hebt toch een keer een half dorp van de Koning gekregen, Ba Anansi.'

'Wat heb ik aan een half dorp als de mensen daar niet voor mij willen werken!'

'Ga dan naar Amadeus en Ruth, dat zijn toch je vrienden?'

'Ach, zij moeten voor hun heer en meester werken. Zij hebben niets om mij en mijn gezin te helpen in onze hongersnood. Zij zijn mijn liefste vrienden, Wau-oeta, maar ze zijn nog armer dan ik, arme Ba Anansi.'

‘Maar wat wil je dan van mij, Ba Anansi,’ vroeg Wau-oeta.

‘Ik ben bij je gekomen om raad en daad, mijn beste Wauoeta.’

De boomkikker blies zich op, zodat zijn ogen op zijn wangen kwamen te liggen.

‘Raad en daad,’ kwaakte hij, ‘dat kun je van mij krijgen, Ba Anansi.’

Hij toverde een pijl tevoorschijn en gaf die aan Ba Anansi.

‘Wat moet ik hier mee doen, Kikker? Ik ben geen man van wapens en geweld. Ik ga voor vrede.’

‘Doet niet terzake, je moet ermee schieten, suffie!’

‘Maar ik ben een slechte schutter.’

‘Dat doet er ook niet toe. Dit is een pijl die altijd raak schiet, probeer het maar. Wat wens je voor je middagmaal? Een haantje of een lekker vet, mals tapirtje?’

Het water liep Ba Anansi in de mond en hij likte zijn lippen af.

‘Of een boskippetje misschien, je heb het maar voor het zeggen.’

‘Liever een tapir als het jou hetzelfde is, Wau-oeta.’

De Kikker zong een loklied. Het was heel aandoenlijk om te horen. en gelijk daarop verscheen Tapir.

‘Daar is hij al,’ zei Wau-oeta. ‘Schiet!’

Ba Anansi spande zijn boog en mikte, maar het duurde Kikker veel te lang.

‘Treuzel toch niet zo, je hoeft helemaal niet te mikken. Gewoon schieten, hij treft altijd doel zei ik toch.’

Ba Anansi deed wat Wau-oeta had gezegd en de pijl vloog naar Tapir.

Die grote dikke Tapir ontving Pijl heel hartelijk. Hij ging gehoorzaam op zijn rug liggen met zijn poten omhoog en verklaarde plechtig dat hij dood was: ‘Neem me maar mee en breng me naar Ma Akoeba. Ik hoop dat ik lekker zal smaken, want je ziet het, ik ben zo vet als spek.’

Ba Anansi stopte Tapir in zijn broekzak en bedankte Wau-oeta hartelijk voor zijn raad. Maar de kikker wilde van geen dank weten.

‘Het is je van harte gegund,’ kwaakte hij. ‘De pijl mag je houden Ba Anansi. Als Tapir op is, schiet je er zomaar mee in het wilde weg. Je zult zien dat er altijd wat aan zit en altijd het dier dat je in gedachten had uitgekozen.’

Ma Akoeba was heel erg in haar schik met de tapir. Ze wilde hem slachten, maar Tapir zelf bespaarde haar de moeite.

‘Maak je niet dik, Ma Akoeba,’ zei hij, ‘dun is de mode. Ik zal mijzelf wel slachten. Zeg maar hoeveel karbonades en hoeveel worsten je wilt hebben. Ik zal alles voor je in orde maken.’

En die goeiige, vette Tapir deed wat hij gezegd had.

De hele familie Spin smulde van alle lekkere hapjes. En zo ging het een hele tijd door. Als de provisiekast leeg was, nam Ba Anansi zijn pijl en boog en schoot in het wilde weg het dier dat hij in gedachten had, zodat ma Akoeba weer wat te bakken en te braden had.

Maar... er kwam een eind aan dat goede leventje en dat was jammer, heel jammer.

Op een dag was er iets heel ergs met Wau-oeta aan de hand. Hij zong en kwaakte niet meer.

De dieren van het bos hadden een stokje voor de schietpartijen van Ba Anansi gestoken, want hij was te ver gegaan in zijn onverzadigbare schranspartijen. Als het zo was doorgegaan, zou er binnen korte tijd geen enkel dier meer in de jungle zijn overgebleven. Buffel en Tijger hadden ernstige bezwaren gemaakt. Om een eind te maken aan al dat schieten en smullen hadden ze de wonderpijl te pakken weten te krijgen en hem heel goed verstopt. Ze dachten dat Ba Anansi hem dan niet meer terug zou vinden.

Kikker was zo verdrietig geworden, dat hij het niet langer in zijn boom had kunnen uithouden. Hij was verhuisd naar de overkant van de rivier en daar kwaakte en zong hij nu dat het een lieve lust was.

Ba Anansi liet het er echter niet bij zitten. Hij ging de pijl zoeken, want Ma Akoeba was maar aan het jammeren en de twaalf kinderen gierden van de honger.

‘Er is geen eten meer, Ba Anansi,’ klaagde Ma Akoeba. ‘en de mensen van ons halve bosnegerdorp dat we van de Koning hebben gekregen, laten ons in de steek. Ze doen niets anders dan zich een kriek lachen om jouw zogenaamde slimme streken. Ze denken helemaal niet meer aan maïs en cassave, laat staan dat zij zich om ons gezin bekommeren. Waar moet dat heen met ons?’

Ba Anansi krabde zich achter zijn oor en zei: ‘Het is goed als ze lachen, die arme sloebers, want dat is alle plezier wat ze nog hebben. Voor de rest moeten ze heel hard werken.’

‘Ja,’ zei Ma Akoeba, ‘maar wij moeten toch ook te eten hebben.’

Hier had Ba Anansi ook geen antwoord op, dus zonder iets te zeggen ging hij naar de rivier om zijn pijl te zoeken. Voor de zekerheid had hij een schepnet meegenomen. Als hij de pijl niet vond, zou hij misschien wel een paar visjes kunnen vangen. Dat was dan wel niet veel, maar het was in elk geval wat.

Hij kwam op een mooi open plekje tussen het hoge riet dat om het moeras heen groeide. Daar was hij van plan zijn geluk te beproeven. Hij had zijn schepnet al klaar in zijn hand toen... plotseling... IETS hem vastgreep.

Ba Anansi beefde over zijn hele lijf. Hij knikte door al zijn stumperige knietjes. Zo dapper al hij kon riep hij: ‘Wie durft mij zo vast te pakken? Kijk maar uit, want ik zal je een oplawaai verkopen, zodat je geen pap meer kunt zeggen. Wie ben je, zeg op!!’

‘Zeg, wie denk je dat jij wel bent? Ik ben degene die hier het gooi- en smijtwerk verricht!’ bulderde een grote stem.

‘Nu moet ik extra slim wezen,’ dacht Ba Anansi, ‘en precies doen wat mij te doen staat.’ Hij dacht eventjes heel diep na en toen wist hij het. ‘Nou, smijt dan maar, als je durft,’ riep hij moedig terug.

Hij had zijn woorden nog niet uitgesproken of hij werd opgetild door degene die smeet en die kwakte hem een heel eind verder neer.

Oef, oef, wat was dat een val. Ba Anansi dacht dat hij zijn ribben gebroken had, maar dat viel gelukkig erg mee, want hij had niet eens ribben. Hij had wel een beetje hoofdpijn.

‘Wat een geluk,’ dacht hij, ‘dat ik die gebarsten pot nog op mijn kop heb zitten. Wat zou er van mij geworden zijn zonder die pot? Dan zou ik nu rondlopen als een spin zonder kop.’

‘En ook zonder mij,’ zei List heel schalks.

Ba Anansi knipoogde tegen zijn vriend, die hem al zo vaak had geholpen. Maar wat moest er nu verder gebeuren?

List had zijn gedachten gelezen en antwoordde: ‘Je moet uit alles voordeel zien te halen, Ba Anansi, zelfs uit de kleinste kleinigheden.’

‘Die val was anders geen kleinigheid.’

‘Nee, maar de plek waar je neergekomen bent is wel klein. Misschien zou je daar wel je voordeel mee kunnen doen.’

‘Hoe dan?’ wilde Ba Anansi weten, maar hij sprak tegen de lucht, want List had zich al weer in zijn kleine kamertje in zijn kop opgesloten en liet het aan Ba Anansi zelf over uit te zoeken, hoe hij dit zou kunnen doen.

En ineens wist hij het.

Op de plek waar hij was neergekomen, stak hij tien puntige stokken in de grond. Zelf ging hij op een afstandje zitten wachten op wat er zou gebeuren. Zijn geduld werd niet zo heel erg lang op de proef gesteld, want Tapir kwam drinken bij de open plek waar Iets woonde.

En Iets greep ook Tapir vast.

‘Zeg, wat is dat nou? Wie houdt mij tegen?’ vroeg Tapir verbaasd. ‘Als je niet loslaat, zal ik je een opmepper verkopen, die raak is. Wie ben jij?’

‘Ik ben degene die smijt!’ was het antwoord.

‘Smijt dan!’ commandeerde Ba Anansi.

Op hetzelfde ogenblik suisde Tapir door de lucht en kwam op de puntige staken terecht.

‘En ik dacht nog wel, dat we Pijl zo goed mogelijk verborgen hadden,’ huilde Tapir. Hij veegde de tranen uit zijn ooghoeken. ‘Wij dieren, moeten altijd het loodje leggen,’ jammerde hij. ‘Ba Anansi heeft één pijl gezaaid en er zijn tien andere voor in de plaats gekomen. Huhuuu!’

Ba Anansi deed net of hij hem niet hoorde huilen en bracht hem naar Ma Akoeba.

Ze viel haar man om de hals en noemde hem haar allerliefste. De twaalf kinderen dansten uitgelaten om hen heen.

Er volgde een vette tijd voor het gezin van Ba Anansi, altijd vlees in de kuip en volop geld, want het vlees dat hij over had, verkocht hij aan arme drommels.

Kaaiman stak hier echter een stokje voor. Op een keer dat hij weer in de warme modder lag te dutten, zag hij wat er gebeurde bij die puntige staken. Hij kreeg een helder moment en hij dacht: 'Maar het is niet nodig dat Ba Anansi nog vetter wordt. Ik lust ook wel een lekker hapje.'

Daarom trok hij de puntige stokken uit de grond en ging zelf op de leeggekomen plek liggen, met zijn bek wijd open, en hij had me daar toch een enorme muil, vol met scherpe tanden. En alles wat Hij die Smijt smeet, kwam in die bek terecht. O, wat was dat een heerlijke tijd voor Kaaiman, niet werken en lekker eten. Mijn Liefje, wat wil je nog meer!

Watramama, die hem miste bij haar paleispoort, liet hem roepen, maar hij gaf de boodschap mee dat hij voorlopig niet kon komen wegens ziekte in de familie. Hij kon onmogelijk gemist worden.

Dat speet Watramama heel erg, want ze kon eigenlijk niemand van haar personeel missen. Straks ging Liefje haar misschien ook nog verlaten en wat moest ze zonder haar schatje beginnen.

Kaaiman stoorde zich echter niet aan haar geklaag, en hij bleef lekker in de buurt van Smijt liggen met zijn bek wijd open. Sinds die tijd, zo wordt gezegd, is het waarom een kaaiman soms zo lang onbeweeglijk op één plek kan blijven zitten. Hij leeft nog altijd in de verwachting dat die Smijt hem wat lekkers zal toewerpen. Maar ja, dat is maar een verhaaltje en dat hoef je niet te geloven.

De tafel staat gedekt

Ma Akoeba en haar twaalf kinderen leden weer eens honger. Ze zagen er uit als geesten, zo mager waren ze. De tijden waren voorbij dat de Pijl van Kikker nog op vette Tapirs schoot en Hij die Smijt gooide zijn lekkere hapjes naar Kaaiman.

Ook de maag van Ba Anansi rammelde als een oordeel. Hij zat weer eens diep na te denken over hoe hij nu weer aan de kost moest komen. Hij dacht erover naar de rivier te gaan, maar hij had zijn buik vol van vissen. Hij kon geen vis, hengel of schepnet meer zien.

List had heel erg met hem te doen. Hij pakte Ba Anansi bij de hand en nam hem mee naar de winkel van de Chinees op de hoek om een bijl te kopen. Ba Anansi begreep niet wat hij nou met een bijl moest doen, want hij had een grondige hekel aan houthakken, maar List stuurde hem naar de rivier. Jazeker, toch naar de rivier.

Het ging deze keer heel wonderlijk toe bij de rivier. Ineens stond Ba Anansi zomaar voor De Boom. Het was geen gewone boom, maar eentje die kon praten. Niet met zijn mond natuurlijk, maar met zijn blaadjes. Ze ruisten: ‘Onze Boom wacht met smart op je! Hij wil omgehakt worden!’

Ba Anansi sleep zijn bijl scherp en begon op de stam te hakken.

‘Krak!’ zei de boom en hij viel om.

‘Hier ben ik!’ zei het Zwarte Ding.

Ba Anansi liep al tijdenlang met die zwarte, ijzeren kookpot op zijn hoofd, want hij was er al helemaal aan gewend. Maar nu luisterde hij heel verbaasd, want hij dacht dat het alleen maar een gewone kookpot was.

Maar het Zwarte Ding zei: ‘Je vergist je Ba Anansi, ik ben veel meer dan zo maar een pot, ik ben degene die de maaltijd verschaft.’

‘Verschaf mij dan maar een hele grote lekkere maaltijd,’ zie Ba Anansi brutaal, want zoals altijd had hij weer eens een gierende honger.

En kijk, er verscheen een gedekte tafel met allerlei lekkere hapjes erop. Er was gebraden kip, heerlijke cassavepap, rul gestoomde rijst en mals tapirvlees. Verder het sappigste fruit en een heleboel kakelverse eieren. Het was echt een koningsmaal.

Ba Anansi at zijn buik rond en hij was heel erg in zijn schik met zijn vondst. In het vervolg zou de honger hem niet meer plagen, dacht hij bij zichzelf. Hij hoefde alleen maar te zeggen: ‘Verschaf mij een lekkere maaltijd,’ en de tafel zou gedekt staan met het lekkerste eten.

De volgende dag nodigde hij al zijn vrienden uit voor een schitterend feestmaal.

Iedereen was er, Ruth en Amadeus, de Chinees van de hoek, de mensen uit de stad en uit de bossen.

Het ging er vrolijk aan toe op het feest van degene die een maaltijd verschaft. Iedereen at en dronk zoveel als hij wilde en ze zongen allerlei vrolijke liedjes. Ze dansten de hele nacht door, totdat vroeg in de ochtend de zon opkwam. Er kwam geen eind aan de vreugde en het was steeds maar weer lachen, gieren en brullen.

En toen begonnen een paar zwarte mensen te zingen en de rest viel in:

Ba Anansi, zo slim en zo glad als geen ander.
Hij overwint de sterkste tegenstander.
Niemand kan het van hem winnen.
Tegen hem is toch niets te beginnen.
Zo wint hij iedere weddenschap.
Vinden jullie dat niet knap?

Doordat die Ba Anansi altijd wint,
Trouwde hij met een Koningskind.
Twaalf kinderen kregen zij.
Zij zitten keurig netjes op een rij.
Altijd hongerig en huilerig om eten.
Ma Akoeba zou hier ook geen oplossing meer voor weten

Zij kan geen maaltijd meer op tafel toveren.
Maar wie wist in zijn eentje een half dorp te veroveren?
Dat was Ba Anansi in zijn korjaal.
Deed hij dit met de macht van het staal?
Nee, door zijn Slimheid en zijn List.
Doordat hij overal wel iets op wist.

Hoe kwam Ba Anansi toch in het Surinaamse land?
Vanuit het verre Afrika, ons lieve vaderland!
Ging hij met een zeilschip mee?
Nee, hij liep op het scheepstouw over de golvende zee.
Zullen wij doorgaan met ons lied?
Ja, lieve vrienden, want iets anders hebben wij niet.

Wat gebeurt er als Ba Anansi zijn schulden betalen moet?
Wij zijn er altijd bij en wij weten hoe hij dit doet.
Door slim van zijn List gebruik te maken hier!
Lach maar, lieve mensen, om de streken van dit dier.
Hij stak de Nachtbloem in Ruths zwarte haren.
Kijk eens hoe verliefd Ruth en Amadeus toen waren!

Van zijn List kreeg Ba Anansi een toverpijl.
En bij de Chinees kocht hij een grote bijl.
Wie is de grootste vriend van mens en dier?
Dat is Ba Anansi, die zien jullie hier!
Driewerf hoera voor onze listige vriend.
Dat heeft hij van ganser harte wel verdiend!

Alle mensen gingen staan en riepen: ‘Hoera! Hoera! Hoera!’

Toen ze allemaal verzadigd waren en zich moe gedanst hadden, zette Ba Anansi de pot weer op zijn kop en ging terug naar huis.

Daar had Ma Akoeba net de cassavepap klaar en ze wilde Ba Anansi een kommetje pap voorzetten, maar hij zei: 'Dank je wel, vrouwtjelief, maar ik heb vandaag helemaal geen trek. Ik heb zo vreselijk hard moeten werken en denken, dat ik misschien nooit meer honger zal krijgen. Ik ben bang dat het gauw afgelopen is met mij, oef!'

'Als je het niet lust, dan laat je het maar staan,' zei Ma Akoeba en ze zette de pap weer in haar kastje. 'Morgen is er weer een dag, dan zul je wel trek hebben, luiwammes.'

Maar de volgende dag had Ba Anansi absoluut geen trek en de daaropvolgende dag ook niet. Tegen etenstijd ging hij naar zijn kamer, zei: 'Verschaf mij een maaltijd,' en de pot deed de rest. De heerlijkste gerechten stonden voor Ba Anansi op de tafel en hij at en at tot hij niet meer kon.

Ma Akoeba begreep niet wat er met haar man aan de hand was. Ze dacht: 'Hij heeft de grootste maag van allemaal en elke middag laat hij zijn eten staan. Misschien is er wel zwarte kunst in het spel. Hij is tot alles in staat, die man van mij.'

Ze ging naar de tovenaar en vroeg hem om raad. Hij tilde Ma Akoeba op, zette haar zomaar pardoes in een wastobbe. Hij pakte haar stevig bij haar schouders en met een grote badborstel schrobde hij haar eens flink schoon.

Ze zei er niets van, want ze kon wel tegen een stootje, die Ma Akoeba.

Toen de tovenaar klaar was met schrobben en boenen vroeg ze: 'Weet u het al?'

'Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet.' zei de zwarte magiër.

Ma Akoeba was heel nieuwsgierig wat het kon zijn, maar de tovenaar hield zijn mond stijf dicht.

Ma Akoeba trok een echte vrouwelijke pruillip en dat stond haar niet eens zo slecht.

'Huil maar niet, Ma Akoeba, ik zal je vertellen wat je moet doen.'

Ze luisterde aandachtig.

‘Je hebt toch een zoontje dat ook Anansi heet?’ vroeg de tovenaar.

‘Ja, dat is zo, Man van de zwarte kunst. Mijn jongste heet ook Anansi.’

‘En hij is zeker ook de slimste van het stel, als ik mij niet vergis.’

‘Hij heeft inderdaad een aardje naar zijn vaartje, Grote Tovenaar.’

‘Dan is het vast een heel goed kind.’

‘Als dat niet zo was, zou hij niet een kind van mijzelf kunnen zijn, want er vloeit koninklijk bloed door zijn aderen.’

‘Welnu,’ zei de Tovenaar plechtig, ‘de kleine Anansi weet wat er aan de hand is.’

‘Hoeveel geld krijgt u van mij?’

‘Geef maar twee briefjes van tien, Ma Akoeba.’

Ma Akoeba ging naar huis en de kleine Anansi rende haar al tegemoet. Hij straalde en riep naar zijn moeder: ‘Ik weet het!’

‘Jok je niet, Anansi? Pas op, want anders krijg je dikke benen!’

‘Nee Ma, ik heb het zelf gezien.’

‘Wat heb je gezien, mijn lieve jongen?’

‘Pa heeft een pot, Ma.’

‘Dat weet ik jongen, die zit op zijn kop.’

‘Nee, die bedoel ik niet. In het hoekkastje van zijn kamer heeft hij een kookpot en als hij zegt: “Verschaf mij een maaltijd”, dan staat er ineens een tafel die gedekt is met een heleboel lekker eten. Kom, dan zal ik het laten zien.’

Ma Akoeba hobbelde de trappen op naar de zolderkamer van Ba Anansi en de kleine Anansi zei: ‘Verschaf mij een maaltijd,’ en plotseling was de tafel gedekt.

Ma Akoeba riep de andere elf kinderen en ze aten die dag hun buikjes kogelrond. Toen ze klaar waren, rolden ze haast de trap af, zo dik waren ze geworden.

Maar 's middags toen Ba Anansi thuiskwam en hij zijn kookpot voor de dag haalde, werkte de spreuk niet. Er verscheen geen gedekte tafel en Ba Anansi moest met een lege maag naar Ma Akoeba.

‘Ik wil graag een bordje cassavepap, vrouwtjelief.’

‘Waarom zou ik pap voor je koken, je eet het toch niet op.’

‘Maar ik heb zo'n honger, Ma Akoeba.’

‘Zie dan maar dat je ergens wat te eten krijgt, want ik heb niets voor je.’

Ba Anansi was woedend. Hij begreep dat Ma Akoeba het geheim van de pot ontdekt had en dat die daarom niet meer werkte. Hij zou die pot nog wel krijgen, wacht maar! Hij zou hem bij zijn lurven grijpen en hem een afranseling geven dat hij piepte.

Ba Anansi was buiten zichzelf van woede nu hij zijn lekkere maaltje elke dag niet meer had. Zonder dat hij het eigenlijk wilde, stond hij plotseling aan de rivier, waar hij de kookpot had gekregen. Er stond weer een boom op de plaats waar hij die ene omgehakt had, maar Ba Anansi dacht dat het dezelfde boom was en hij dacht: ‘Bij jou heb ik al een keer geluk gehad, dat zal ik nog eens proberen.’ Daarom pakte hij de bijl van de Chinees op, zwaaide hem met een grote zwaai en sloeg de boom ter aarde.

‘Eindelijk verlos je mij, Ba Anansi,’ zei het Ding, dat uit de omgehakte boom tevoorschijn sprong.

Het was een raar ineengedraaid ding.

‘Wat ben jij voor een ding?’ vroeg Ba Anansi verbaasd.

‘Ik ben de Zweep die striemt!’ en meteen begon Zweep te striemen. Hij sloeg Ba Anansi hard op zijn rug. Ba Anansi hield zijn dunne spinnenpootjes voor zijn achterste om de slagen af te weren. Maar Zweep raakte hem bij elke slag en zijn rug werd zo rood als een kreeft.

‘Au! Au!’ schreeuwde Ba Anansi zo hard hij kon.

Zweep bleef maar striemen en Ba Anansi begreep tenslotte dat hij iets anders moest zeggen. Hij wist alleen niet wat, dus riep hij heel hard: ‘Stop! Stop!’

Zweep stopte meteen, hij rolde zich weer op en was weer dat vreemde ineengedraaide Ding.

Ba Anansi stopte het ding in zijn broekzak en ging naar huis. ‘Pot zal er van lusten,’ dacht hij. Hij verkneukelde zich bij voorbaat al op wat er volgen zou.

Pot werd een beetje zenuwachtig, toen hij Ba Anansi zag aankomen met het Ding in zijn hand. Hij voelde dat er iets heel ergs ging gebeuren.

‘Wat heb je daar, Ba Anansi?’ vroeg hij met een bibberstem.

‘Ik heb de Zweep die striemt,’ antwoordde Ba Anansi met een gemeen lachje.

‘Mi Gado, help me, sta me bij!’ begon Pot te jammeren.

‘Striem!’ commandeerde Ba Anansi.

En meteen begon Zweep te ranselen. Hij sloeg Pot zo hard om zijn oren, dat ze het in Afrika bijna konden horen.

Pot wist van ellende niet waar hij het zoeken moest. Hij probeerde te kronkelen, maar dat lukte niet met zijn ronde pottenlijf. Hij moest ook eigenlijk ‘Stop’ zeggen, maar dat wist hij niet en Ba Anansi maakte hem ook niet wijzer. Hij liet Zweep maar doorranselen. Ach, die arme Pot kreeg er danig van langs.

Ba Anansi hield zijn buik vast van het lachen: ‘Hihihihi! Hahahaha! Owowowo! Geen tafel meer willen dekken, hè, wacht maar, ik zal je leren! Mij laten verhongeren, hè, jawel hoor, ik ben er ook nog! Alles aan Ma Akoeba verklappen hè, dat zal je moeten bezuren!’

En al die tijd striemde Zweep er maar op los. Ba Anansi ging helemaal uit de bol en Pot maakte zo'n misbaar, dat het zolderkamertje er van dreunde.

‘Wat heeft jullie vader toch vandaag?’ zei Ma Akoeba tegen haar kinderen. ‘Hij gaat te keer als ik weet niet wat. Het lijkt wel of hij het hele huis aan het afbreken is.’

‘Pa is aan het lachen,’ antwoordden de kinderen en van de weeromstuit lachten ze allemaal mee, want ze hielden wel van een pretje.

‘Kom we gaan even kijken,’ zei Ma Akoeba. ‘Hup, naar boven jullie!’

‘Ja, ja, ja!!’ juichten de kinderen en ze stormden de trap op.

Voorzichtig deed Ma Akoeba de deur van Ba Anansi's kamer open en meteen zagen ze hoe Pot er van langs kreeg. De twaalf kinderen sloegen met hun handen van puur plezier op hun spinnendijtjes.

Maar Pot maakte van de algemene consternatie dankbaar gebruik en rolde de deur uit, zo hard hij maar kon rollen. Zweep ging gelijk achter hem aan en sloeg er lustig op los.

Holderdebolder ging het de trap af, de huiskamer en de gang door naar het erf.

Er waren een heleboel mensen op het lawaai afgekomen en zij keken hun ogen uit.

'Kijk eens,' riep Amadeus verbaasd, 'daar komt een pot aan!'

'Ja, een pot die rolt,' vulde Ruth aan.

'En ook een zweep,' voegde de Granman eraan toe.

'O jee, wat krijgt die pot er van langs,' zei de Chinees, die bij Ruth en Amadeus op bezoek was.

'Wat is er met die pot aan de hand?' vroeg Schildpad met zijn slepende stem. 'Wat heeft hij misdaan?'

'Weet je dat dan niet, vriend?' vroeg Miereneter. 'Het is de Pot die Ba Anansi geen eten meer wilde geven.'

'Ah, juist ja, zo krijgt hij dus zijn verdiende loon,' antwoordde Schildpad.

'Zo is het maar net,' sjirpte Sprinkhaan. En Tjotjo, die boven in de hoge Kankantri zat, bazuinde overal rond dat Ba Anansi's Pot, die hem geen maaltijd meer verschafte, zijn verdiende loon kreeg.

Ba Anansi zelf ging heel rustig op zijn krukje bij de deur zitten en keek met een waar genoegen naar het spektakel. Hij zou 'Stop' hebben kunnen roepen en dan was de afranseling afgelopen geweest, maar waarom zou hij dat doen? Pot had hem in de steek gelaten. Hij moest nu zelf maar ondervinden, wat daar het gevolg van was.

Pot rende intussen zigzag over het erf. Hij was van plan de kortste weg te nemen, rakelings langs Kankantri, naar de weg, maar hij deed het niet. Integendeel, hij maakte een wijde boog om Kankantri heen.

'Wat doe je nou, stommerd?' vroeg Kortste Weg. 'Ben ik er of ben ik er niet?'

'Neem me niet kwalijk,' antwoordde Pot tussen twee zweepslagen in, 'maar ik zal je deze keer links laten liggen. Wijde boog

is veiliger voor mij vandaag. Ik moet de ruimte hebben, weet je. Het is niet goed voor mij om zo dicht in de buurt van Kankantri te komen. En voor Zweep al helemaal niet.'

Toen Pot eenmaal over de grote weg rolde, slaakte hij een enorme zucht van verlichting. Tenminste, hij dacht dat hij Zweep achter zich had gelaten, maar dat had hij mooi mis. Zweep gaf hem er alweer van langs.

'Au! Au! Au!' schreeuwde Pot.

'Hoor eens, ik geloof dat er iemand wordt afgeranseld,' fluisterde Rosa haar gele zusje toe. 'Ik hoor iemand huilen.'

'Misschien wordt een van Ruths pas gevlochten zwepen uitgeprobeerd,' zei Gele Roos.

En weer kermde Pot luidkeels.

'Ik word er niet goed van,' zuchtte de geurige Nachtbloem in Ruths haar.

'Dan moet je er gewoon niet naar luisteren, lieve meid,' zei Rosa. 'Jij hebt een heel andere taak. Jij moet zorgen dat Amadeus verliefd blijft op Ruth.'

Pot intussen rolde nog steeds door voor zijn leven, met Zweep op een haartje na achter zich aan. Hij kwam voorbij het suikerrietveld waar Amadeus werkte. De hoge stengels hieven hun pluimen naar de hemel. Ze bogen voor elkaar en voor de wind, die over hun kruinen streek. Ze stonden in diep gepeins verzonken. Sommige stengels droomden van het zoete sap dat zij hun lieve vrienden zouden schenken. Een paar andere stengels zagen Zweep langskomen en stonden te sidderen van angst.

Plotseling klaterde de heldere schaterlach van Tjotjo over het veld.

'Hahaha! Die Pot krijgt zijn verdiende loon,' twetterde hij opgewekt. 'Hihihi! Hahaha!'

'Gelukkig dat het maar een ijzeren kookpot is,' zuchtte een tengere suikerrietstengel opgelucht. 'Ik was al bang dat het Amadeus zou zijn.'

'Nee, Amadeus zit diep na te denken aan de rand van het veld,' verklapte Sprinkhaan. 'Hij droomt vast en zeker van de zoete geur van de Nachtbloem in Ruths haar.'

‘Laat hem maar lekker dromen,’ schetterde Tjotjo, ‘het is alles wat hij heeft.’

Pot rolde steeds verder door het suikerrietveld en Zweep bleef hem maar uit alle macht afranselen.

Op die manier ontstond er een breed pad tussen die rijzige stengels, die elkaar stomverbaasd aankeken.

Amadeus hoorde en zag niets, zo diep was hij in zijn gedachten verzonken.

Pot huilde verschrikkelijk. Zijn geschreeuw was door heel Suriname te horen.

Ineens commandeerde een schorre, rauwe stem: ‘Stop!’

Er ging een zucht van verlichting door het hele land. Zou Zweep nu eindelijk eens ophouden? Dit was echt niet langer te verdragen.

Bij het horen van het woord ‘Stop’ rolde Zweep zich meteen op en werd weer het ineengedraaide Ding, dat uit de omgehakte boom tevoorschijn was gekomen.

‘Wat is dat toch voor een vertoning op mijn plantage?’ bulderde de Zeematroos, die nog bij Piet Hein op zijn schip had gevaren. ‘Wat heeft dit allemaal te betekenen?’

‘O man, schei uit, hij heeft me afgeranseld,’ hijgde Pot nog na. ‘Ik ben zo blij dat je er een eind aan gemaakt hebt, want ik was bang dat ik er in zou blijven.’

‘Heeft hij je afgeranseld? Waarom deed je dat, Zweep?’

‘Omdat hij zijn werk niet deed, Kapitein.’

De Zeematroos begon te glimmen van trots, toen hij zich Kapitein hoorde noemen. Hij dacht: Als Zweep mij zo noemt, zal ik ook wel zo heten. Van nu af aan ben ik Kapitein. Ik heb het commando hier en wee degene die mijn bevelen niet opvolgt. Hij streek zijn krullende snor op, aaide zijn lange baard en rechtte zijn rug. Hij besloot voorgoed te vergeten dat hij maar een gewone matroos was geweest.

‘Zeg eens op, Pot, deed jij je werk niet?’ vroeg hij bars.

‘Jawel, Kapitein, maar ik kan alleen maar een maaltijd verschaffen voor één persoon en niet voor het hele gezin van Ba Anansi. Dat gaat mijn krachten te boven,’ loog de Pot.

‘Aha, heeft Ba Anansi hier mee te maken, mijn ouwe gabber. Als ik het goed begrijp ranselt Zweep die Pot af omdat hij maar voor één persoon kookt en dus zijn werk niet naar behoren verricht!’

Pot en Zweep knikten dat het inderdaad het geval was.

‘Dan zijn jullie van nu af aan bij mij in dienst. Pot kookt mijn potje en Zweep wordt mijn opzichter, begrepen? Ingerukt, mars!’

Pot begon gelijk met zijn taak. Hij hing zichzelf boven het vuur en begon alvast te pruttelen. Hij fluisterde Kapitein zachtjes de spreuk in zijn oor. Ach Pot was zo blij dat hij nu eindelijk zijn bestemming had gevonden, want koken was zijn lust en zijn leven.

Zweep stapte het suikerriet in op zoek naar lieden die hun werk niet naar behoren deden. Hij was van plan om flinke meppen uit te delen, want afranselen was zijn lust en leven. Dagen en dagen zocht hij en hij begon al bang te worden dat hij geen werk zou vinden in Suriname, toen hij tegen Varken aanliep.

‘Mij moet je hebben,’ knorde Varken, ‘want zoals je weet, ben ik zo lui als een varken.’

‘O, ja? Wacht es effetjes, dat zal ik je dan wel afleren.’

Meteen ontrolde Zweep zichzelf en begon Varken met lange uithalen te slaan.

Varken gilde moord en brand en zette het op een lopen, dwars door de prachtige plantages, die langs de brede rivier in de zon lagen.

‘Wat gaat dat Varken tekeer,’ merkte een eigenwijze, halfvolwassen rietstengel op. ‘Het lijkt wel of hij vermoord wordt.’

‘Hij krijgt ervan langs van Zweep, mijn zoon,’ antwoordde zijn vader ernstig. ‘Dat komt ervan als je je tijd verluiert.’

‘Wordt hij dan ijverig door die klappen, Pa?’ vroeg dat zeurpietje van een jong rietje.

‘Kijk maar jongen, hij rent zoals hij nog nooit heeft gerend.’

‘Maar is dat zijn werk dan wel?’ vroeg een oude grootvaderriet met een zware stem. ‘Niet dat het mij wat kan schelen, hoor, daar niet van. Ik word vandaag of morgen toch afgesneden en in de suikermolen gestopt, maar kijk eens wat een schade hij aanricht.

Hij loopt alles wat voor zijn poten komt pardoes ondersteboven. O! O! Als de zeematroos dat ziet, dan zul je wat beleven.'

'Wees voorzichtig met je woorden, Opa. Je weet wel dat onze plantageheer geen zeematroos meer genoemd wil worden,' zei zijn kleinkind, een allerliefst meisjesrietstengeltje met fijne geaderde bladeren en nog slechts een beginnetje van een pluimpje.

Opa bromde wat, diep in zijn keel, en hij streelde zijn kleindochtertje liefdevol met zijn verweerde grondbladeren langs haar slanke benen.

'Voor jou zal ik mijn mond houden, lieve meid,' ging hij heel zachtjes fluisterend verder, 'maar waar is waar, hij is en blijft een ruwe zeebonk, al heet hij nu dan ook Kapitein.'

De rietstengels klaagden ach en wee, omdat ze door Varken ondersteboven gelopen en ontworteld werden: 'Au, au! Hij doet ons pijn.'

'Het is me een toestand tegenwoordig,' zuchtte Opa Rietstengel.

'Heeft hij jou ook geslagen?' vroeg Sprinkhaan met stokkende stem. 'Als dat zo is zal ik... Hoor dat geschreeuw toch eens...!'

'Dat is Varken, die de velden aan het verwoesten is.'

'Nee, maar het is Zweep, die Varken afranselt.'

'Wat zal er van het suikerriet terechtkomen, Amadeus?'

'Dat weten wij niet,' antwoordde Ruth in plaats van Amadeus.

Amadeus streelde haar haren. Even raakten zijn vingers de Nachtbloem aan, vlakbij haar oor.

'Moeten de suikermolens dan niet malen? En moeten de schepen van de Compagnie dan met lege ruimen vertrekken?'

'Wij kunnen er ook niets aan doen,' huilden Ruth en Amadeus.

'Ik zal er wel een eind aan maken,' besloot Sprinkhaan heel kordaat.

'Blijf uit de buurt van Zweep, want zijn touw is heel lang,' waarschuwde Amadeus, 'en hij ontziet niets en niemand.'

'En dan te denken dat ik het zelf gevlochten heb,' kreunde Ruth.

'Het is niet jouw schuld, schatje,' troostte Amadeus, terwijl hij

haar lieve gezichtje tussen zijn grove werkhanden nam.

‘Zelf gevlochten of niet, ik zal dat wel eens even afhandelen,’ tjirpte Sprinkhaan parmantig en meteen nam hij een grote sprong, zodat hij vlak voor de neus van de Kapitein op zijn tafel terechtkwam.

‘Wel alle donders! Driemaal om de wereldbol!’ bulderde de Kapitein. ‘Wat heb ik nou aan mijn neus hangen? Wat moet jij op mijn tafel?’

‘Ik moet je spreken, Kapitein.’

‘Had je niet behoorlijk kunnen kloppen?’

‘Nee, dat kon ik niet, want ik heb geen knokkels om mee tegen de deur te timmeren.’

De Kapitein kreeg plezier in die kleine brutale rakker. Hij had het gevoel dat hij weer aan boord was op het schip van Piet Hein. Daar gebruikten ze ook van die korte, bondige uitdrukkingen als ze wat te zeggen hadden.

‘Vertel maar eens, wat je mij te zeggen hebt, krummel,’ zei de Kapitein.

‘Dat is in weinig woorden te zeggen, Kapitein. Het gaat niet goed met Zweep. Die stuurt alles in de war.’

‘Hoezo, kriel?’

‘Omdat hij je suikerriet verwoest. Als dat zo doorgaat heeft niemand meer een klontje in de thee.’

‘Dat kan ik haast niet geloven, Sprinkhaan. Ik heb hem juist aangenomen om op het suikerriet te passen.’

‘Ja, maar hij is Varken aan het afranselen.’

‘Het is ook een lui Varken. Dat komt ervan als je op je luie kont blijft liggen. Dat moest ik vroeger bij Piet Hein ook niet proberen. Weet je wat die deed in zulke gevallen? Nee? Kielhalen, man, en dat is nog wel even wat anders dan een klap met de zweep.’

‘Dat kan wel wezen,’ bracht Sprinkhaan daartegen in, ‘maar zweep maakt het veel te bar. Als je met mij meegaat dan kun je het zelf zien.’

De Kapitein stond werkelijk versteld, toen hij de verwoesting zag. Hij gelastte Zweep onmiddellijk op te houden met slaan,

maar hij kon het goede woord niet vinden (je weet wel: ‘Stop’) en daarom ging Zweep gewoon door. Hij lachte de Kapitein daarbij ook nog in zijn gezicht uit.

En Varken bleef maar gillen.

De rietstengels sneuvelden bij bosjes.

De Kapitein trok de weinige haren die hij nog had uit zijn hoofd.

‘Daar gaan mijn lieve rietjes,’ bulderde hij. ‘Daar heb ik mij voor laten kielhalen door Piet Hein en ben ik daarvoor aan boord gestapt om dit allemaal mee te maken?’

De Tjotjovogel lachte hem schaterend uit.

‘Driemaal om de wereldbol!’ brulde de Kapitein. ‘Wie durft mij voor de gek te houden? Jij Sprinkhaan?’

Sprinkhaan schrok zo, dat hij een sprong nam, zo groot als hij er nog nooit een gemaakt had. Hij daalde weer neer, vlak voor het huis van Ba Anansi, die zijn List zat bij te slijpen met de slijpsteen die hij van de Grote Geest van Alle Kruisende Wegen had gekregen.

Tjotjo schetterde: ‘Niet Sprinkhaan houdt je voor de gek, Kapitein, maar ik! Ik! Ikikikikik!’

‘Wie is Ikikikikik?’

‘Tjotjo! Tjotjotjojtooooooooo!!!!!’

De overgebleven rietstengels stonden intussen te wachten op wat er verder ging gebeuren. Ze bogen hun gepluimde hoofden haast tot de grond en hun ranke rietlijven zwaaiden in de wind. Hun bladeren ritselden onophoudelijk en schenen door hun geruis met elkaar te fluisteren

De Kapitein hoorde het wel, maar hij had niet de macht om Zweep tot de orde te roepen, omdat hij het woord vergeten was. Zweep was nog steeds door het dolle heen en mepte er stevig op los. Hij raakte hierbij niet alleen Varken, maar ook Tapir en Haan, Geit en zelfs Tijger kreeg flinke klappen uitgedeeld. Tjotjo kon hij gelukkig niet bereiken met zijn koord, want die was hem te vlug af hoog in de bomen. Maar Amadeus kreeg ook een striem over zijn rug en met moeite kon hij Ruth beschermen, anders had zij er ook van langs gekregen.

De Kapitein was buiten zichzelf van woede en ellende, want hij zag zijn plantage voor zijn ogen aan barrels gaan en hij was een veel te goedhartige kerel om te kunnen verdragen dat iedereen zo afgeranseld werd.

‘Wat moet ik toch beginnen?’ riep hij handenwringend uit.

‘Vraag het aan Ba Anansi,’ zei Sprinkhaan droogjes.

De Kapitein maakte van zijn handen een scheepsroeper, zette die voor zijn mond en riep zo hard hij kon: ‘Ba Anansiiiiiiiiiiiiii!!!!’

‘Wie kan dat nou zijn?’ vroeg Ba Anansi zich af.

‘Het is de Kapitein,’ schetterde Tjotjo, die haastig kwam aanvliegen. ‘Hij heeft je nodig.’

‘Ach lieve help, hij is zeker het woord vergeten. Net iets voor hem, want “kielhalen” is alles waar hij verstand van heeft.’

‘Kom maar gauw mee, Ba Anansi, want het is nu de hoogste tijd dat er een eind aan het hele gedoe komt,’ drong Tjotjo aan.

Ba Anansi klom op Tjotjo's rug en samen zeilden ze door de lucht en streken vlak voor de voeten van de Kapitein neer.

Die viel op zijn knieën voor Ba Anansi en smeekte of hij hem wilde helpen.

‘Het gaat hier helemaal mis,’ snikte hij.

Ba Anansi riep uit alle macht: ‘Stop!’

En meteen rolde Zweep zichzelf op.

Er steeg een zucht van verlichting op van iedereen op de plantage. Gelukkig, het was allemaal voorbij en de rust was weergekeerd.

Ba Anansi groette de kapitein en schudde hem hartelijk de hand. De Kapitein schudde zo hartelijk terug, dat Ba Anansi er bijna onder bezweek.

‘Ik ben heel blij dat je bent gekomen, Ba Anansi,’ zei de Kapitein en hij glunderde over zijn hele ruige gezicht. ‘Het begon er slecht uit te zien voor mijn suikerriet. Zweep sloeg zowat alles kort en klein.’

‘Met geweld bereik je nu eenmaal niets, Kapitein, leer dat maar van mij. Je moet het op een heel andere manier aanpakken.’

‘Alles goed en wel, maar als luie varkens niet willen werken, wat moet ik dan doen?’

Ba Anansi schudde met zijn hoofd, zodat de gebarsten ijzeren pot daarbovenop ervan rammelde. ‘Je moet het anders aanpakken zeg ik toch!’

‘Ja, maar hoe dan?’

‘Ba Anansi kan je helpen,’ tierelierde Tjotjo.

‘Ba Anansi kan alles,’ tjirpte Sprinkhaan. ‘Hij zal je laten zien, hoe je een plantage goed moet besturen, zodat iedereen het daar prettig heeft.’

‘Dat is een heel goed idee,’ duizelde de hoge Kankantri voor het huis van de Kapitein.

‘Wie hoor ik daar praten?’ vroeg de Kapitein. ‘Het leek wel of ik een stem hoorde.’

‘Het was de wind in de bladeren van Kankantri,’ antwoordde Ba Anansi.

‘Of de Grote Geest van alle Kruisende Wegen,’ zei Sprinkhaan peinzend.

‘Wat het dan ook was, was het,’ zei de Kapitein. ‘Hoor eens even, Ba Anansi, als jij weet hoe je een plantage bestuurt, mag je bij mij komen solliciteren.’

Ba Anansi maakte een beleefde buiging en zei: ‘Ik sta geheel tot je dienst, Kapitein.’

‘Ja,’ zei de Kapitein, ‘want ik ga Zweep ontslaan en dan benoem ik jou tot opzichter van de plantage. Zou je dat wel willen?’

‘Als ik Ma Akoeba en mijn twaalf kinderen ook mee mag nemen.’

En zo gebeurde het dat Ba Anansi de volgende dag in zijn nieuwe baan als opzichter aan het werk ging.

Ba Anansi als opzichter van de suikerrietplantage

Ba Anansi had van de Kapitein van de suikerrietplantage een baan als opzichter gekregen. 's Morgens al heel vroeg stond hij op om naar de velden te gaan. Daar vond hij Amadeus, die bezig was met het suikerriet en Ruth, die samen met een paar andere vrouwen aan het onkruid wieden was. Ze hoefde geen zwepen meer te vlechten, zoals vroeger. Ba Anansi was nu ook opzichter van de waterdragers, de goudzoekers, de spitters en van de mensen die in de suikermolen werkten. Iedereen nam zijn hoed voor hem af en kwam bij hem voor raad en daad. De plantage-heer, de Kapitein, was heel tevreden over hem, want door een betere organisatie kwam er veel meer geld in het laatje.

‘Stapel jij je bankbiljetjes maar op in je geldkist, Kapitein,’ zei Ba Anansi. ‘Als je mij maar mijn gang laat gaan met de zwarte mensen die op je plantage werken, dan zal ik je niet tegenwerken.’

‘En zolang jij zorgt dat er suiker uit de molens komt, zal ik jou niet in de weg staan.’ bromde de Kapitein vriendelijk.

‘Je zult bergen suiker krijgen, Kapitein!’

De Kapitein knikte tevreden.

‘De mensen zullen de grond omspitten, het riet poten, het onkruid wieden, het rijpe riet afsnijden, het naar de molens brengen, het zoete sap eruit persen en de balen naar de schepen dragen. Dat zullen ze allemaal voor je doen.’

‘En ik wil ook goud hebben, Ba Anansi.’

‘De zwarte mensen zullen het voor je delven, het wassen in de rivier en het in je geldkist opbergen, maar ze moeten wel kunnen lachen, zingen en dansen, Kapitein.’

‘Nog meer, Ba Anansi?’

‘Ja, Kapitein, de Zweep moet begraven worden, zodat hij geen pijn en ellende meer kan aanrichten.’

‘Nee, nee!’ piepte Zweep, met zijn suizende striemstem. ‘Niet begraven. Genade! Genade!’

‘Stop hem onder de grond, Pot met Blomme!’ brulde de Kapitein.

‘Wie zal hem dan begraven?’ zongen de zwarte mensen in koor.

‘Ikke!’ knorde het Varken.

‘En wie zal het graf delven?’

‘Varken gaat een kuil uitwroeten,’ verklaarde Sprinkhaan met zijn iele stemmetje.

‘Waar gaat hij dat mee doen? Hij heeft niet eens een schop!’ merkte Schildpad op.

‘Met zijn neus, neus, neus,’ tierelierde vogel Tjotjo.

Varken wroette een kuil en tenslotte ging Zweep er bedroefd en berouwvol in liggen.

Tapir bedekte hem met aarde en Tijger pinkte een traantje weg.

Ruth en Amadeus beloofden dat ze het zouden proberen te vergeten en de Kapitein zette een steen op zijn graf.

Tjotjo steeg op om overal rond te bazuinen wat er op de plantage was gebeurd. ‘Ze hebben Zweep begraven, hij zal niemand meer geselen!!!’ kwetterde hij. ‘En Ba Anansi is opzichter van de plantage geworden. Het zal goed worden in Suriname! Zwarte mensen in het bos en in de stad, zing en dans van vreugde!’

Van heinde en verre kwamen de mensen naar het graf van Zweep. Ze vormden een kring eromheen en zongen en dansten dagenlang. Hun lach klonk wijd over de brede rivier en weerkaatste tegen de flanken van de verre bergen in het zuiden.

Toen ze lang genoeg gezongen en gedanst hadden, brachten ze een bezoek aan Ba Anansi.

‘Er is visite voor je,’ waarschuwde Ma Akoeba. Ze kamde haastig de zwarte haren van haar twaalf kinderen en ruimde de tafel op, die vol stond met potten en pannen, kopjes en schotel-

tjes, kalebassen en cassave. Ze gunde zichzelf geen tijd om alles stuk voor stuk weg te zetten. Daarom veegde ze alles in één armzwaai van de tafel. De kinderen brachten snel alle scherven naar buiten. Ze lachten zich krom om hun moeder.

'Laat iedereen maar binnenkomen,' zei Ba Anansi. 'Ik wil ze graag ontvangen.'

'Mogen wij blijven?' jengelden de twaalf kinderen.

Maar ze moesten buiten gaan spelen en alleen de jongste, die ook Anansi heette, mocht binnen blijven. Hij kroop in een bamboespijl en zetten zijn ogen en oren wijd open, zodat hij toch vooral alles goed zou kunnen zien en horen.

'Heb je je List bij de hand?' vroeg zijn vader hem fluisterend.

De kleine Anansi grinnikte en liet zijn kleine Listje aan zijn vader zien.

'Zorg goed voor hem, jochie, hij kan je nog van dienst zijn in je latere leven. Wij spinnen moeten het hebben van onze list en slimheid.'

'Wie niet sterk is... de rest weten we wel hè, Pa?' zei de kleine Anansi met een sluw lachje.

'Zo is het knul, als je dat maar altijd in gedachten houdt, zul je het ver brengen in de wereld. Kijk maar naar je vader. Die is op zijn oude dag nog opzichter geworden bij de Kapitein.'

'En hij heeft Zweep begraven,' zei Ruth, die als eerste binnenkwam. Haar ogen glansden en er speelde een gelukkige glimlach om haar lippen. Ze zag er beeldschoon uit. Ze leek wel een koningin.

Achter haar kwam Amadeus binnen. Hij zag er fier en vrolijk uit en in zijn ogen schitterden sterren. Je zou denken dat het een heel andere Amadeus was dan degene die zo vaak aan de rand van het suikerrietveld verdrietig zat te peinzen.

Na hem kwamen nog een heleboel andere mensen binnen. Ze groetten Ba Anansi met vrolijke stemmen en blijde gezichten. Ze begonnen te dansen en zongen Ba Anansi een vrolijk liedje toe.

'Waar heb ik deze eer aan te danken?' vroeg Ba Anansi tot tranen toe bewogen. 'Waarmee heb ik dit alles verdiend, lieve vrienden?'

‘Omdat je bij ons bent gekomen, Ba Anansi,’ zei Ruth met een zachte stem. ‘Hoe zouden we het zonder jou hebben moeten stellen?’

‘En omdat je Zweep begraven hebt,’ vulde Amadeus aan.

‘Krika, krikra!’ snerpte een hoge stem.

Het was Sprinkhaan, die op een krukje sprong en zijn viool begon te stemmen. Hij glom van plezier en zijn sprieten trilden van opwinding. Hij hipte van zijn ene been op zijn andere.

Iedereen zocht een goed plaatsje in het huis van Ba Anansi en Ma Akoeba of op het ruime erf onder de heilige Kankantri, want het huis van de familie Spin was lang niet groot genoeg om alle gasten te herbergen.

De Kankantri ontving zijn gasten liefderijk. De wind streek door zijn bladeren, zodat ze zachtjes gingen zingen.

Iedereen luisterde aandachtig naar het lied van de hoogvereerde boom, begeleid door het vioolspel van Sprinkhaan. Tjotjo zocht een goed plekje op de hoogste tak, zodat hij heel ver over het wijde land kon uitkijken en tegelijkertijd alles kon zien wat er beneden hem gebeurde.

De Grote Geest van alle Kruisende Wegen, die van tijd tot tijd bij Kankantri op bezoek was, trok het gerafelde zwarte kleed aan en ging in de leunstoel zitten. Hij verheugde zich op het grote feest dat gevierd werd ter ere van Ba Anansi en de begrafenis van Zweep.

Er kwamen nog veel meer gasten.

Eend, met haar dertien kinderen, waggelde het erf op en groette Ba Anansi.

‘Welkom hier!’ zei Ba Anansi. ‘Het is mij een waar genoegen, mevrouw Eend, maar vertel eens, is uw man niet meegekomen?’

Eend vertelde dat haar echtgenoot voor zaken op reis was en dus onmogelijk aanwezig kon zijn.

‘Nou, dat spijt mij zeer, de volgende keer beter,’ antwoordde Ba Anansi.

Vervolgens liet Tijger zich aandienen. Hij deed net of hij alles wat de afgelopen jaren tussen hem en Ba Anansi was voorgevallen, vergeten was. Hij schudde zijn gastheer hartelijk de hand en

wenste hem geluk met zijn nieuwe baan als opzichter. Ook vroeg hij of ze Zweep wel goed onder de grond gestopt hadden. ‘Je kunt nooit voorzichtig genoeg zijn,’ meende hij.

Ook Tapir verscheen en Schildpad en Stinkvogel. En Tjotjo niet te vergeten!

Het was een gezellige drukte in en om het huis van Ba Anansi.

De Kapitein zat aan het hoofd van de tafel. Aan de ene kant zat Ba Anansi naast hem en aan de andere kant Ma Akoeba. Hij deed zijn uiterste best om haar zo aangenaam mogelijk bezig te houden.

Dat was niet zo gemakkelijk, want Ma Akoeba verstond alleen haar eigen taal en de Kapitein sprak alleen maar Nederlands.

Ma Akoeba luisterde beleefd naar de lange verhalen van de Kapitein, waar ze geen woord van verstond en de Kapitein deed of hij alles begreep wat zijn tafeldame hem op de mouw spelde.

‘Hoe bevalt het u in Suriname?’ vroeg Kapitein vriendelijk.

Ma Akoeba antwoordde: ‘Bedoelt u hoe het met de grote Koning in Afrika gaat? Dat zal ik u vertellen. Toen hij geen stukjes gekleurd glas meer kreeg is hij van verdriet gestorven.’

‘Piet Hein was een van mijn beste vrienden,’ antwoordde Kapitein. ‘Ik heb jarenlang samen met hem gevaren, maar op een keer liet hij mij kielhalen en vanaf die tijd kijken we elkaar niet meer aan.’

‘Ja, onze grote Koning in Afrika is dood, maar gelukkig is zijn laatste wens nog in vervulling gegaan.’

‘Nee, ik heb Piet Hein in geen jaren gesproken, ik heb gehoord dat hij nu renteniert. Hij draagt een schippersbaardje en hij heeft dikke gouden ringen in zijn oren. Het botert niet zo erg tussen hem en zijn vrouw momenteel. Hij loopt haar thuis aldoor maar voor de voeten.’

Ma Akoeba knikte alsof zij er alles van wist. Ze antwoordde: ‘De grote Koning, die eens in Afrika regeerde, rust in vrede. Het was onze goeie oude Koning, wij missen hem nog steeds.’

Zo praatten die twee heel gezelligjes met elkaar, de een over dit en de ander over dat onderwerp en de een verstond geen woord van wat de ander zei. Maar dat gaf helemaal niet, want ze

vonden het allebei heel prettig.

Intussen was Sprinkhaan begonnen een paar nieuwe deuntjes op zijn viool te spelen. Het klonk vol en feestelijk, totdat Ba Anansi ieders aandacht vroeg.

Iedereen hield zijn mond in afwachting van wat er nu zou gebeuren.

'Geachte feestgenoten,' begon Ba Anansi. 'Ik heb jullie allemaal uitgenodigd om het begrafenisfeest van Zweep te vieren.'

'Vierevieretierelieliere!!!!' tierelierde Tjotjo.

Zweep keerde zich in zijn graf om van ellende, maar niemand merkte er iets van. Zweep mocht doen wat hij wilde daar onder de grond. Niemand maakte zich er druk over.

Op dat ogenblik stonden Ruth en Amadeus op.

Amadeus legde zijn arm om de schouders van zijn vrouw en Ruth boog haar hoofd naar hem toe.

'O, o, wat lief,' zei de Klokjesbloem.

Samen liepen ze naar de heilige Kankantri. Die spreidde zijn takkenhanden over hen uit om ze te zegenen.

De Grote Geest van alle Kruisende Wegen blies zijn zachte adem over hen heen.

'Wij zijn hier bij elkaar gekomen,' sprak Amadeus met een plechtige stem, 'om het begrafenisfeest van Zweep te vieren, maar ook om onze blijdschap te tonen over de aanwezigheid van Ba Anansi in Suriname. Iedereen heeft wel van zijn streken gehoord. We hebben er allemaal om gelachen tot de tranen ons over onze wangen biggelden en we hebben onze handen ruw geklapt van pret als we hoorden hoe hij zich telkens weer uit de moeilijkheden wist te redden. Maar slechts weinigen onder ons hadden het genoegen om hem van nabij te kennen. Mijn lieve Ruth en ik hadden die eer wel en wij kunnen daar niet dankbaar genoeg voor zijn. Het verheugt ons buitengewoon dat Kapitein zo goed is geweest Zweep te ontslaan en Ba Anansi in zijn plaats als opzichter van de suikerrietplantage aan te stellen. Het zal voortaan goed gaan, lieve vrienden, niet alleen op onze eigen plantage, maar op alle plaatsen in heel Suriname. Want Zweep zal niet langer Varken afranselen en Varken zal niet meer het

hoog opschietende suikerriet ondersteboven lopen in zijn angst voor Zweep. Ik heb gehoord dat Zweep ook wel eens mensen heeft geslagen, maar dat is nu gelukkig ook afgelopen. De slavernij is afgeschaft. Dit alles hebben wij mede aan Ba Anansi te danken, vrienden, aan Ba Anansi die zo goed is geweest vanuit Afrika naar Suriname te komen om de zwarte mensen en ook andere bevolkingsgroepen tot hulp en troost te zijn. Hij heeft ons de lach weer teruggegeven en daarom heeft hij besloten voortaan in ons midden te blijven wonen. Wij kunnen de Grote Geest van alle Kruisende Wegen niet dankbaar genoeg zijn voor al deze weldaden en daarom stel ik voor dat we ter ere van Ba Anansi een dansfeest organiseren, dat vijf dagen lang zal duren. Ik heb gezegd!'

Toen Amadeus was uitgesproken, klapte de menigte in zijn handen en riep: 'Hoera! Hoera! Hoera voor Ba Anansi!'

Met een vrolijk muziekje begon het dansfeest en iedereen was vrolijk en blij. Ba Anansi draaide rond met Tjotjo, Ruth met Amadeus, de Chinees met Ma Akoeba, Kapitein met Zandvlo en Varken met een meisjesrietstengel.

Het was een groot verbroederingsfeest!

De dochter van de Granman is ziek

Al jarenlang was Ba Anansi nu opzichter op de suikerrietplantage van de Kapitein. Het suikerriet groeide hoger dan ooit en de suikermolens draaiden dat het een lieve lust was. De zwarte mensen die op de plantage werkten, deden zingend hun werk, want de Zweep had niets meer in te brengen en de slavernij was afgeschaft.

's Avonds als het werk klaar was, kwamen de mensen bij elkaar en vermaakten zich met het vertellen van verhalen over die slimme Ba Anansi. Ze hadden er vreselijk plezier in en ze lachten zich een bult om zijn streken.

De Kapitein draaide tevreden aan zijn snorpunten en vulde zijn buidel met geld. De schepen van de

West Indische Compagnie voeren af en aan en de matrozen zongen vrolijke zeemansliedjes.

De Chinees, in de winkel op de hoek, deed goede zaken, want de mensen hadden veel geld en geld moest natuurlijk rollen.

Iedereen was heel tevreden met de gang van zaken.

‘Het gaat goed, het gaat goed,’ werd er gezongen. ‘Ba Anansi doet goed werk de zwarte mensen te laten lachen door zijn streken. De Kapitein heeft er goed aan gedaan hem als opzichter in dienst te nemen.’

Ma Akoeba werd dik en rond, want het kwam niet meer voor dat haar man geen huishoudgeld meer voor haar had. De twaalf spinnenkinderen groeiden braaf op. Ze gingen naar school en droegen schoon gewassen en gestreken witte kleren. Hun haren waren altijd behoorlijk gekamd en ze hadden altijd een schone zakdoek bij zich om hun neus te snuiten. Ze deden natuurlijk wel

kattenkwaad op zijn tijd, maar dan zei de Granman meestal lachend: ‘Geef ze maar een pak voor hun broek en klaar is Kees. Ze zullen het niet meer doen, nietwaar kinderen?’

‘Nee, Granman,’ zongen ze dan in koor en begonnen gelijk weer opnieuw.

Ba Anansi was intussen een oudere heer geworden. Hij kreeg grijze haren, die onder zijn gebarsten ijzeren pot uitkrulden en af en toe had hij last van krampen in zijn lange, dunne benen. Hij hoestte soms ook een beetje en zijn ogen werden minder goed. Ook werd hij een beetje doof, maar niet zo heel erg gelukkig.

Het leek erop dat hij zijn streken had afgeleerd.

Maar... dat was slechts uiterlijke schijn. Van binnen was hij nog altijd een schelm, ook al leek het erop dat hij een nette vent was geworden.

‘Wat wordt Ba Anansi dik,’ fluisterde een slanke riethalm tot haar buurvrouw, die naast haar stond en zachtjes heen en weer wiegde op de wind, die van de verre bergen uit het zuiden kwam.

‘En zo deftig,’ antwoordde haar vriendin, terwijl ze even haar lip optrok.

Die twee rietjes hielden niet zo van ouwe, dikke spinnen, die op hun dooie akkertje over de plantage rondliepen. Ze vonden de verhalen die hun moeders en grootmoeders over hen vertelden veel leuker. Daar kon je om lachen dat je op je stengel stond te schudden, maar deze deftige Ba Anansi begon op den duur wel een beetje vervelend te worden.

Ba Anansi hoorde het fluistergesprekje

Hij krabde zich eens achter zijn oor en zette zijn ijzeren pot recht op zijn kop. Hij rekte zijn lange armen en benen uit en vroeg toen aan zijn List: ‘Ben ik een vervelend personage geworden?’

‘Een beetje wel,’ was het antwoord van List, die even door de barst in de pot naar buiten gluurde. ‘Je schijnt mij tegenwoordig helemaal niet meer nodig te hebben, Ba Anansi. Je baas is tevreden over je, dat is waar, maar verder voer je niet veel meer uit. Er wordt tegenwoordig niet veel meer om je gelachen.’

‘Dat heb je dan mooi mis,’ antwoordde Ba Anansi en daar had

hij gelijk in, want in de dorpen in de bossen waren de mensen aan het lachen. ‘Hoor je ze niet schateren, mijn beste List, de mensen slaan met hun handen op hun knieën van plezier!’

‘Je hebt gelijk Ba Anansi, maar dit is om de vroegere Anansi, je weet wel, die altijd streken en kattenkwaad uithaalde. Dat heeft niks met jou te maken, daar lachen ze niet zo om.’

‘Ik doe toch anders heel erg mijn best,’ zei Ba Anansi, een beetje treurig.

‘Jawel, dat weet ik ook wel, en je bent ook een beste kerel. Je bedoelt het goed, maar je bakt er op dit moment niets meer van.’

‘Meen je dat nou?’

‘Wis en waarachtig.’

‘Had ik dan geen opzichter moeten worden en Zweep niet onder de grond moeten stoppen?’

‘Als je dat niet had gedaan zou de Grote Geest van alle Kruisende Wegen al je dunne pootjes onder je kont hebben weggeslagen, Ba Anansi. Je hebt er mooi werk mee verricht, maar het is niet genoeg, weet je. Zweep zal nooit meer op de plantage kunnen verschijnen en dat hebben we geheel aan jou te danken, maar je eigenlijke werk is toch om de mensen te laten schudden van het lachen. En dat weet je heel goed.’

‘Ja,’ knikte Ba Anansi beschaamd.

‘O zo,’ fluisterde List.

Na het gesprek met List nam Ba Anansi afscheid van Ma Akoeba en zijn twaalf kinderen. En ook van de Kapitein.

‘Wat zeg je me nou?’ vroeg de Kapitein verbaasd. ‘Ga je me verlaten? Heb je het soms niet goed bij mij?’

‘Ik heb het te goed bij je, denk ik, Kapitein.’

‘Dat heb ik nog nooit iemand horen zeggen.’

‘Dat kan wel waar wezen, maar ik word hier te dik en te vet.’

‘Wil je dan weer honger gaan lijden?’

‘Een beetje wel, ja, misschien is dat wel beter voor mij.’

‘Je moet het zelf weten, Ba Anansi. Het spijt me dat je weggaat. Je hebt mijn plantage zo goed op orde gebracht.’

‘Met die plantage blijft het wel goed gaan, maak je maar geen zorgen.’

‘Nou, jij bent me er een, om zo maar weg te gaan op je oude dag, als je hier zo'n goed leventje hebt.’

‘Op mijn ouwe dag, op mijn ouwe dag,’ mopperde Ba Anansi in zichzelf. Hij voelde zich nogal beledigd door die woorden. Hij hoorde niet graag praten over oud worden.

‘Nou, ieder zijn meug,’ zei de Kapitein. ‘Hier is je loon.’

Hij betaalde Ba Anansi een behoorlijk bedrag en schudde hem hartelijk de hand.

‘Ajuus,’ zei hij met een traan in zijn stem.

Ba Anansi pinkte ook een traantje weg en liep naar zijn huis.

Ma Akoeba wist niet wat zij hoorde. Eindelijk was haar man een fatsoenlijke oude heer geworden en nu wilde hij ervandoor gaan. Ze kon het niet begrijpen en huilde tranen met tuiten.

‘Waarom toch? Waarom?’ snotterde ze.

‘Zo gaat het in het leven, Ma Akoeba. Ik volg mijn eigen weg verder,’ verklaarde Ba Anansi.

Ma Akoeba ging verdrietig verder met het huishouden.

Ba Anansi zei zijn twaalf kinderen vaarwel. Hij gaf aan de jongste, de kleine Anansi, zijn slijpsteen cadeau. Ze zwaaiden hem nog lang na.

‘Goede reis,’ lispelde het suikerriet en Ruth en Amadeus gaven Ba Anansi zoveel te eten mee dat hij voor een paar weken genoeg had.

Zodra Ba Anansi buiten de poort van de plantage was, schudde hij zich eens goed uit. Eindelijk weer vrij!

‘De wereld ligt voor mij open,’ juichte hij, maar hij schrok van zijn eigen stem, zo beverig en versleten klonk die.

‘Wat hoor ik daar voor een raar geluidje?’ vroeg een half opgeschoten cassaveplant, die in de moestuin van de Chinees op de hoek groeide. ‘Het lijkt wel een gebarsten kinderfluitje.’

‘Het is Ba Anansi, die opnieuw op avontuur gaat,’ antwoordde Sprinkhaan, die voor Ba Anansi uithipte. ‘Zie je dat niet kwajongen?’

De kwajongen stak zijn tong uit naar Ba Anansi, die het niet eens merkte, zo slecht waren zijn ogen geworden, en dat terwijl hij vroeger toch zo scherp kon zien.

‘Je moest je schamen,’ berispte Sprinkhaan hem. ‘Je mag geen oude spinnen voor de gek houden!’

‘Krijg het heen en weer!’ schold de ondeugende cassave.

En Sprinkhaan begon prompt heen en weer te springen.

Ba Anansi liep met ferme stappen door, maar al gauw was hij doodmoe. Zijn dunne pootjes schenen hem niet meer zo goed te kunnen dragen en het leek of zijn rijstzak tweemaal zo zwaar op zijn rug rustte als hij in werkelijkheid was.

‘Je kunt beter naar de plantage teruggaan,’ zei iemand vlak bij zijn oor. ‘Deze reis wordt nog eens je ongeluk, dat zul je zien.’

‘Wie hoor ik daar?’ vroeg Ba Anansi met een beverige stem. ‘Ben ik dan iemand, die zomaar ongevraagd mag worden aangesproken? Dat was vroeger wel anders...’

‘Ja, vroeger... vroeger...’ twetterde Tjotjo.

‘Ah, ben jij het, Tjotjo?’

‘Nee, het was Schildpad die het zei, maar hij werd zo bang van je grimmige gezicht, dat hij op de vlucht geslagen is.’

Ba Anansi zette zijn borst op. Dat was echter een zielig vertoning, want hij kon bijna niet meer rechtop staan. Hij merkte het en dat maakte hem verdrietig. Hij schaamde zich er een beetje voor.

‘Vroeger is nu niet!’ tierelierde Tjotjo.

‘Maar ik ben nog steeds dezelfde,’ pochte Ba Anansi.

‘Dat zul je dan moeten bewijzen,’ plaagde de jonge cassave.

‘Wil jij nu eindelijk eens je grote mond houden,’ viel Sprinkhaan tegen hem uit. ‘Bengels zoals jij moeten

groeien en zich niet met andermans zaken bemoeien. Ba Anansi weet zelf wel wat hem te doen staat en jouw eigenwijze praatjes kunnen hem gestolen worden.’

Ba Anansi gaf Sprinkhaan een dankbaar klopje op zijn springpoten. De cassavewortel kreeg een kleur tot achter zijn oren en hij zei niets meer.

Maar Ba Anansi zei tot zichzelf: ‘Ik moet bewijzen dat ik nog steeds dezelfde ben en dat ik de mensen nog aan het lachen kan maken.’

Hij vervolgde strompelend zijn weg en kon nog niet weten

dat er een schone taak op hem lag te wachten.

Wat was het geval?

De dochter van de Granman was ernstig ziek. De Medicijnman van het dorp had reeds al zijn middeltjes op haar uitgeprobeerd en ook de Wintiman, maar het was tot nu toe allemaal tevergeefs geweest. Het lieve meisje werd maar niet beter. Integendeel, haar toestand verergerde met de dag.

'Wie kan mijn dochter dan wel genezen,' riep de Granman ten einde raad uit. 'Is er in heel Suriname dan geen enkele dokter geleerd genoeg om het juiste geneesmiddel voor haar te vinden?'

Er kwamen allerlei dokters langs, maar niemand kon haar de juiste medicijnen geven, zodat het meisje nog steeds niet beter was.

Natuurlijk had de nieuwsgierige Tjotjo het treurige nieuws opgevangen en het doorverteld aan Ba Anansi.

'Is dat lieve meisje ziek?' vroeg hij en hij zette daarbij zo'n geleerd gezicht dat iedereen wel moest denken: 'Dat is de echte dokter, hij zal de dochter van de Granman wel kunnen genezen.'

'Ze is er heel erg ellendig aan toe, Ba Anansi,' zei Sprinkhaan. 'Haar krachten nemen elke dag een beetje meer af en ze heeft al jaren niet meer gelachen.'

'Er is geen enkele dokter die haar genezen kan,' schetterde Tjotjo.

'Want er isss vvvoor haar geen kruid gewassssen,' vulde Konijn aan.

Hij sliste een beetje, Konijn, vanwege zijn gespleten bovenlip, maar Ba Anansi en Tjotjo verstonden hem evengoed toch wel. Ook Sprinkhaan snapte precies wat hij bedoelde, want die verstond alle talen.

Ba Anansi luisterde aandachtig toe.

Misschien was hier wel een goede gelegenheid om te bewijzen dat hij nog altijd de oude was. Hij had wel voor moeilijker gevallen gestaan, je kon maar nooit weten.

Tjotjo lachte schel en spottend.

'Wat heb je?' vroeg Ba Anansi lichtgeraakt.

'Vroeger is nu niet! Vroeger is nu niet!' twetterde Tjotjo.

‘Och, jij,’ schimpte Ba Anansi, maar vanbinnen voelde hij dat de vogel wel eens gelijk zou kunnen hebben. Vroeger zou hij er niet lang over hebben nagedacht, maar gelijk de zaak aangepakt hebben. Vroeger zou hij allang met een plan in zijn hoofd naar het meisje op weg zijn geweest, met het vaste vertrouwen dat hij het een of ander middel zou vinden om haar te helpen. Nu stond hij daar echter als een ouwe, vette, besluiteloze spin te dralen en luisterde hij naar de domme praatjes van Konijn, Tjotjo en de langpotige Sprinkhaan. Hij was niet meer zo kwiek als vroeger.

‘Kom Ba Anansi, laat je niet ontmoedigen, maar doe iets!’ zei zijn innerlijke stem.

Meteen nam hij een besluit.

‘Ik ga naar de Granman,’ zei hij heel kordaat.

‘Zal ik meegaan?’ vroeg Sprinkhaan nog.

Nee, dank je. Ik kan het alleen wel af, wat denk je wel.’

Sprinkhaan nam een grote sprong en weg was hij.

Konijn trok zijn neus op en kroop tussen het struikgewas.

Tjotjo vloog vast vooruit naar de Granman om hem van de komst van Ba Anansi op de hoogte te stellen.

Ba Anansi liep onderweg nog even bij de winkel van de Chinees langs, want hij wilde een keurig dokterspak hebben.

‘Kijk eens hier, ik heb allerlei soorten,’ zei de Chinees. ‘Wat denk je van deze geelgestreepte broek met bijbehorende pandjesjas. Dat zal je heel goed staan.’

Ba Anansi kocht de broek en de pandjesjas en daarbij ook nog een hoge hoed. Hij zette de hoed op de gebarsten pot op zijn kop en dat was een heel gek gezicht. List, die immers onder die pot woonde, was zijn uitzicht kwijt en was dus niet zo erg te spreken over deze nieuwe aankoop.

‘Zei je wat, List?’ vroeg Ba Anansi.

‘Ik had het over die hoed.’

‘Vind je hem dan niet mooi?’

‘Ik vind dat één hoed genoeg is. Je moet mij niet wegstoppen, want je kunt mij niet missen. Of dacht je soms dat je het zonder mij kunt stellen?’ Dat zou je wel eens lelijk kunnen opbreken!’

‘En nu geen gekibbel meer!’ klonk het met een barse stem uit

de Palmboom. Meteen viel er een zware kokosnoot op de hoed, die pardoes over de ijzeren pot heen schoof.

‘Jullie moesten je flink schamen!’ zei de Grote Geest van alle Kruisende Wegen. ‘Wat kunnen jullie kibbelen, zeg! Een ouwe vette spin als jij, foei, en dat nog wel met je eigen List, aan wie je zoveel te danken hebt. Vooruit! Hup! Naar de Granman, Ba Anansi, en kijk of je zijn dochter kunt genezen zonder hulp van je List, die onder je hoge hoed gevangen zit.’

‘Dat zal ik doen,’ pochte Ba Anansi.

‘Hahahahaha!’ schaterde Tjotjo.

Ba Anansi voegde de daad bij het woord en hij klopte op de deur van het huis van de Granman.

De Granman, grauw van verdriet, deed open en hij vroeg: ‘Ben jij de geleerde dokter die mijn dochter kan genezen?’

‘Die ben ik, mijn naam is Ba Anansi, breng mij maar gauw naar het zieke meisje.’

‘Kun je je hoed niet afzetten, Ba Anansi?’

‘Nee, die zit aan mijn ijzeren pot vastgegroeid.’

De Granman keek vol eerbied naar Ba Anansi. Een dokter met een ijzeren pot op zijn hoofd en daar nog een hoge hoed bovenop moest wel een zeer geleerd man zijn, dacht hij.

‘Ik zal je naar mijn dochter brengen, Ba Anansi. Kom maar mee.’

Ba Anansi keek naar het dochtertje van de Granman en schudde zijn hoofd.

‘Bedenkelijk,’ mompelde hij.

De Granman barstte in snikken uit. ‘Ik hoor het al en ik zie het al, dokter, je weet geen medicijn voor haar.’

Ba Anansi probeerde zich een houding te geven. Hij wist echt niet wat voor medicijn hij zou moeten geven. Hij vertrouwde op zijn List. Dat was altijd zo gegaan. List had hem altijd geholpen door hem iets in zijn oor te fluisteren, maar nu wachtte hij op een goede ingeving en er kwam niets. Wel klopte List tegen de binnenkant van de hoed en Ba Anansi hoorde dat ook wel, maar hij kon er niet uit wijs worden wat het betekende. Wat werd er toch bedoeld met dat geklop? Ach, die arme Ba Anansi zat heel erg in zijn piepzak.

De Granman, die eerst zo verdrietig was geweest, begon een dreigende houding aan te nemen.

‘Ben je soms hier gekomen om mij voor de gek te houden?’ vroeg hij boos.

‘Nee, ik kom je dochter genezen,’ antwoordde Ba Anansi brutaal. ‘Ik zal je een recept geven en dan zul je zien dat ze heel snel weer beter is.’

‘Hoe heet dat medicijn?’

‘Dat doet er niet toe.’

‘Hoe lang moet ze het innemen voordat ze beter is?’

‘Totdat er geen adem meer is,’ sliste List onder de hoed, maar Ba Anansi verstond: ‘Totdat ze er niet meer is.’

Ba Anansi schreef wat hanenpoten op een papiertje en gaf dat aan de Granman. Die stuurde een jongetje naar de apotheek om het drankje te halen. Het kostte veel geld.

Ook Ba Anansi schreef een vette rekening uit.

De Granman zette grote ogen op.

‘Rekent hij zoveel voor een visite?’ vroeg hij vertoornd. ‘Dat is een ongehoord hoge prijs.’

‘Maar Granman, je wil toch dat ik je dochter zo gauw mogelijk genees, nietwaar?’

‘Ja, maar... dat heeft toch niets met de prijs te maken.’

‘Het gaat om heel iets anders,’ schreeuwde List in de hoge hoed. Omdat de hoge hoed het geluid slecht doorliet, verstond Ba Anansi hem niet goed. Hij moest echter zijn antwoord klaar hebben voor de Granman en daarom zei hij: ‘Het heeft er alles mee te maken. Het gaat erom dat je betaalt tot ze er niet meer is.’

De Granman werd nu pas echt boos. Hij zag er uit alsof hij Ba Anansi wilde opvreten.

De dochter spring op van haar bed. Ze voelde ineens dat ze helemaal niet ziek was. Eigenlijk had ze nooit iets gemankeerd. Ze had zich alleen maar aangesteld omdat ze haar zinnetje niet kon krijgen, dat verwende nest.

‘Je wilt mij dus afzetten!’ bulderde de Granman.

‘Pa, hou je hand op de knip! schreeuwde zijn dochter. ‘Betaal hem geen rooie cent!’

List waarschuwde dat Ba Anansi moest maken dat hij wegkwam, want het dreigde helemaal uit de hand te lopen. Maar ja, Ba Anansi kon hem niet verstaan. Hij dacht dat List zei: ‘Hou voet bij stuk!’ en daarom eiste hij met grote nadruk zijn geld. Hij schreef zelfs een tweede recept uit en wilde daarvoor het dubbele bedrag van het eerste hebben. Alles bij elkaar was dat alles wat de Granman bezat.

Wat moest de Granman nu doen? Hij zou kunnen zeggen: ‘Scheer je weg, mijn dochter is genezen en je krijgt geen cent,’ maar... dat durfde hij niet. Het was heel erg voor hem afstand te doen van al zijn geld, maar de dokter had zijn dochter beter gemaakt, dat had hij met zijn eigen ogen gezien. Die dokter Ba Anansi was werkelijk een heel geleerd man. Wie weet wat er zou gebeuren als hij niet betaalde? Misschien kwam de geheimzinnige ziekte dan terug en wat dan? Dan had hij geen geld meer voor de dokter en kon hij zijn dochter niet helpen. En zo betaalde hij dus.

Ba Anansi telde het geld zorgvuldig na en stopte het in zijn portemonnee.

Op dat moment pas zag de Granman de dunne spinnenpoten en het ingesnoerde spinnenlijf.

‘Ben jij wel een echte dokter?’ vroeg hij achterdochtig.

‘Heb ik je dochter genezen of niet?’

Nog eens waarschuwde List dat het tijd werd om te vertrekken, maar Ba Anansi verstond hem weer niet.

‘Ajakkes, het is een spin,’ zei de dochter en ze griezelde ervan. ‘Een dikke, vette spin is het, Pa, en jij hebt hem al ons geld gegeven. Wat zonde!!’

‘Ja, dat is het lieve kind. Geef hier mijn geld, lelijke spin!’

‘Zie maar dat je het krijgt!’ riep Ba Anansi, die snel op de vlucht ging. ‘Het zit in mijn portemonnee en je bent heel knap als je het eruit krijgt.’

De Granman rende achter Ba Anansi aan.

Zijn dochter rende achter de Granman aan.

Daarachter renden Tapir en Sprinkhaan, Eend en Haan, Slang en Schildpad, Miereneter en Tijger, Kaaiman en Konijn. Het hele bos liep leeg. Tjotjo en Stinkvogel vlogen boven de hele meute uit.

‘Houdt de dief! Hou hem tegen!’ schreeuwde de Granman, en zijn dochter gilde: ‘Hij heeft ons geld gestolen!’

De Granman was woedend: ‘Een dokter noemt hij zich! Het is een stinkdokter met zijn spinnenkop, zijn hoge hoed en zijn gele broek. Hou hem tegen!’

‘Het is een griezelige dikke spin!’ jammerde het meisje.

‘Ren voor je leven, Ba Anansi, rennen!’ Konijn moedigde hem aan, terwijl hij naast Ba Anansi ging rennen. Tjotjo was nog zenuwachtiger dan hij altijd al was.

Ruth en Amadeus knielden onder de heilige Kankantri. Ze vouwden hun handen en smeekten om genade voor Ba Anansi.

De boom luisterde vol aandacht. Even streelden zijn twijgen over het hoofd van Ruth.

‘Wees maar gerust Ruth,’ fluisterden de bladeren, ‘de Granman zal Ba Anansi niet te pakken krijgen.’

De Grote Geest van alle Kruisende Wegen, die in zijn leunstoel zat en alles had gezien, strekte zijn magere hand uit naar de vluchtende Ba Anansi.

‘Je bent oud geworden mijn vriend,’ zei de Grote Geest. ‘Je benen kunnen je haast niet meer dragen en je oren zijn doof voor de influisteringen van je List. Kom aan mijn voeten liggen, onder de heilige Kankantri.’

Met inspanning van al zijn krachten sleepte Ba Anansi zich naar de boom.

Daar zakte hij hijgend en blazend in elkaar.

‘Ik kan niet meer!’ zuchtte hij. ‘Zo moe..., zo moe...’

‘Je hoeft ook niet meer Ba Anansi, je taak is volbracht!’

‘Maar de Granman, die achter mij aan zit...’

‘De Granman zal je niets doen, Ba Anansi, en zijn dochter ook niet.’

Bij deze woorden spreidde de Grote Geest van alle Kruisende Wegen zijn handen over hem uit en nam hem in bescherming. Hij wees hem een holletje in de heilige Kankantri aan als woonplaats en verbood iedereen bij hem in de buurt te komen.

Hij mocht alleen in het vervolg geen streken meer uithalen.

Tot besluit

Dit is de geschiedenis van de spin Ba Anansi.

Hij is ten slotte een gewone spin geworden, die in de huizen van de mensen woont, er zijn web weeft, muggen vangt en dik en vet wordt. Hij denkt er niet meer aan de wijde wereld in te trekken, maar als je hem zo in zijn eentje in zijn web ziet zitten, kun je heel goed aan hem merken dat hij een heleboel heeft meegemaakt.

De mensen in Suriname zijn dol op Ba Anansi. Ruth en Amadeus trekken het land door om zijn avonturen te vertellen aan iedereen die het horen wil.

Waar ze ook komen, overal gaan de mensen om hen heen zitten en luisteren met open mond en lachende ogen, naar de wonderlijke verhalen die Ruth en Amadeus over hem weten te vertellen.

'Ja ja, Ba Anansi is heel slim,' zeggen ze na elk verhaal, 'ook al is hij niet zo sterk. Wij kunnen nog heel veel van hem leren.'

En ze kunnen vooral veel om hem lachen.